

KAKO SE JE NOVEMU DINARJU DOMA IN PO SVETU GODILO

TRIBE REPORTERJI »TEDENSKA TRIBUNA« SKUŠAJO MIRNE DRŽAVLJANE • NEKAJ VARIACIJ NA TEMO 1:100 • KAKO SE JE »IZGUBIL« NOVI DENAR ZA VSO SLOVENIJO • MALO VEČ PREVIDNOSTI PRI NOVIH KOVANCIH PO DINAR, PROSIM!

Petice se je elegantno umaknili šestici, in natanko polnoč se je ob zvenetju kozarec pred javnostjo priklonilo leto 1966.

Novo leto.

In novi dinar.

Zakaj pravzaprav nov dinar? Zvezni sekretar za finance Kiro Gligorov je v jeseni na tiskovni konferenci novinarjem zadevo pojasnjeval temeljito in izčrпно. Vendar naj za osvežitve spomina zadostujejo naslednji odstavki:

● Kupni fondi in realizirano prapravevanje so narasli hitreje kot proizvodnja, zaloge blaga pa so se sorazmerno zmanjševale.

● Povečana potrošnja ni bila zadovoljena, kar je imelo za posledico inflacijski pritisk v vsem gospodarstvu. To je sprožilo narasčanje cen.

● Velika kupna moč na domačem tržišču je oteževala povečanje izvoza, tako da se je kljub izrednemu povečanju proizvodnje izvoz sorazmerno počasnjeje povečeval.

● Za stabilnost gospodarstva in vrednost dinarja je posebno važno, da so zagotovljene gospodarske rezerve, kar doslej ni bilo doseženo v zadostni meri.

● Namen ukrepov na kreditnem monetarnem področju je obdržati investicije in potrošnjo v okviru naših materialnih možnosti.

● Novi dinar naj zagotovi hitrejši in intenzivnejši gospodarski razvoj ter hitrejša naraščanja produktivnosti in optimalno uveljavljanje delavskega samoupravljanja.

● Novi dinar bo utrdil odnose na tržišču, ki bo poslej brez motenj in kolebanj.

Ze od vsega začetka smo vedeli, da uvedba novega denarja ne pomeni take zamenjave denarja, pri kateri bi bil kdorkoli oškodovan. Zato, ker gre v resnici za denominacijo, s katero je uvedena nova enota denarja v razmerju 100 proti 1.

Kaj kmalu smo spoznali, da uvedba novega denarja pomeni hkrati manifestacijo naše trdne odločnosti, da bo novi dinar stabilna enota vrednosti, in da bo mo ta dinar stalno utrjevali in mu postopno zagotovili tudi določeno konvertibilnost. Razen tega nam bo uvedba nove denarje enote dajala v prometu več prednosti. Predvsem bo omogočila manipulacijo z manjšimi številkami in zneski v računovodstvu in v blaginjskem prometu, zlasti pa bo olajšala uporabo računskih strojev.

Zakon o pariteti dinarja in zakon o izdaji novih bankovcev in kovancev je določil odlok o zamenjavi novih bankovcev in kovancev. V Uradnem listu SFRJ št. 33 s 24. julija piše vse o novem dinarju. Med drugim tudi to:

Novi dinar bo imel premer 25 milimetrov, težak bo 6,3 grama, da bo imel isti zunanji videz kot stari dinar in da bo izdelan iz zlitine niklja (25 odstotkov) in bakra (75 odstotkov).

Kovanec za novih pet par bo tehtal 2 grama, premer bo 18 milimetrov in bo iz zlitine 91 odstotkov bakra in 9 aluminija.

Dan poprej, ko je guverner Narodne banke Jugoslavije Nikola Miljanić predstavil jugoslovanskim novinarjem nove dinarske bankovce in kovance, je 22. dec. izšel v Uradnem listu SFRJ št. 56 odlok o spremem-

bah in dopolnitvah odloka o znamenjih novih bankovcev in kovancev, ki je novi dinar poopravil:

Novi dinar bo imel premer 21,8 milimetra, težak bo 3,8 grama, imel bo isti zunanji videz kot stari dinar in bo izdelan iz zlitine niklja (25 odstotkov) in bakra (75 odstotkov).

Kovanec za novih pet par bo tehtal 1,5 grama, imel bo premer 16 milimetrov in bo iz zlitine 85 odst. bakra, 14,5 odst. cinka in 0,5 odstotka aluminija.

Novi dinar so reformirali, še preden je zagledal luč sveta.

In ko jo je zagledal, so ga v največji temi razvozili po vsej Jugoslaviji. Slovenija ga je dobila poln kamion. In peljati denar ni mačkina solza. Brzostrelka, oborožen milicnik, zaupen šofer, brezhiben avto in druge podrobnosti so do vsem svetu k monetarnemu protokolu. To kratko so ga dopolnili še s posebnimi ukrepi. S konspiracijo in posebnim voznim redom. Kamiona za Zagreb in Ljubljano sta skupno odšla na pot iz Beograda. Vozila sta po predpisih in tako, kot so se domeni. Počete na vsaki servisni postaji. Toda kamiona v Ljubljano ni bilo ob napovedanem času. Zaradi megle, ki se je spustila nad avtomobilsko cesto. Megla je ovirala vožnjo in povzročila, da sta se kamiona na servisni postaji zgrešila. Zagrebci je odpeljal naprej prepričan, da se ljubljanski ni držal predpisa, ljubljanski pa je čakal, kot je veleval ukaz. Potem so se srečno našli in v TAM 2000 se je izvil iz megle s štiriurno zamudo.

Slovenija je dobila nov denar. Sedem odstotkov od vrednosti

tistega, ki je v obtoku. Kake štiri milijarde dinarjev.

»Glavna težava pri vsej stvari je v tem, da je novega denarja premalo v obtoku.« se smehljajo v Narodni banki.

»Domneva, da se bodo ljudje branili novega denarja, je bila brez osnove. Ljudje prihajajo in ga hočejo zamenjati. Kot strani numizmatiki. Ogledujejo ga z vseh strani in vseč jim je. Toda denarja ni toliko, da bi zadovoljili sleherni radovednost. Dobivali ga bomo samo toliko, kot bo šlo postopoma iz prometa starega denarja. In ta proces ni nagle, saj bi v nasprotnem primeru zbledela naša prizadevanja za stabilizacijo dinarja. Nov denar bomo morda dobili spet spomladi.«

Nov denar so imeli posamezniki v rokah že na Novega leta dan. In med njimi tudi mi, saj je dala NB v obtok nov denar že 31. decembra.

In z novim denarjem smo napravili nekaj preizkusov.

V Ljubljani smo vzeli na piko največji, najmodernejši in sploh vse naj — hotel Lev.

In koliko sem dolžan za li-

monado?

»Dva dinarja dvajset par novega denarja. Ker ga nimate, pa dajte 20 dinarjev.«

Iz listnice sem brezbržno pogledal nov bankovec za 5 dinarjev. Natak Janec, ki pozna domala vse novinarje, jih je vzel in nabiral stotake ter drobce.

Vrnil mi je točno 280 dinarjev.

»Ampak, Janec, niste pogledali denarja, saj sem vam vendar dal samo pet dinarjev. Segel je po očala.

»O, lej ga šmenta. Saj res. Se mi je kar zdelo, da niste prišli s poštenimi nameni, — se

je nasmejal in hitro segel po prejšnjih 280 dinarjih, prepričan, da je vrnil preveč.

Končno smo se le sporazumeli z ugotovitvijo, da z bankovci ne bo težav, da pa se bodo ljudje motili z drobcižem.

Ampak vsi se že ne bodo motili. Možak na parkirnem prostoru pod žičnico v Bohinju že ne.

— Sto dinarjev, prosim, — je utrgal blok.

— Evo, pet dinarjev, pa mi vrnite štiri stotake, — sem mu ponudil nov bankovec za 5 dinarjev. Možak z uradno kapo na glavi je še bolj uradno ogledoval bankovec in ga vljudo vrnil: Ni vedel, kaj bi z njim.

— Hvala, boste pa drugič plačali.

»Dvesto petinideset,« je dejala blaginčarka.

Soditi smo, da dekle še blodi v temi starega šteta, in smo po žepih iskali drobce. Našli smo dva rdeča stotaka, zlatnikov za trideset, aluminija za štiri in žep je bil prazen. Potipali smo v naše hlače in ni bil gumb. Bil je dinar. Kdo bi opazil, da ne koliko večji.

Dekle je prešlo in pobralo. Dinar ji je padel na tla. Teda smo vzroili:

»Kako morete! Račun je 235, mi pa smo vam plačali 334. Vi pa nič.«

»Ni res! Se enkrat je poštela.

»Prav je! 234 je, eden pa je padel na tla. Ne bom ga pobirala.«

»Ta dinar pa je poberite!« Za blaginjo je zrasla dolga vrsta, in končno je neki veleum z brado zakričal: »Gospodična, zakravajmo vas! Ta novega so vam dali.«

Dali so nam ga nazaj in dali smo aluminij.

Naj vrže kamen, kdor se nikoli ni utajil stotaka!

Potem smo ji dejali, da moramo po novem letu na službeno pot: »Prijetelj, ki mora zaradi dolžnosti, ki kliče, z menoj, pride pome.«

Odšli smo — mi in naš prijatelj. »Veš,« smo mu rekli, »da nam je ta mesec pustila stotak. Po novem štetju, he, he!«

V Kranju nas je že pekla vest, kot se lepo reče, in smo sklenili, da za naš denar kupimo darilo za našo ženo.

V mestu je razsajala inventura in smo — hočeš nečeš — pristali v Preharnini samopostrežbi na Koroski ulici. Na vratih je pisalo, da so novi dinarji napisani z rdečim, in kupili smo milo.

»Dvesto petinideset,« je dejala blaginčarka.

Soditi smo, da dekle še blodi v temi starega šteta, in smo po žepih iskali drobce. Našli smo dva rdeča stotaka, zlatnikov za trideset, aluminija za štiri in žep je bil prazen. Potipali smo v naše hlače in ni bil gumb. Bil je dinar. Kdo bi opazil, da ne koliko večji.

Dekle je prešlo in pobralo. Dinar ji je padel na tla. Teda smo vzroili:

»Kako morete! Račun je 235, mi pa smo vam plačali 334. Vi pa nič.«

»Ni res! Se enkrat je poštela.

»Prav je! 234 je, eden pa je padel na tla. Ne bom ga pobirala.«

»Ta dinar pa je poberite!« Za blaginjo je zrasla dolga vrsta, in končno je neki veleum z brado zakričal: »Gospodična, zakravajmo vas! Ta novega so vam dali.«

Dali so nam ga nazaj in dali smo aluminij.

● nadaljevanje na 4. strani

KAJ PA JE DOMA KAJ NOVEGA?

ZA ELEKTARNE 435 MILIJARD. Gospodarski zbor zvezne skupščine je sprejel zakon za financiranje novih energetskih objektov — do leta 1970 bo porabljenih 435 milijard dinarjev.

ARMADA ZA SKUPNOST. Lani so enote JLA zgradile 125 kilometrov javnih cest, pet predorov in osem mostov, dolgih 557 metrov. Vrednost opravilnih del je več kot 5 milijard dinarjev. V vojaških polikliničnih bolnišnicah so vojaški zdravniki pregledali 400.000 državljanov, zdravilo pa se je 23.000 državljanov. Pripradniki JLA so dali prostovoljno v enem letu 20.000 litrov krvi.

TRAKTOR ZA NAŠE RAZMERE. Bralec »Kmečkega glasu« Ernest Vargo je v pismu uredništvu potrdil mnenje strokovnjakov, da enosni traktor in motorna kosilnica ne ustrezata našim potrebam tudi na prekmurskih tleh, saj takšnih strojev ne moremo popolnoma izkoristiti. Po njegovem mnenju bi bili pri nas najprimernejši lahki avstrijski traktorji znamke »Steyr 86« z lahkim dvobaznim plугоm.

TROJCKI V LJUBLJANI. Konec decembra je v ljubljanski porodnišnici Ana Strekelj, žena delavca iz Podgorice pri Grosupljem, rodila trojčke — dve punčki in fantka.

NOV BENCIN. Ze pred novim letom so na naših bencinskih črpalkah začeli prodajati nov bencin — super 98. S tem ukrepom so ustregli želji številnih voznikov, katerih vozila so ugašena na evropsko kvalliteto bencina. V tovarni »Crvena zastava« v Kragujevcu pa so sporočili, da novi bencin ni za »fičke«, in da je boljše, če vozniki uporabljajo 86-oktanski bencin. Za vozila »fiat 1300« pa tovarna priporoča nov bencin.

NESREČA V KAKNJU PRED SODISCEM. Konec decembra je okrožno sodišče v Sarajevu izreklo sodbo skupini odgovornih tehničnih voditeljev premo-govnika Kakanj, ki so bili krivi, da je v hudi rudarski nesreči 7. junija lani umrl 128 kakanjskih rudarjev. Od 9 obtoženih je sodišče spoznalo štiri za krive in jih je obsodilo na kazni od 7 in pol do šest in pol leta strogega zapor.

TELEFONSKA SLUŽBA OB AVTO CESTI. Ob avtomobilski cesti med Beogradom in Zagrebom so te dni uvedli stalno telefonsko službo, ki bo prišla prav voznikom in drugim potnikom v primeru pravnih nesreč in tehničnih okvar. Ob cesti so v razdalji 9 kilometrov postavili 40 telefonskih govornic, iz katerih je moč vsak hip dobiti takojšnjo zvezo z eno izmed štirih dežurnih central in za posredovanje službe prve pomoči, tehnične službe ali milice.

KAKO JE Z DEVIZAMI?

Zdaj je že precej naših ljudi, ki delajo v tujini, skoraj v sleherni zahodnoevropski državi. Mnogi izmed njih imajo namen kamu vrniti se v domovino ali pa z zaslužki, še preden se bodo vrnili, kupiti za devize določeno blago in izdelke. Tudi v uredništvo inozemske izdaje »Tedenske tribune« prihajajo vsak dan pisma iz vseh krajev Evrope, v katerih se posamezniki zanimajo, kakšne so možnosti v domovini za nakup blaga za devize. Ker smo jim želeli ustreči, smo se potrudili in naredili podoben seznam predvsem tistih izdelkov, za katere je največje zanimanje, in kje ter kako jih je moč kupiti. Pa preberite ...

O AVTOMOBILIH

● Pri podjetju »AVTOTEHNA« v Ljubljani lahko naročite:

OPEL REKORD (letnik 1965 ali 1966) z dvojnimi vrati za 5900 DM in 1.168.000 dinarjev carine.

OPEL REKORD s štirimi vrati za 6.300 DM in za 1.240.000 dinarjev carine.

OPEL REKORD CARAVAN za 6250 DM in za 1.250.000 dinarjev carine.

OPEL REKORD »KADET« z dvojnimi vrati za 4770 DM in za 784.000 dinarjev carine ter

OPEL REKORD »KADET« s štirimi vrati za 5180 DM in za 840.000 dinarjev carine.

Dobavni rok za vse omenjene avtomobile je — dva meseca po vplačilu deviznih sredstev.

● Podjetje »INTEREXPORT«, podjetje za mednarodno trgovino, predstavnstvo v Ljubljani pa vam prodaja naslednje tipe avtomobilov »VOLKSWAGEN«.

— VW—1300, Typ 113, 1285 ccm, 40 KS za 4375 DM in 790.000 dinarjev carine.

— VW—1300, Typ 117 s ploščevino prečno streho za 4615 DM in za 835.000 dinarjev carine.

— VW—1500, Typ 315, 1493 ccm, 45 KS za 5365 DM in za 934.000 dinarjev carine.

— VW-1600 TL, Typ 311, 1584 ccm, 54 KS za 5725 DM in za 1.180.000 dinarjev carine.

● Pri podjetju »COSMOS« v Ljubljani Celovška cesta 34 pa lahko dobite:

—RENAULT« R 10 MAJOR, 1108 ccm, 50 KS, 135 km/h, 7 litrov porabe na 100 km za 1183 \$ ali za 4732 DM ter za 887.000 dinarjev carine. (Dobava v štirih dneh od dneva vplačila).

Na zalogi pa imajo občasno tudi »R 4 L« in »R 4 Fourgonnet«.

● V podjetju »TOMOS« v Kopru ne boste mogli kupiti bodisi popularnega »Spačca« ali »AMI 6«, kajti »TOMOS« nima zadostnega dovoljenja.

● Tudi kar zadeva avtomobile »Zastava« 750 ali 1300, so podatki dokaj skopji. Avtomobile je sicer kupiti za devize, vendar o dobavnih rokih ne moremo povedati nič natančnejšega.

O KMETISKIH STROJIH

V konsignacijskem skladišču podjetja »Agrotehnika« v Ljubljani, Titova c. 44, lahko dobite takoj

Kosilnice BCS, italijanske izdelave za 405 \$ in za 241.000 dinarjev carine. Motor ima 9 KS, širina pa je od 90—140 cm.

V mesecu dni po vplačilu deviz pri narodni banki pa lahko dobite tudi

— traktorje »Steyers« avstrijske izdelave, Typ 88, 18 KS s hidravličnim dvigalom za priključke za 1337 \$ in za 850.210 dinarjev carine. Imajo pa na zalogi tudi večje traktorje od 28 do 36 KS.

● Tudi pri podjetju »AGRO-PROGRES« v Ljubljani, Kidričeva 1, lahko kupite motorne kosilnice BCS italijanske izdelave, in sicer: z bencinskim motorjem za 253.000 lir in za 241.000 dinarjev carine ter z diesel motorjem za 303.000 lir in za 322.000 dinarjev carine. Te kosilnice lahko dobite takoj!

Imajo pa tudi, razen traktorjev »STEYERS«, tudi enosne traktorje italijanske izdelave znamke »Marinelli« od 10 do 14 KS za 312.400 lir do 422.400 lir ter z ustreznim carino od 310.000 dinarjev do 420.000 dinarjev. Priključke pa je treba plačati po ustreznem ceniku.

● ATLETIKA — Predsednik republike Josip Broz Tito bo pokrovitelj prihodnjih balkanskih iger, ki bodo v Sarajevu od 16. do 18. septembra letos.

● NOGOMET — Nadaljevanje državnega prvenstva v zveznih ligah bo 6. marca. Vsekaror najboljšo bo »preznila« novosadska Vojvodina, ki ima 23 točk, za njo pa so Sarajevo 18, Vardar 17, Beograd 16, Partizan 16, Crvena zvezda 15 in Olimpija 15 itd.

ŠPORTNI MOZAIK

● KOSARKA — Generalni sekretar mednarodne košarske federacije (FIBA) William Jones je obiskal Ljubljano, ki se poteguje za izvedbo svetovnega košarskega prvenstva v letu 1970. Razen Jugoslavije kandidirata za to mesto še CSSR in Portoriko. Visoki gost je zelo pohvalil vse, kar je videl v Ljubljani, zlasti še tiivolško dvorano v Ljubljani, da bi bila nared do začetka šampionata. V dvorani bodo zgradili tudi novo tribuno za 5000 gledalcev, tako da bo tekme v skupini A lahko spremljalo skupno kakih 12.000 gledalcev. Zelo marljivo se za bližnji turnir v skupini B pripravljajo tudi člani jugoslovanske državne reprezentance, ki pojejo — po uspehih skupnih pripravah — te dni na daljšo turnejo po Avstriji, Italiji, Švici. Zvezni republiki Nemčiji in Nemski demokratični republiki.

● HOKEJ NA LEDU — Svetovno in evropsko prvenstvo, ki bo od 3. do 13. marca v Ljubljani, Zagrebu in na Jesenicah, bo spremljalo več kot 300 tujih in domačih novinarjev. Organizatorji so te dni začeli preurejati tiivolško dvorano v Ljubljani, da bi bila nared do začetka šampionata. V dvorani bodo zgradili tudi novo tribuno za 5000 gledalcev, tako da bo tekme v skupini A lahko spremljalo skupno kakih 12.000 gledalcev. Zelo marljivo se za bližnji turnir v skupini B pripravljajo tudi člani jugoslovanske državne reprezentance, ki pojejo — po uspehih skupnih pripravah — te dni na daljšo turnejo po Avstriji, Italiji, Švici. Zvezni republiki Nemčiji in Nemski demokratični republiki.

● ATLETIKA — Predsednik republike Josip Broz Tito bo pokrovitelj prihodnjih balkanskih iger, ki bodo v Sarajevu od 16. do 18. septembra letos.

● NOGOMET — Nadaljevanje državnega prvenstva v zveznih ligah bo 6. marca. Vsekaror najboljšo bo »preznila« novosadska Vojvodina, ki ima 23 točk, za njo pa so Sarajevo 18, Vardar 17, Beograd 16, Partizan 16, Crvena zvezda 15 in Olimpija 15 itd.

VAŠA VPRAŠANJA

NAŠI ODGOVORI

O ODGOVORNOSTI ZA PROMETNO NESREČO

V letu 1964 ste kot mladoletnik zakrivil prometen nesrečo, ko je prišlo do trčenja vašega vozila z motoristom. V času, ko je bil kazenski postopek, ste z rednim potnim listom odpotovali v inozemstvo, kjer nameravate ostati še nekaj let. Zdaj bi radi vedeli, kakšni so zakoniti predpisi za tak primer. Posebno še, kar motorist in njegov spremljevalec zahtevata odškodnino milijon dinarjev. Sprašujete, kako bo v primeru, če vas bo sodišče vabilo na obravnavo. Ali se morate odzvati? Kdaj zastara taka stvar? In kako je v zvezi s stroški? Zanimajo vas tudi, kako je, če pridete domov na dopust. Vam bi odzvali potni list?

P. S., Mülheim Ruhr, Althof 8

Sprašujete za več stvari, predvsem pa gre za dve: za kazensko odgovornost in za odškodninsko odgovornost. Če ste kaznivno dejanje zakrutili kot mladoletnik, zani seveda prav tako odgovarjate, le da je kazna za mladoletnike deloma milša deloma so kazni druge. Če je bil postopek uveden, je bil kasneje zaradi vašega odhoda in nedosteljivosti verjetno prekinjen. Lahko je sodišče izdalo tirilico, o tem pa dvomimo. Zato vam v primeru, če pridete domov na dopust, najbrž nihče ne odvzame potnega lista, razen če imajo organi notranjih zadev tak nalog od sodišča. Zastaranje je odvisno od kazni, ki bi vam jo dali, kazen pa spet od vrste kaznivga dejanja. V vašem primeru bi skorajda prišel v poštev desetletni rok zastaranja. Velja pa, da rok zastaranja ne teče, če storilec kaznivga dejanja ni dosegel nastanitve organom. V vsakem primeru pa stvar zastara s potekom dvajsetga časa, ki je sicer določen za običajno zastaranje.

Toda če gre za navadno kaznivno dejanje ogrožanja varnosti prometa, torej za prometno nesrečo, in če ste zakrutili kot mladoletnik, res nima nobenega pomena, da bi se zaradi tega ne vrnil v domovino. Svetujemo vam, da se sami javite in pišete sodišču in se odzovete trdi povabilu na morebitno obravnavo, če bo do nje prišlo. Če niste bili prej nikoli kaznovani in če ste zakrutili dejanje kot mladoletnik, se vam kazni res ni treba bati, ker skorajda ni verjetno, razen v izjemnih primerih, da bi morali v zapor.

Druge je seveda vprašanje odškodninske odgovornosti. Za škodo, ki ste jo povzročili, seveda odgovarjate, posebno, če ste zdaj že polnoletni. Odškodovanje vas pa lahko toži, če ste zdaj že živite v Nemčiji, in lahko vam nase sodišče naloži plačilo odškodnine, čeprav se podvpi sodišča na obravnavo (seveda je to obravnava zaradi povračila škode, ne pa kazenske obravnave) ni bil odzvali. Za to pa je najbolje, da se z odškodninsko skladno sporazumite, sicer pa prepuščate zadevo kakemu odvetniku, katerega pooblastite, da bo v vašem imenu vodil pravdo. Če odškodovane zahtevata za odškodnino milijon dinarjev, s tem seveda še zdaleč ni rečeno, da bosta to odškodnino tudi dobili. Odškodnino določi sodišče po izvedbi vseh dokazov in pravi. Zato pa je vaše sodelovanje tudi za vas koristno.

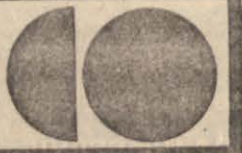
ZAVAROVANJE IN POKOJNINSKA DOBA

Delam v Zvezni nemški republiki, v tovarni, ki je last belgijske družbe. Rad bi vedel, če ta čas, ko delam v tej tovarni, štejejo v pokojninsko dobo. Ali moram še posebej zavarovati? Plačujem namreč prispevke za socialno in druge dajatve ravno tako kot Nemci.

S. D., Essen

Kolikor vas zanima posebno zavarovanje v Jugoslaviji, vam lahko pojasnimo tole:

Če ste že obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovani v Nemčiji, vam je na voljo prostovoljno zavarovanje v Jugoslaviji, če si od našega konzularnega predstavništva prikažete napotilo (odobritev) za vaše zaposlitev v Nemčiji. (To je to do 31. oktobra 1966). Po takšni odobritvi lahko predlagate pri republikanskem zavodu, na katerega območju se boste zaposlili, preden ste se zaposlili v tujini, izvedbo zavarovanja. Če ste se zaposlili v enem letu po zadnji zaposlitvi v Jugoslaviji, boste za čas napotila podaljšali prejšnje zavarovanje. Prispevke bo 16,17 odstotka vašega povprečnega mesečnega osebnega dohodka za zadnje leto pred napotitvijo v Jugoslavijo (to je odvisno od višine takšnega povprečja

POLDNEVNIKI IN VZPOREDNIKI

S STRANSKIH TIROV

General de Gaulle je dal ministru, sicer slovitemu književniku Malrauxu, novo nalogo: do srede januarja se mora domisliti novo ime za gaulistično politično formacijo. Ime »Unija za novo republiko« da je že izgubilo čar.

Po odhodu poslednjega »kennedyjevca« Mc Georgea Bundyja iz Bele hiše je »Herald Tribune« zapisal: »Na številki 1800 na Pennsylvan Avenue (Bela hiša) ni več prostora za kult osebnosti, razen za kult L. B. J.«

Sovjetski znanstvenik Nikolaj Široki predlaga v članku v »Rdeči zvezdi«, naj bi kozmonavte, ki bi morali potovati skozi vesolje več kot deset let, zamrzili. »Ne gre«, piše znanstvenik, »da bi mladeniči zapravili svoja najlepša leta.«

INDIJA NAJHUJŠA LAKOTA V ZGODOVINI

Indiji grozi najhujša lakota v njeni zgodovini. Predvidevajo, da bo v prihodnjih letih umrlo od lakote, 50 milijonov ljudi. Kot bi z enim zamahom zbrisal s sveta vsa Francija! Glavni krivci so monsuni vetrovi, ki že stoletja kroje usodo lačnim množicam.

ODLIKOVANJE ZA SESTRELJEN HELIKOPTER

Fant, ki meri s puško v zrak, je novi junak kitajske armade: gre za Fam Klema, ki ima osemnajst let in ki se je pred kratkim vrnil iz Vietnama (iz poročila agencije Nova Kitajska ni jasno, iz katerega, toda po dejanju sodeč gre za Južnega), kjer se je bojeval kot prostovoljec. Ker je s strojno puško sestrelil neki ameriški helikopter, je sedaj dobil na Kitajskem visoko odlikovanje, hkrati pa naj bi bil zgled drugim kitajskim mladeničem. Na fotografiji, ki prihaja s Kitajskega, ga vidimo, ko kaže mladim vajakom, kako je treba iz džungle streljati na helikopter.

povečale letne dobičke pšenice od šest na 11 milijonov ton pšenice. To je največ, kar lahko sprejmejo indijska pristanišča. ZDA so ponudile petnajst milijonov ter diskretno predlagale, naj bi iztovarjali pšenico tudi v pakistanski pristanišči, vendar je zaradi spora med Indijo in Pakistanom seveda vprašanje, ali bo to mogoče izpeljati. Toda tudi ko pride pšenica na indijska tla, problem se ni rešen. Prevoz in razdeljevanje sta vse prej kot urejena. Zita in riža se pogosto polaste prekupevalci, ki ju prodajajo na črni borzi.

Vlada je bila deležna ostre kritike ravno zaradi ameriške pomoči. Mnogi politiki ji očitajo, da se zanaša samo na pomoč, ne stori pa dovolj za to, da bi izvedli resnično agrarno reformo ter povečali pridelke. Vlada je odgovorila z geslom: »Indija se mora prehranjevati sama« do konca prihodnjega petletnega plana, t. j. do 1971. leta. Premier Šastri je posejal žito na vrhu svoje skromne hiše ter pozval sodržavljane, naj pridelujejo zelenjavo v zabojih in konzervnih škatlah.

Od razglasitve neodvisnosti se je nacionalni dohodek povečal za 16 odstotkov, povprečna življenjska doba pa se je podaljšala od 29 na 41 let. To pa je, kakor se čudno sliši, še povečalo težave, saj je od 1951. do 1964. leta prebivalstvo naraslo za 100 milijonov, medtem ko kmetijstvo ni vidno napredovalo.

Indijski voditelji so se precej pozno ogreli za misel o kontroli rojstev. Ko so vprašali premiera Šastrija, kaj meni o tem, se je nasmešnil: »O tem nerad govorim, saj imam sam še šest otrok!«

Kmetijski minister Subramaniam poudarja, da je treba vasi predvsem — elektrificirati. »V državi Madras, kjer ima 80 odstotkov vasi električni tok,« je izjavil pred kratkim, »je število rojstev več kot polovico manjše od indijskega povprečja. V temnih vaseh je razpoljevanje edina zabava...«

Pred kratkim se je v Indiji pričel teden družinskega načrtovanja pod geslom: »Majhna družina — srečna družina«. V prihodnjih petih letih bo vlada porabila približno 250 milijard dinarjev za nakup kontracepcijskih sredstev, 3.500.000 žensk pa bodo sterilizirali. Hkrati pa si bodo, kajpak, prizadevali, da bi čim hitreje razvijali kmetijstvo.

ZR NEMČIJA BORMANN JE (NI) ŽIV

Klaus Eichmann, najstarejši sin Adolfa Eichmanna, trdi, da je Martin Bormann živ ter da živi v Južni Ameriki, in sicer v Argentini, Čilu ali Braziliji. Trenutno je menda v Čilu. Pozna ga mnogi nekdanji nacisti, vendar o tem molče. Bormann si je menda dal spremeniti obraz s plastično operacijo.

Klausovo izjavo je te dni objavil zahodnonemški tednik Quick, ki objavlja serijo člankov o Hitlerjevi desni roki Bormannu kot odgovor poročilom v Stermu. Novinarji Sterna so namreč pred kratkim na dolgo in široko dokazovali, da je bil Bormann ubit 2. maja 1945. leta, ko je skušal z nekaterimi sodelavci pobegniti iz Berlina, v katerega so prodirale sovjetske čete. Bormanna so tudi uradno proglasili za mrtvega na osnovi pričevanj drugih nacističnih voditeljev, ki so prav

tako trdili, da je Bormann umrl 2. maja 1945.

Essenski državni tožilec Fritz Bauer pa je prepričan, da je Bormann živ ter je ponudil tudi precej visoko nagrado tistemu, ki bi kakorkoli pripomogel, da bi ga ujeli. Bauer se predvsem opira na pismo drugega Eichmannovega sina Horsta, ki živi v Južni Ameriki. Ta je pisal Bauerju, da je Bormann živ ter da je večkrat govoril z njim.

Minuli teden pa je Horst Eichmann v pogovoru z nekim ameriškim novinarjem v Buenos Airesu izjavil: »Kdo pa ne ve, da je Bormann umrl, ko je skušal pobegniti iz Berlina?« Njegov brat Klaus, ki živi v Nemčiji, pa je dejal novinarjem »Quick«, da je njegov oče zatrdno vedel, da je Bormann živ. Klaus Eichmann tudi trdi, da je bil Bormann odgovoren za uničenje evropskih Židov in ne njegov oče.

Izjave obeh bratov so si tako nasprotujoče, da jih ni mogoče jemati resno ter se zato na njihovi osnovi ne da sklepati o tem, ali je Martin Bormann res živ ali ne, čeprav se že več let govori, da živi v Južni Ameriki.

VATIKAN NAJMOČNEJŠE DIPLOMATSKO OMREŽJE

V zvezi z »mirovno ofenzivo« papeža Pavla VI., kateri smo pričla zlasti zadnje tedne, je spet postalo zanimivo vprašanje, po kakih kanalih pravzaprav vodi Vatikan svoje diplomatske akcije in sploh

zunanjio politiko. Agencija Associated Press pravi, da Vatikan stavlja sodobne metode stoletja reakcijskih letal s tradicionalno tehniko 2.000 let stare katoliške cerkve. Papežev diplomatske pobude lahko opazimo po svetu z najsodobnejšimi oblačili ali pa jih prenašajo prelati v oblekah, ki se niso kaj veliko spremenile od srednjega veka.

V baročno bleščečem se Vatikanu delujejo nadvse učinkoviti diplomatski štabi. Tu ne manjka ničesar, kar imajo zunanja ministrstva najbolj razvitih držav: stroji za šifriranje, teleprinterji, skupine prevajalcev, arhiv in skupine strokovnjakov za posamezna področja sveta.

Na »terenu« opravlja delo zbor izkušenih prelato in duhovnikov, ki pošiljajo v Vatikan najrazličnejše informacije, ima stike s politiki in vplivnimi osebnostmi posameznih držav in proučuje, kako bi v teh državah odgovorili na razne vatičanske diplomatske pobude. Če se ta neposredni diplomatski zbor znajde pred prezahtevno nalogo, lahko vedno pokliče na pomoč vse duhovništvo v državi, in tako Vatikan ima v resnici najobširnejšo diplomatsko mrežo na svetu.

V več kot petdesetih državah, ki imajo uradne diplomatske stike z Vatikanom, so papeževi nunciji, v drugih državah pa so običajno apostolski delegati. Prav ti delegati pogosto opravljajo zahtevne diplomatske naloge: znano je, na primer, da je apostolski delegat v Kambodži navezal stike s predstavniki Severnega Vietnama. Delegat na Madžarskem pa naj bi bil druga stična točka Vatikana in Demokratske republike Vietnam. Ko je treba izpeljati kako akcijo v Organizaciji združenih narodov, pa papež pooblasti svojega predstavnika, monsignora Alberta Giovannettija. Prav zaradi tolikšnega števila diplomatskih in poldiplomatskih stikov ima Vatikan možnost, da posreduje tudi med državami, ki nimajo med seboj prav nobenih stikov.

Tako kot v vseh zunanjih ministrstvih je tudi v Vatikanu vsako noč na delu dežurna ekipa, ki takoj posreduje naprej vsa nujna sporočila, ki prihajajo z raznih koncev sveta in na katere je treba takoj odgovoriti. In prav zadnje tedne, ko je papež začel svojo akcijo za mirno rešitev vietnamske krize, je ta ekipa kar najbolj delovna.

VEDEŽEVALSKI POGLED V LETO 1966

Srečno novo leto, si navadno želimo ob začetku vsakega leta. Toda, ali bo leto res srečno? Tega pač ne vemo — oprostite, ne vsi. Med nami naj bi bili srečniki, ki jim je dano, da vidijo v prihodnost. Tako vsaj trdijo. Seveda se njihov spisek razteza od skromnih, amaterskih, polprofesionalnih ali profesionalnih vedeževalk — ta skupina je večidel rezervirana za ženske — pa do pravih »zvezd« z mednarodnim slovesom, katerih izjave tehtajo in cenijo ponekod tudi na tako imenovanem najvišjem nivoju. V tem razredu so večinoma moški. Ta družina znanih vedežev je ob koncu minulega leta zavihala rokave ter z najrazličnejšimi pripomočki in metodami, predvsem pa s premetenim sklepanjem iz znanih podatkov skušala dognati, kaj nas čaka v letošnjem letu. Ameriška revija Life je na štirih straneh objavila nekatere njihove ugotovitve. Tistim, ki astrologijo in podobnim vedam ne zaupajo kaj prida, bo to zanimivo in zabavno branje, tistim, ki žive po horoskopu, pa brezplačen nasvet.

Veliki, svetovno znani vedeževalci uporabljajo pri gledanju v prihodnost najrazličnejše metode. 34-letni budistični menih Keo iz Tajske, ki se vozi z mercedesom, samo gleda »stranika« v obraz, Japonec Hoshu Sakai si pomaga s 50 dolgimi, tankimi lesenimi palčicami in šestimi koadrastimi kosi ebenovine, ki so podobni dominam. Vendar sta ta dva prava primitivca v primeri z Nemcem Ebertinom, ki riše zapletene kozmobiološke karte ter iz njih »razbirae prihodnost. Indijec Gaya Prasad Šastri »bere« prihodnost iz starih knjig, Italijan Francesco Waldner pa dela na klasični način — bere iz dlani, toda s povečevalnim steklom.

Vedeževalci sodijo, da bo letošnje leto, kar zadeva svet kot celoto, precej mračno. Voja v jugovzhodni Aziji bo vedno hujša ter bo dosegla vrhunec pozno jeseni. Svet bodo pretresale hude elementarne nesreče. Nekateri vodilni državniki bodo preživljali hude politične krize in bolezn, ena od pomembnih evropskih osebnosti pa se bo zaradi slabega zdravja umaknila iz političnega štovanja. Dva vidna azijska politika ne bosta dočakala konca leta.

Japonec Hoshu Sakai pravi med drugim: »Tretje svetovne vojne ne bo, pač pa bodo na svetu štiri večje vojne, in sicer v Afriki, Latinski Ameriki, Vietnamu in na meji med Indijo in LR Kitajsko. Ta vojna bo mnogo resnejša kakor vsi dosedanj obmejni spopadi, vendar ZDA ne bodo posredovale. Vojna v Vietnamu se bo stopnjevala do konca septembra. V oktobru pa bo umrl eden vodilnih kitajskih politikov; po njegovi smrti se bo odnos Kitajske do svetovne politike precej spremenil in Kitajska bo celo sprejela povabilo, naj vstopi v OZN. Novo kitajsko stališče bo tudi odločilno vplivalo na vojno v Vietnamu, kjer bo napetost od oktobra dalje pričela občutno popuščati.

Parizan André Barbault napoveduje, da bo svetovno dogajanje močno nihalo ter bo doseglo štiri vrhunce. Prvi vrhunec bo med 21. februarjem in 13. marcem, ko bo »odigrala pomembno vlogo« Bela hiša. Indijec Kumar Ohja natanko napoveduje, da bo najpomembnejši trenutek na poti 20. februarja ob 10.50 dopoldne po evropskem času ter pripominja, da je evropski čas 45 sekund pred Greenwichem. Drugi Barbaultov vrhunec naj bi bil v septembru,

ko bi imela glavno besedo Kitajska, ki bo povzročila novo napetost, tretji vrhunec pa bo od 14. do 28. novembra, ko bo Sovjetska zveza prevzela vodilno mesto v svetovni politiki ter ustvarila mirno razpoloženje po vsem svetu. Drugo tako mirno obdobje bo sredi julija, k čemur bo lahko veliko pripomogla Francija, če bo njen predsednik pokazal dovolj pobude.

Napovedi glede posameznih držav pa so take:

ZDA — Nemec Ebertin sodi, da bo predsednik Johnson novembra naletel na take ovire, da bo utegne zgoditi, da ne bo ostal predsednik do konca mandata dobe. Šastri pravi, da razpored zvezd Johnsonu ne obeta nič prida, Sakai pa svetuje, naj se junija nikar ne prevaža z nikakršnimi vozili, ker se mu utegne pripetiti usodna nesreča. Sakai je glede ZDA sploh zelo natančen. Pravi, da bo Johnson konec decembra hudo zbolel ter bo januarja nemara v kritičnem stanju. Zaradi usodnih napak ne bo ponovno izvoljen. Njegov naslednik bo človek Kennedyjevega tipa, in sicer republikanec. Sakai dalje napoveduje, da bo Dean Rusk ostal na položaju, pač pa bodo v maju zamenjali McNamara. V aprilu se bo pričela silna inflacija, razen tega pa bodo ZDA doživele še hude elementarne nesreče, med drugim najhujši hurricane v zadnjem desetletju, ki ga bodo spremljale velike povodnji na severovzhodu države.

LR KITAJSKA — Sakai pravi, da bo ena od osrednjih osebnosti kitajske vlade oktobra umrla. Ohja pa trdi, da bo Mao-Ce-Tung padel najkasneje do januarja 1968. leta. Ebertin meni, da bo Mao poleti tako hudo bolan, da bo njegovo stanje kritično. Waldner pa pravi, da bo v drugi polovici leta prišlo na Kitajskem do pomembne politične spremembe bodisi zaradi neprilicovane smrti ali pa zaradi menjav osebnosti.

SOVJETSKA ZVEZA — André Barbault napoveduje, da bo Sovjetska zveza letos prevzela vodilno vlogo v svetovni politiki. Waldner meni, da bo SZ še okrepila mednarodno sodelovanje na vseh področjih, zlasti trgovinski in kulturne stike z Zahodno Evropo. Ohja pa napoveduje, da se bosta ZDA in SZ združili proti Kitajski. Ohja tudi napoveduje, da se bo Sovjetska zveza v prihodnjih letih razcepila v več držav.

VELIKA BRITANIJA — Kanadčanka Ingrid Lind, edina ženska med velikimi vedeževalci, napoveduje, da bo Wilson ostal premier, vendar pa bo laburistična stranka doživljala hude pretrse, zlasti v decembru, ko se bo izredno uveljavil Heath.

ZAHODNA NEMČIJA — Ebertin meni, da bo imel Erhard velike težave februarja in marca ter znova poleti, sicer pa bo ob koncu leta trajneje zasidran kakor sedaj. Tudi zunanjemu ministru Schröderju spomladi ne bo lahko, pač pa si bo opomogel v drugi polovici leta. Ebertin napoveduje boljše čase za Straussa ter nagel vzpon krščanskega demokrata Barzela in socialnega demokrata Schmitta.

JAPONSKA — Sakai napoveduje, da bo Japonska letos pomembna zlasti kot posredovalec med ZDA in Sovjetsko zvezo. Sato bo obiskal Moskvo, vendar ne v maju, kakor je predvideno. Japonska bo doživela tudi štiri hude tajfune in štiri večje potrese; vsaj eden izmed teh bo nacionalna katastrofa.

INDIJA-PAKISTAN — Skoraj gotovo bo prišlo do vojne med Indijo in Pakistanom, morebiti pa tudi do spopada med Indijo in Kitajsko med februarjem in majem, napoveduje Šastri. Tudi menih Keo meni, da se bo spor med Indijo in Pakistanom nadaljeval, da pa ne bo prišlo do hujših spopadov. Vendar bo prišlo do prve pomiritve šele konec letošnjega leta, dokončni sporazum pa bodo dosegli leta 1970.

DVA DINARJA DNEVNO

Potrebno je prihraniti samo dva dinarja (dve pari) dnevno za popolno zaščito vaših rok. Če boste redno uporabljali Risove rokavice, ki se izvrstno prilagajajo, boste imele lepe in zdrave roke, ki so ponos vsake žene.

Specialni dezen preprečuje drsenje. Z rokavicami boste lahko opravljale vsako delo.

Rokavice izdelujemo v vseh velikostih, nežnih pastelnih barvah in iz izredno kakovostnega naravnega lateksa.

Industrija gumenih proizvoda »RIS« — Zagreb, Stenjevec
telefon 573-522, teleks 21-341

GEOGRAFI — KIRURGI POPRAVLJAJO NARAVO

V Srednji Aziji je pomanjkanje vode eden glavnih problemov, ki tare tamkajšnje prebivalstvo in oblasti. Država daje velikanska sredstva za graditev namakalnih kanalov v puščavah Turkmenije, Uzbekistana in Kazahstana ter v rodovitnih, toda sušnih dolinah Tadžikistana in Kirgizije. Kljub desetstisočim hektarom puščav, ki so jih z namakanjem doslej spremenili v rodovitne, je to vendar samo majhen kosček neizmernih pustih prostranstev v tem delu Sovjetske zveze. Spreminjanje puščav z dosedanjimi metodami, to je z graditvijo namakalnih kanalov, je prepočasno in premalo učinkovito za želje, potrebe in možnosti teh krajev.

Ko sem bil lani v Puščavi lakote v Uzbekistanu, sem prvič slišal: »Da, ko bodo sibirskie reke pritekale k nam, tedaj bomo šele lahko govorili o velikem delu v puščavah.« Pred kakšnim mesecem sem na poti po Tadžikistanu in Kirgiziji znova slišal o sibirskih rekah, ki bodo tekale v Srednjo Azijo. Pri tem sem se nehoti spomnil besed o podobnih, skoraj fantastičnih načrtih, o katerih sem slišal na drugih potovanjih po Sovjetski zvezi. V Vzhodni Sibiriji, na primer, omenjajo čas, ko bodo umetno otoplili vzhodne obale Sibirije, v Zapolargu sanjajo o časih, ko bodo umetno raztopili led na bregovih Severnega Ledenege oceana, v južni Rusiji pripovedujejo o načrtih v Kaspijskem morju, ki že 30 let neusmiljeno usiha in s tem povzroča hude škribi gospodarstvenikom, zlasti pa prebivalcem okrog njega.

Kakšni so pravzaprav ti načrti? Koliko je v njih realnosti in koliko fantazije? Ali jih resno proučujejo, morda celo že izvajajo?

SIBIRSKRE REKE BODO TEKLE NA JUG

V vzhodnem delu Srednje Azije, v Tadžikistanu in Kirgiziji, se dvigajo pogorja Alaj, Pamir in Tjen-San, ki sodijo med najvišja na svetu. Drugi del Srednje Azije obsega Turanska nižina, ki sodi med najbolj sušna področja v Sovjetski zvezi. Dež je tu prava redkost. Nižino sekata dve veliki reki Amu-Darja in Sir-Darja, toda celo če bi vsi njuno vodo porabili za namakanje, bi je zadostovalo samo za 7 odstotkov ozemlja, primernega za obdelovanje. Zdal namakajo iz obeh rek množice manj površine, pa vendar še pri tem nastajajo resni problemi. Reki se namreč iztekata v Aralsko jezero in sta zdaleč najpomembnejši viri vode za jezero. Namakanje z vodo Amu-Darje in Sir-Darje se že zdaj pozna pri količini vode v Aralskem jezeru. Do leta 1980 mislijo namakati iz obeh rek 8,5 milijona hektarov zemlje, kar bo imelo za Aralsko morje hude posledice. Dotlej se bo namreč gladina jezera znižala za 5 metrov, do leta 2000 pa bo povsem usahnilo.

Voda sibirskih rek torej ni potrebna le za namakanje, ampak tudi za Aralsko jezero, ki mu grozi resna nevarnost. Turanska nižina se na vzhodu močno približuje zahodnosibirski nižini z dvema veletočama Irtišem in Obom ter z obilico padavin. Eden od pritokov Oba, reka Ubagan, v vrhnjem toku sega v Turgajsko kotlino, ki spaja obe nižini. Tu blizu izvira reka Turgaj, ki teče v nasprotno smer kot Ubagan, torej v Aralsko jezero. Tu je narava sama pripravila pot za preusmeritev sibirskih rek na jug.

Ce bi na Obu, nižje od izvira Irtiša, zgradili 80 metrov visok jez, bi se voda, ki bi se nabirala za jezero, dvigala na višjo ravno. Irtiš, Tobol in pritoki prišli v neposredno bližino Turgajske kotline. Od Turanske nižine bi jo ločil le kakšnih 30 do 50 metrov visok »prage«. Če bi tu zgradili kanal, bi voda sibirskih rek svobodno stekla v srednjeazijske puščave.

S to vodo bi lahko namakali več kot 35 milijonov hektarov zemlje. Srednja Azija, ki ima dovolj sončne svetlobe in toplote, bi postala najprimernejša v Sovjetski zvezi za gojenje bombaža, riža, pšenice, sadja in grozdja. Če bi hoteli kultivirati sibirskih rek na jug.

rati vso na novo pridobljeno zemljo, bi bilo potrebno še 15 do 20 milijonov za delo sposobnih ljudi, tako da bi celotno prebivalstvo doseglo 60 do 70 milijonov, medtem ko zdaj živi tu nekaj več kot 16 milijonov ljudi.

KAKO REŠITI KASPIJSKO MORJE?

Od leta 1930 Kaspijsko morje počasi, toda zanesljivo usiha. Od takrat pa do danes se je njegova gladina znižala za več kot dva in pol metra. 30 kilometrov daleč so se umaknili bregovi morja in nekdanji zalivi Komsomolev, Hasan-Kuli in Kajdak so povsem izginili.

V gospodarskem življenju države ima bazen Kaspijskega morja ogromen delež. Tu je eno velikih sovjetskih ribiških središč, toda z usihanjem morja izginejajo dristišča in »pašniki« mnogih dragocenih vrst rib. Količina rib, s tem pa tudi ulov, se zmanjšuje iz leta v leto. Kaspijsko morje je važna prometna vez med kavkaskimi republikami, Srednjo Azijo in južno Rusijo. Mesta, ki so bila še pred tridesetimi leti obrežna pristanišča, ležijo danes v pusti stepi, več deset kilometrov daleč od morja. V kaspijskih pristaniščih morajo noč in dan poglabljati dno, in to so veliki stroški. Kaspijsko morje je tudi velikanska naravna zakladnica kemičnih surovin. V zalivu Kara-Bogaz-Gol prinašajo valovi na bregove milijone ton glauberjeve soli, milijarde ton pa se nabirajo na dnu. Vsemu temu in še marsičemu resno grozi usihanje Kaspijskega morja.

Zakaj se to dogaja? Glavni vir vode za Kaspijsko morje je Volga, količina vode v njej pa je odvisna od podnebnih sprememb. Bil so časi, ko je Volga dajala temu morju še manj vode kot zdaj. Leta 1635 je bila gladina morja 4 metre nižja kot danes. Leta 1760 je bila gladina morja za dobre 3 metre višja kot zdaj. Takšna je bila gladina skoraj 150 let, toda od leta 1930 se je začela katastrofalno nižati. Prvi vzrok je to, da se je v tem času srednja letna temperatura v bazenu Volge zvišala za 1 stopinjo, kar je povzročilo večje izhlapevanje, in količina vode, ki jo Volga daje Kaspijskemu morju, se je zmanjšala za 10 do 12 odstotkov.

Drugi krivec za usihanje morja so ljudje. Z namakanjem, graditvijo tovarn in novih mest ter naselij pa še z zgraditvijo velikih elektrarn na Volgi so odvzeli reki še nadaljnjih 10 odstotkov vode. Volga daje zdaj Kaspiju letno celo šestino vode manj kot do leta 1930. Ker nič ne kaže, da bi stvari krenile na bolje, ampak prej na slabše, je nevarnost, ki grozi Kaspiju, že zdaj resna in potrebni so nujni ukrepi.

Leta 1955 sta dva vodilna sovjetska hidrologa S. J. Žuk in G. A. Russo izdelala načrt za preusmeritev severnih rek Pečore in Vičegde na jug. Za načrt se je začel zanimati zvezni inštitut Hidroproekt, ki je izdelal obsežna raziskovanja in račune. Po teh računih je načrt tehnično izvedljiv, neoporečen in ekonomsko opravičljiv, saj bi se vsi stroški povrnil v petih letih.

Načrt predvideva zgraditev 70 metrov visokega jez na Pečori, nižje od kraja, kjer se vanjo izliva reka Sugor. Drugi jez, visok 35 metrov in dolg 2 kilometra,

bi moral pregraditi Vičegdo pri vasi Ust-Kulom. Tretji jez mora pregraditi Kamo pri mestu Borovsku. Nastala bodo tri umetna jezera, ki bodo združena s prekopmi. Po enem od teh prekopov bo del voda severnih rek potekel na jug v Volgo.

Načrt obeta naslednje koristi: 40 milijard kubčnih metrov vode bo letno steklo po Volgi v Kaspijsko morje, ki bo začelo naraščati in že čez dvajset let bo gladina dosegla raven iz leta 1930; z nastankom treh umetnih jezer bodo dane možnosti za graditev kaskade elektrarn, ki bodo letno dajale 11 milijard kilovatih ur električne energije; vode severnih rek, ki bodo pritekale v Volgo, bodo omogočile dodatno namakanje devetih milijonov hektarov zemlje vzdolž Volge.

PREMOGOV PRAH PROTI SNEGU IN LEDU

Dojce mesece je Severni Ledeni ocean zakovan v led, hkrati z njim pa tudi tako imenovana Severna morska pot, ki se v dolžini 11.000 kilometrov razteza od Murmanska na Koli do Vladivostoka. Od te poti je odvisen vsi sovjetski severovzhod. Po njej vozijo tovare, prevažajo ljudi, dostavljajo hrano, industrijsko blago in opremo na vse severno obrežje Sibirije. Dojce mesece so milijoni kubčnih metrov odličnega sibirskega lesa, tisoč ton dragocenih rud in še bolj dragocenih kož odrezani od industrijskih središč države. Bore tri mesece je možna plova po Severni morskoti poti, kar je mnogo premalo, da bi mogli vse pripejati in odpeljati.

Leta 1949 je doktor geografije I. S. Peščanski začel izvajati serijo poskusov, da bi premagal sneg in led na Severni morskoti poti. Njegova zamisel je bila v bistvu zelo preprosta. Znano je, da je bela barva veren zaveznik mraza. Zaradi bele barve sneg odbija v atmosfero skoraj vso sončno energijo, ki je arktična ozemlja ne dobiyo tako malo, kot navadno mislijo. Od aprila do julija severne obale Sibirije ne dobiyo nič manjše količine sončne toplote kot mnoga področja na jugu. Toda velik del toplote se odbija od snega in praktično izgublja. Če bi sneg posuli s kakšno črno snovjo, na primer s premogovim prahom, bi površina zadržala mnogo večje količine toplote in sneg, za njim pa še led, bi se morala hitreje topiti.

Se istega leta, to je 1949, je skupina doktorja Peščanskega posula z letali 313 tisoč kvadratnih metrov snega in ledu s premogovim prahom. Znanstveniki so strpno čakali rezultate. Upanja niso bila prazna. Posula površina se je hitro začela topiti in računi so pokazali, da se na tej površini sneg in led topita s hitrostjo 8 cm na dan, medtem ko se okoliška, neposula površina skoraj ne topi.

Znanstveniki so seveda takoj izdelali nov načrt. Kaj če bi s premogovim prahom posuli večji del velikanskih večno zamrznjenih prostranstev severne Sibirije in arktičnih otokov? Ze zdavnaj so znanstveniki ugotovili, da bi bilo treba le enkrat odštati večni led v Arktiki, pa Severno Ledeno morje nikoli več ne bi zamrznilo. Oziroma zamrznilo bi samo pozimi, tako kot na primer Baltik pri Leninigradu, toda led ne bi bil dovolj debel, da bi zdržal tudi več poletje. S tem pa bi se močno ublažilo podnebje v vsej Sibiriji in pomaknila meja kmetijstva prav do

bregov Severnega Ledenege oceana. Tehnično je tak načrt povsem izvedljiv, zlasti ker s premogovim prahom ni treba posuti kar vsega Zapolargja, ampak le del ozemlja, potem pa bi se led naprej talil sam, podobno kot verižna reakcija, kajti voda stopljenega leda bi nabirala sončno toploto, se segrevala in sama dalje topila led.

RIŽEVA POLJA NAMESTO TUNDER

Na sovjetskem Daljnem vzhodu leži nenavaden otok Sahalin. Nenavaden zato, ker se tu severne tundre brez prehoda srečujejo z višnjevimit nasadi. Severne obale otoka oblivajo mrzle vode Ohotskega morja, ki povzročajo tako hladno podnebje, da ne zdrži niti nezahtevna sibirskata tajga. Južne obale otoka pa obliava toplo Japonsko morje, in tu na jugu je podnebje takšno, da uspeva znamenita japonska višnja — sakura.

Ali ne bi bilo mogoče doseči, da bi na vsem Sahalinu in vzhodnem obrežju Sibirije cvetele višnje, uspevala pšenica in riž? To vprašanje si je zadal inženir N. G. Romanov in nanj odgovoril pritrdilno.

Severni del Sahalina loči od celine ozka in plitka Nevelska ožina. Skozi to ožino se s plimo in oseko neprestano pretaka voda. Zdal mrzla voda Ohotskega morja teče na jug, zdaj topla voda Japonskega morja teče na sever. Inženir Romanov predlaga, naj bi v Nevelski ožini zgradili jez, ki bi povezal celino s Sahalinom. S tehničnega stališča to niti ne bi bila pretežka naloga.

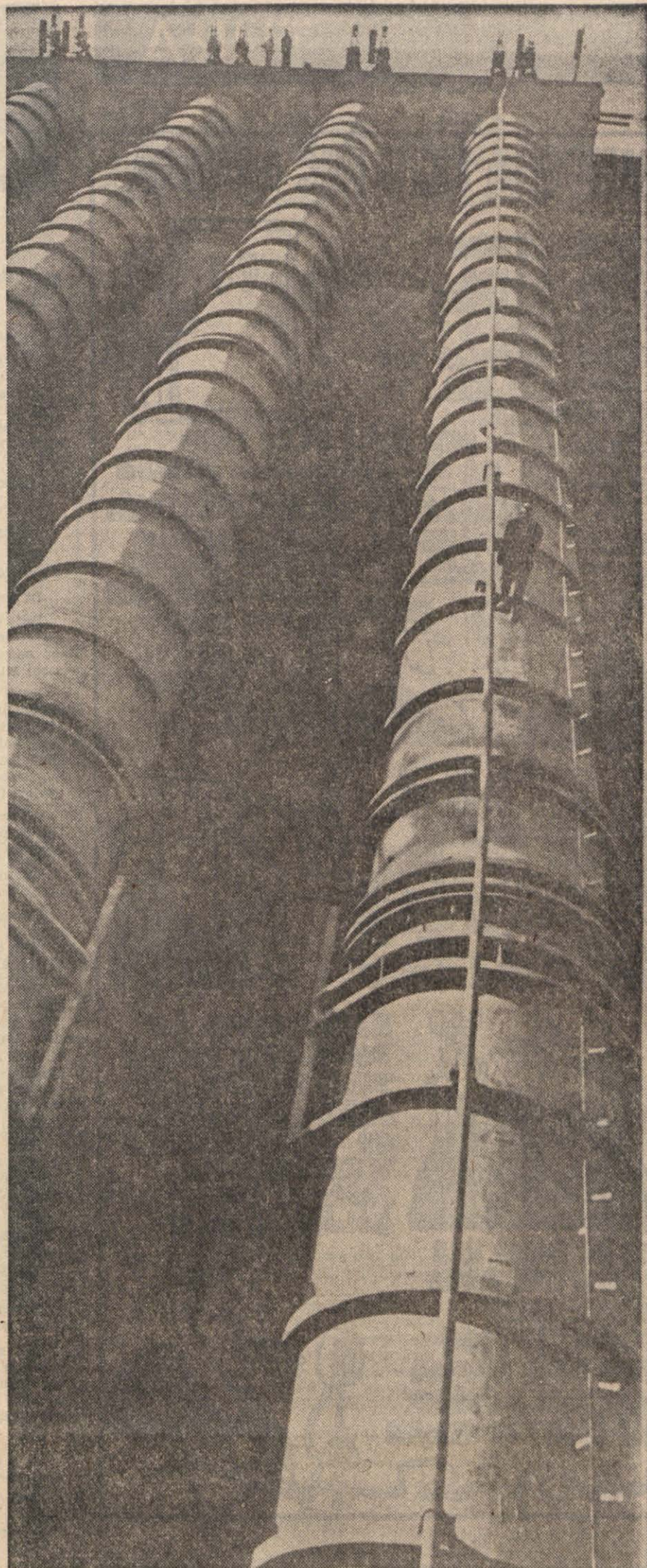
V jez naj bi vdrali ogromna vrata, ki bi se odpirala samo na eno stran v smeri gibanja toka tople vode iz Japonskega v Ohotsko morje. Ta vrata bi bila v bistvu velika škarpalka, ki bi izkoriščala energijo Lume oziroma plime in oseke. V 24 urah bi se pretočili skozi vrata trije kubčni kilometri vode, in to tople vode. Posledica bi bila, da bi se srednja letna temperatura Ohotskega morja povečala na 10 stopinj Celzija. Led bi bil v tem primeru prava redkost, na Sahalinu, Kurilskih otokih in v severni Japonski bi dozeval riž.

NAČRTI IN REALNOST

Z vsemi temi in podobnimi načrti se ukvarja Glavni geofizikalni observatorij ZSSR, ki pogosto sklicuje posvetovanja in znanstvene konference, na katerih razpravljajo o posameznih načrtih, vodi posebna raziskovanja, izdeluje projekte in podobno. Po ugotovitvah tega inštituta so vsi omenjeni načrti tehnično izvedljivi, kar pa še ne pomeni, da je inštitut vse tudi odobril in predlagal njihovo uresničitev.

Oglejmo si po vrsti, kako je s posameznimi načrti, in kakšna je njihova bližnja prihodnost. Srednji Aziji so sibirskie reke nujno potrebne, toda v sedanjem načrtu je mnogo stvari, ki ga ne priporočajo. Predvsem nihče ne more napovedati, kakšne posledice bi uresničitev načrta imela za Zahodno Sibirijo. Kako bi odzvem velikih količin vode Oba vplival na led v Karskem morju? Kakšne naravne in podnebne spremembe bi povzročilo v Zahodni Sibiriji ogromno umetno jezero, ki bi nastalo s pregraditvijo Oba in ki bi bilo štirikrat večje od Aralskega? Podobnih neznank je še precej. Tako rekoč uradna sodba o tem načrtu se glasi: Zdal je nesporno samo eno. Glavna prizadevanja projektantov morajo biti usmerjena k temu, da bi preusmerili tok sibirskih rek na jug, brez ustvarjanja gigantskega jezera, ki bi potopilo milijone hektarov zemlje in povzročilo mnogo nezahvalnih sprememb v naravi in gospodarstvu Zahodne Sibirije.

Znanstveniki morajo torej poiskati nove rešitve, zakaj o tem, da bi se v Srednji Aziji odrekli tudi sibirskih rek, ne morejo niti misliti. Nasprotno, določen je ce-

Razen drznih projektov, ki so stvar bližnje prihodnosti, pa nekaj nič manj drznih načrtov že uresničujejo. Med slednjimi je tudi sto osemdeset kilometrov dolg namakalni kanal med rekama Amu Darjo in Zeravšanom. Orjaške črpalne postaje potiskajo vodo čez šestdeset metrov visoko vzpetino.

lo rok: najkasneje čez 30 let mora Srednja Azija dobiti vodo iz Sibirije.

Glede »ozdravljenega« Kaspijskega morja z vodo iz Pečore in Vičegde je stvar manj sporna. Tu kakšne nepredvidene posledice ne morejo nastati, vendar je izvedba načrta povezana z dokončno odločitvijo o preusmeritvi sibirskih rek v Srednjo Azijo. Nekateri znanstveniki namreč menijo, da bi Kaspij lahko rešili s sibirskimi rekami. Ko bo sprejeta dokončna odločitev o Srednji Aziji, tedaj bo šele jasno, ali je preusmerjanje rek z evropskega severa Sovjetske zveze na jug nujno potrebno ali ne.

Uporaba premogovega prahu za topljenje arktičnega ledu ni sporna niti s tehničnega niti z ekonomskega gledišča. Vprašanje je le, v kolikšnem obsegu uporabljati metodo profesorja Peščanskega. Zdal jo uporabljajo le za delne posege v ledeni pokrov, za utrivanje kanalov na posameznih delih Severne morske poti, za otaljevanje ustij rek, nekaterih ledenikov itd.

O tem, da bi se resno lotili taljenja vse Arktike, za zdaj ne morejo razmišljati, saj kaj spet nihče ne more reči, kaj bi se po-

tem zgodilo. Prevladuje mnenje vplivna skupine znanstvenikov, da bi se v primeru, če bi uničili led v Arktiki, spremenil ves obtok vode na severni polobli. Na obrežju Severnega Ledenege morja bi se razvila monsunska cirkulacija, podobno kot je zdaj na Daljnem vzhodu. Poleti bi deževalo, pozimi pa bi pihali suhi in hladni vetrovi s celine. Hkrati pa bi se sibirski anticykloni razširili v Evropo, kjer bi podnebje postalo mnogo bolj sušno. Hkrati s podnebjem bi se v Evropi spremenili tudi zemlja, rastlinstvo, vodni režim in druge naravne razmere. To pa je nevarna perspektiva, kajti v teh širinah severne poloble živi večina prebivalstva ne le v Sovjetski zvezi, ampak na Zemlji sploh.

Izmed vseh naštetih načrtov je še najmanj nevaren in dvomljiv projekt otopitve Sahalina, Kurilskih otokov in severne Japonske. Tu pa se načrt srečuje z drugačno oviro: nemogoče ga je izvesti brez sodelovanja med Sovjetsko zvezo in Japonsko, ti dve državi pa se za zdaj ne moreta sporazumeti niti o mnogo bolj preprostem in lažjem sodelovanju, kot je na primer graditev tovarn v Sibiriji.

JANEZ STANIČ

BRITANSKI DUHOVI ZA DOLARJE

Kdor pride na počitnice v Veliko Britanijo, si želi in upa, da bo videl parlament, muzej voščenenih lutk, kraljice in vsaj enega duha. Skoro vsi obiskovalci so takšni, in to je res! V devetih od desetih pisem, kar jih je bila prejela Britanska potovalna in počitniška agencija, pisem približno takole: »Sporočite mi, prosim, ure, ko so odprte starodavne zgradbe in kdaj se sprehajajo duhovi!«

Agencija, ki ji pogosto očitajo, da raje »oglašuje fantastičnosti stare vesele Englands, kakor da bi se postavljala s čudežem moderne Britanije«, je kaj kmalu ugotovila, kaj je turistom zanimivo. Lotila se je nadnaravnih bogastev dežele in izdala drugo za drugo debeli brošuri »Vodič za lovce na duhove v Britaniji in »Se en vodič za lovce na duhove v Britaniji«. Naročite ju lahko le pri predstavništvu za tisk omenjene agencije; naslov: 239 Marylebone Road, London, N. W. 1. Urad ima na zalogi tudi popoln

seznam vseh hiš, kjer straši, in sve-toveto turistom v vseh zadevah, ki imajo zvezo z duhovi.

Katalog, ki ga je izdala agencija, pa je pravzaprav samo dober uvod. Ne more biti več kot samo površina podoba, zakaj stvari so takšne, da je v Angliji še in še duhovi. Le malo krajev je, ki se ne bi mogli postavljati saj z ducatom duhov, in vsaka hiša, ki je starejša od 150 let, ima svojega.

Morda niso opisani v perspektivi, toda če osebno povprašate, kaj vam lahko ponudijo, boste že izvedeli: »sedem spalnic, tri kopalne in belo gospe, ki se vsako tretjo sredo spre-haja pod dolgi arkadami in ima na glavi klobuk...« Dobra hiša mora imeti tudi svojega duha!

V hiši v predmestju Isleworth blizu Londona velikokrat vidijo duha starega kapitana. Ima belo brado in sedi v dnevi sobi. Se dolgo potem, ko že izgine, ostane duh po odličnem toku iz njegove pipe.

V Faringdonu, Berkshire, je morala neka družina zapustiti svoj dom, ker ni mogla več prenašati preveč muzikalnega duha. Klicali so ga za Georgea, in igral je na pihala ter po kuhinjski steni udarjal takt.

Nedaleč od avtomobilske tovarne v Essexu cestne pometalnice ponoči pogosto srečavajo duha menih kutarja. Eno je povedala: »S kolesom sem se zapodila skozenj. Zrak je bil mrzel in zatohel, in spreletel me je srh.«

Globoko v derbyskirskem rudniku je več moč videlo duha, ki si je očitno zadal nalogo, da se bo sprejal slezi trdne premogovne plasti. Ko pa je raziskovalno društvo hotelo preiskati rudnik in priti duhu do dna, je premogovnikova uprava zavrnila raziskovalce, češ da za »preiskavo ni uradnih dokazov.«

Starodavne zgradbe morda požanjejo v Britaniji največ dolarjev, duhovi pa so največja turistična zanimivost.

Woburn Abbey vojvode Bedfordskega je na vrhu lige starodavnih hiš. Vojvoda sam, ki se odlično razume na propagando, pravi, da je woburnski duh »ubogi opat, ki so ga zavrtno umorili v času reformacije. Res je, da nadleguje goste tako, da loputa z vrati, toda nikomur še nikoli ni storil kaj žalega.«

Markiz, ki živi v starem poslopju iz Elizabetinskih časov, Longleat mu pravi, ima kar dva duhova, ki se spre-hajata iz zahodnega v vzhodno krilo palače in delata grozoten trnč. Gre za duha lady Luise Carteret, ki je iz markizove družine. Drugi duh pa je njen ljubimec. Oba je ubil moč lady Luise. »Po mojem je imel prav,« pravi markiz. Ljubimca so pokopali v kleti in markizovo oče je našel ostanke, ko so leta 1900 prekopavali klet za centralno kurjavo.

Seafieldska kontesa, ki ima v lasti 334 kvadratnih milj škotske in velja za eno najbogatejših Britank, ima v svojem domu v Banffshiru stalnega duha iz svoje slavne družine. Preminil je v 18. stoletju, in kontesa pripoveduje: »Ponavadi je nekoliko potrt in navadno je na podstrešju. Nekega dne pa je podivil in ubil oskrbnika. Mi-slim, da bi ga morali poslati k psihi-atru.« Duha namreč!

Obdobje, ko je »nastalo« največ britanskih duhov, je med 15. in 18. stoletjem. Takrat so bili že tako surovi časi, da so duhovi nastajali kar sami po sebi. Skoro vsak član visoke družbe je imel vse možnosti, da po-stane preklet duh. Kralji so se čez trupla drugih pretendentov vzpenjali na prestol.

Pobjljanje opozicije je bil najbolj priljubljen način, kako rešiti hude politične probleme.

Današnji Angleži, pa viktorianci že tudi ne več, pač niso veliko pripomogli k proizvodnji duhov. Demokracija je kriva...

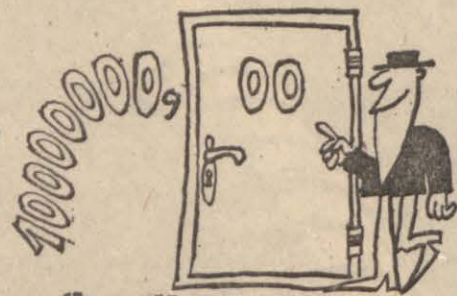
Henriku VIII. in njegovi ljubezni do političnega orodja sekire gre za-sluga za nekatere najboljše naše duhove. V Hamptonški palači je tako na primer pogosto videti Catherine Howard, kako oblečena v belo hiti v kapelo, da bi dobila odvezo.

Prav tam za vsak rojstni dan Edwarda VI. straši tudi Jane Seymour. S seboj pripelje otrokovo dojiljo Mrs. Penn, Mr. Penn pa ji nosi kolovrat. Ana Boleyn je primer, kako se duhovi vozijo na delo. Tako so jo videli v londonskem Toweru pa Windsor Castelu, največkrat pa za obetnico, ko je bila obglavljena, v Blacking Hallu v Norfolku. Ana se do vhodnih vrat pripelje v kočiji, ki jo vozijo štirje konji brez glav, na kozlu je kočijaž brez glave, in Ana ima svojo glavo v naročju.

Prizor je gotovo čudovit. Toda kaj je v primeri z veliko predstavo duhov na bojem polju v Warwickshiru! Vsako leto 23. oktobra — nekako tako so mi pripovedovali povsem normalni in ugledni ljudje, ki so vse to videli, se zavezniki Charlesa I. bojujejo s kraljevimi nasprotniki prav tako, kot so se bojevali leta 1642 v prvi pomembni bitki državljanske vojne. Antony Carthew

V NOVEM LETU NIČ NOVEGA

RAZEN SEVEDA
TEGA, DA BODO
TEŽKI MILIJONI,
KI PROPADAJO
V MARSIKATERI
NEPREMIŠLJENI
INVESTICIJI,
IZGUBILI PO DVE NIČLI IN BO TAKO
ŠTEVILKA ZA OKO MNOGO MANJ BOLEČA

IN RAZEN TEGA,
DABO PRI ŽE
LEZNICI UKINILI
NEKAJ POSEDANJUH
PROG PA REKLI:
»BRIGO MOJA,
PREDI NA RAME
DRUGOGA!«

IN UPAJMO, DA NE
BO NOVO TUDI TO,
DA BI SI MORAL
ŠTEFAN POTKOŠNIK
NAMESTO MANJKAJOČIH
DVEH NIČEL NA DINARJU
ZAVRTATI SE DVE
NOVI LUKNJI V PAS

NAJBREŽ SE NE BO
ZADLO NIČ NOVEGA
TUDI NA LJUBLJAN-
SKEM GRADU, KJER
SO JUNAKO ZAČELI
Z RAZDIRANJEM,
SEDAJ PA ČAKAJO NA
BOLJŠE ČASE

IN ŽE BOMO RES
PRIDNI, NE BOMO
V TEM LETU
DOČAKALI PRAV
NOBENEGA NOVEGA
FESTIVALA POREVK
ALI ČESA POPORNEGA

● nadaljevanje s 1. strani

Naša vest ni bila zadovoljna z »žajfom.«
»Kaj pa mila hči?« se je usajala. In smo za-
vili v delikateso na Majstrovem kranjskem
trgu. Izbrali smo čokolado Lesce. Na kasi
smo morali zahtevati blok za 245 dinarjev,
plačali smo z »zelencem« za pet dinarjev.
Blagajničarka je bila hladna, pobrala je pe-
tak in nam vrnila 255. »Dali smo vam pet di-
narjev, vi pa toliko denarja nazaj?« smo me-
nili.

»Saj ni res. Petsto je bilo.«

»Ne, bil je novi...«

»Dajte no mir! Kje ga pa boste dobili.«

»Res je! Ne glejte slikice, ampak številko.
Tovarišica!«

In gledala je in gledala in rekla: »Saj res.«
Prijatelj se je takrat spomnil »nekega nuj-
nega«, in sva šla. Na pošto. On je že tak,
da mora velikokrat povsem nenadoma po-
vsem nujno telefonirati.

Prisli smo do okna za izplačila in opa-
zili moža, ki je pod napisom »Od 1. januarja
1966 morajo biti poštni in telegrafski nak-
nize, položnice ter druge vplačilne in izpla-
čilne listine izpisane samo v novih dinarjih
in parnih skakal po kopici raztrganih polo-
nic. Pri tem je grdo preklinjal.

»Tovarišica poštarica,« smo dejali, »prosi-
mo za prijaznost. Ali bi nam zamenjali tale
dinar za pet kovancev po dvajset.«

»Ne morem dati, ker nimam še takih za
nazaj. Veste, jih še nisimo prejeli.«

Pokazali smo na slike novega denarja na
razglasu NBJ, ki je nalepljen na poštnem
okencu, češ ali bi ga raje ne obrnili tako, da
bi ga brali tudi vi, in ne samo mi.

Umirili smo se in začeli: »Poglejte, tukaj
piše in je zato res, da vam mi sedajle ponu-
jamo pariteto za 71,09368 miligrama čistega
zlata. Dajte nam torej za naše miligrame zla-
ta nazaj petkrat po 20 pariteto za 0,7109368 mi-
ligrama čistega zlata. Razumete? Ne? No, po-
tem pa nam vsaj dajte drobca za en gram
in 70,624.832 stotilijoninke enokaratnega zlata.
Jasno?«

Usta za okencem so nas za božjo voljo
prosila, naj jim damo star denar. Odgovorili
smo, da je denar denar, in da mora naš pri-
jatelj takoj telefonirati, če že sedaj ni pre-
pozn.

Položaj je rešila kontrolorka, ki je dejala,
da je že treba vzeti naš denar, in dobili smo
jih pet po dvajset...

Sedaj smo nenadoma ugotovili, da se še
sploh nismo naučili denarja, ki smo ga utaj-
li naši ženi.

Zato sme v Trzinu sklenili zapravljati. Da
bo verjela, kako daleč nas je ponesla službe-
na vrnena, smo vprašali za pošto. Pokazali
so nam, in prišli smo v »štarijo«. Potem smo
spravevali za PTT in našli. Napisali smo tele-

gram za 4,90 dinarja, plačali z desetkom, in
uradnica nam je vrnila 510 dinarjev.

Sele ko smo jo vprašali, če se ne boji pri-
manjkljaja, ko tako razpisa, nas je začudeno
pogledala in sele po dolgem prepričevanju
in ogledovanju je verjela, da smo ji res dali
jurja za deset dinarjev.

»Ko pa sta si tako zelo podobna...«

»Podobna že, podobna. Toda, prosim vas,
primerjajte tale dva: Zvezdarja se sicer res
oba smejeta, toda na tem piše, da je vreden
1000 dinarjev, na onem pa 10 dinarjev. Belo
na rjavem je torej zapisano, da je tale zve-
zdar vreden stokrat več kot oni. Piše, prosim!
Piše!«

In kar ne piše v časopisu, je ponavadi res!
Naš prijatelj je rekel, da smo formalist.
Mi pa njemu, da je analifabet, da pa se pri
tolikih eden več res ne bo poznalo. In smo
približ, da bomo sedaj plačevali s slikicami,
in ne s številkami.

Prijatelj je rekel, da smo ga povabili za
pravljat, ne pa razpravljat.

Vzeli smo pot pod noge, za dinar kupili
skatlico edinih cigaret, ki imajo nastikane
delavca, pomarančarica pa se je dala plačati
po starem in novem ter iz firca — ni nam
prav verjela — vzela dva kovanca po pet par.

Ko so nam na bencinski črpalki nalili
benzina, nam je odrezavi uslužbenec zarači-
nal 6,60 dinarja. Prav, smo rekli in našli
drobiž. Med zlatnike in aluminij smo mu da-
li tudi dinar iz nove zlitine. Sedel je na mino.
Sele ko je drugič prešel, je ugotovil, da bi
nas, pošteni, kmalu »obrnili« za 99 dinar-
jeve. Po starem štetju.

Odpejali smo se zapravljati na Ljubelj.
Ko so nam v restavraciji postregli jedilni
list, je prijatelj na vsako vižo hotel jed »Car-
niola Stomacha«. Pogledali smo ceno in mu
dejali, da smo sicer Stajerc, da pa imamo
tudi mi želodec — »stomak, jeli bres!«

Račun smo plačali s »skupščino« za pet-
deset dinarjev, in natakarka, ki je vajena tu-
jega denarja, je razliko takoj opazila ter nam
predlagala, naj ji plačamo raje po starem.
Dejali smo, da nimamo drugega. Potem nam
je vrnila nekaj drobca — po starem.

Na poti domov smo v Trzinu kupili TT in
plačali z dinarjem. Prodajalka je rekla »Hm!«
in nam hladno vrnila 20 din.

Potem smo se v enem baru malo posedeli.
Naša je zjutraj ugotovila prevaro. Trdimo,
da je sto v primeri s sto štirideset tisoč pra-
va malenkost.

Pa je že taka, da verjame podobicam in
ne številkam na njih!

A. M.

Novi dinar onkraj meje

(Pol na črno in pol uradno)

Novi dinar nima zlate luknje. Ljudske go-
vorice so bile torej brez osnove. Odgovorni
pa trde, da ima zlato podlago.

Na uradništvu so mi dali sto dinarjev —
novih seveda! V bankovcih in drobižu.

Sekretarka uradništva mi je dala potni na-
log, na Kompas potni list, in odšel sem v
Trst.

V novem letu z novimi dinarji.

Sedaj se bom bahal. Bil sem, če že ne pr-
vi, pa vsaj eden izmed prvih Jugoslovancev z
novimi dinarji v Trstu.

Verjemite, dinar v Trstu ni neznan, stari
namreč. Z novim petdesetkom sem sredi
Trsta na Via Carducci zavil v banko Com-
merciale d'Italia, kjer na steklenih vratih
piše CAMBIO VALUTE, v izloženem oknu
pa imajo še tečajno listo, kjer prav na kon-
cu z majhnim presledkom od drugih trdnih
valut piše, da menjajo za sto dinarjev 38
lir.

Pošastno slaba menjava, zlasti za držav-
ljana brez deviznega računa, pa mi je bilo
kljub temu všeč, da bodo morali za dinar, za
en dinar odšteti osemtrideset lir. Ampak
dobro vem, da je to slepljenje samega sebe.

— Prego, signore?

— Cambio dinari!

Na pult sem preden brezbrizno položil
novi petdesetak. Uslužbenec ga je na videz
mimogrede pobral in odšel. Čez nekaj minut
se je vrnil, vendar brez lir in brez mojega
bankovca.

— Kakšen denar je to?

— Dinar, jugoslovanski vendar. Novi dinar.

Spet je odšel. Tokrat je minilo več časa.
Opazil sem, da so tudi drugi uslužbeni vsa-
jali od miz in se gnetli okrog mojega de-
njalca.

— Scusi signore, je dejal, ko se je vrnil,
vašega novega dinarja še nimamo registri-
ranega.

— To je pet din. To ni nič! Dve liri...

— To je nov denar! Petsto dinarjev.

Kljub prepričevanju ga noče. Kupčija
pade v vodo.

Potem se odpeljem nazaj v rodno domo-
vino novega denarja in se ustavim v Kopru.

V restavraciji Triglav plačam ekspres
z novim dinarjem, pa mi ga točalka ne vzame.

— Novega denarja ne vzamemo, še nismo
dobili direktiv.

— Saj je že z odlomkom v prometu.

— Nam še niso nič povedali.

Potem se odpeljem in se ustavim šele v
Postojni. V kiosku kupim Pavliho, v kate-
rem imajo na prvi strani vic o novem de-
narju.

Prodajalka mi ponudi Pavliho, prednjo po-
ložim novi dinar. Nekaj časa je brez besed
strmela vanj, potem pa je presenečeno vzklil-
nila:

— O ježeš, to je pa novi dinar, sedaj vam
pa nimam vrniti dvajset par.

Pa se le zediniva.

Nasploh smo opazili, da ljudje za sedaj,
zlasti na prvi pogled, zamenjujejo novi di-
nar s starim.

Torej zares — pazite na novi dinar!

T. F.

TT - SREČNA DRUŽINA - TT - SREČNA DRUŽINA - TT - SREČNA DRUŽINA - TT - SREČNA DRUŽINA - TT - SREČNA

DA LE ŠE HUIJŠE NE BI BILO

Hrovatovi iz Ljubljane so dobili 80000 dinarjev

Spet je naokoli mesec in spet je med
bratci TT žreb pobrali za srečno družino.
Tokrat se je v naši družinski igri poleglovalo
za srečno družino TT kar 6104 družin. No,
vsaj toliko pisem je od vsepovsod prišlo v
uredništvo. Tretje kolo smo igrali v sode-
lovanju s tovarno kemičnih izdelkov — Ili-
rijo iz Ljubljane, ki je v skladu z našimi
propozicijami nadomestila družinski obračun
za december srečni družini, žreb jo je po-
iskal med Ljubljancem.

Ivanka Hrovat,
Lj., Čilenskova 37

Tako je pisalo na priloženem kuponu, in
komisija se ni prav nič čudila, ko je na robu
kupa prebrala pripis: 4 člani — 1 plača
— 80.000 dinarjev za gospodinjstvo.

— Veselo novico vam prinašamo. Lani, na
staro leto se vam je nasmešila sreča, letos
pa smo vam prišli voščiti novo leto z novico,
da ste naša decembrska srečna družina.

Ivanka Hrovat je strmela v nas skozi na
pol priprta vrata. Dve glavici sta si utirali
pot ob križu in zvedavo gledali v fotorepor-
terjev aparat. Hrovatovi je šele čez čas pri-
šla beseda iz ust:

— Oprostite, moj mož je šofer, pa sem se
tako ustrašila...

Tudi nas je stisnilo pri srcu, toda sedem-
letna Biserka in šestletna Miška sta nas spra-
vili v dobro voljo s klepetanjem.

— Koga imaš rajši? — smo udarili s kla-
sičnim nezgodnim vprašanjem. Miška ni po-
mišljala in hitro smo dobili iz »stfinarja dro-
biž«:

— Oba imam enako rada, če ne, bi bil
gi hud.

Hrovatovi so pravzaprav mlada družina.
Sele deset let sta poročena. Zlavljenje sta oku-
sila v vseh odtenkih, Ivanka Hrovat je iz 21-
ro. Sedem otrok jih je bilo doma, in za vse
ni bilo kruha doma. Dobila ga je v Ljublja-
ni, v Tobacni tovarni.

— Zdej, ko sta otroka majhna, ne morem
nikamor. Mož nikoli ne ve, kdaj bo doma.
Vrtec je predrag, in če preračunam še to,
da za punčki in zase sama sešijem, potem
je boljše, da sem doma. Pa tudi službe zdej
ni mogče kar tako dobiti samo za popoldne.
— Za tovarno Iliro, ki vam bo porni-

la stroške za gospodinjstvo v mesecu decem-
bru, ste nemara že stisnili?

— Seveda, kako da ne. Kupujem njen šam-
pon za pranje las in globin. Za loščilo za par-
ket pa ne vem, katere znamke je.

Predstavnica kolektiva Ilirije Marjeta Ker-
žič, ki je bila tudi z nami pri srečni družini,
ji je zastavila še nekaj vprašanj, in kaj hi-
tro sta bili sredi strokočnih gospodinskih
nasvetov in izmenjave teženj. Pitin, s ubri-
na...

— Saj, saj, zdej s ubriro uporabljam tudi
sama. Frizerka v Savskem naselju mi jo je
priporočila. Veste, pa je v resnici dobra.

Komaj smo ju uspeli ustaviti. In spomniti
na vsakdanjo stvar in življenje.

— Mož si zadržal samo pet tisoč dinarjev,
vse drugo da meni. Kakih 80 tisoč dinarjev
prinese domov vsak mesec. Sama si potem
porazdelim tako, da mi ne zmanjka na
koncu meseca. Doslej sem plačevala za sta-

novanje — v tem bloku stanujemo že pet let
— 7500 dinarjev. Koliko bo po novem, še ne
vem. Prejšnji mesec sem plačala za elektriko
8442 dinarjev, za dva meseca.

— Kaj je v vašem družinskem proračunu
najdražje?

— Hrana. Če grem s petimi tisočaki v me-
sto, se vrnem brez denarja in še pokazati ni-
mam kaj.

— Ste srečna družina?

— Zakaj ne bi bili! Radi se imamo, zdravi
smo in lačni tudi nismo. Da le huijše ne bi
bilo. Se spomnim časov med vojno, ko smo
bili v resnici tako lačni, da je težko povedati.

Hrovatovi so skromna in ljubka družina.
Sama zadovoljstvo jih je in hude besede v
tej hiši ni stisati.

— Nemara pa imate pri vsej skromnosti
le kakšno željo, ki ni preveč skromna?

— Ne morem se odločiti za sesalnik za

prah ali pa za centrifugo. Veste, zunaj je ta-
ko težko sušiti. Ampak zdej še ne mislim na
na eno ne na drugo.

— Kaj boste z nagrado?

— Pa je res čudno, da sem jo dobila. Še
nikoli nisem nič zadel. Kaj bom z denar-
jem? Nekaj bomo kupili, da bo zaleglo.

— Kje ste silvestrovali?

— Doma. Ne boste verjeli, že tri leta ni-
sem bila v kinu.

In kaj sodite o novem denarju? Vam
je všeč?

— Da bi le vrednost obdržal.

Strinjali smo se z njo in ji ob slonesu
stisnili roko z željo, da bi bila srečna dru-
žina še naprej srečna. In začetek novega leta
je bil zanjo prav gotovo srečen. Srečno!

E. HRAUSKY

PO NAŠI
DEŽELI

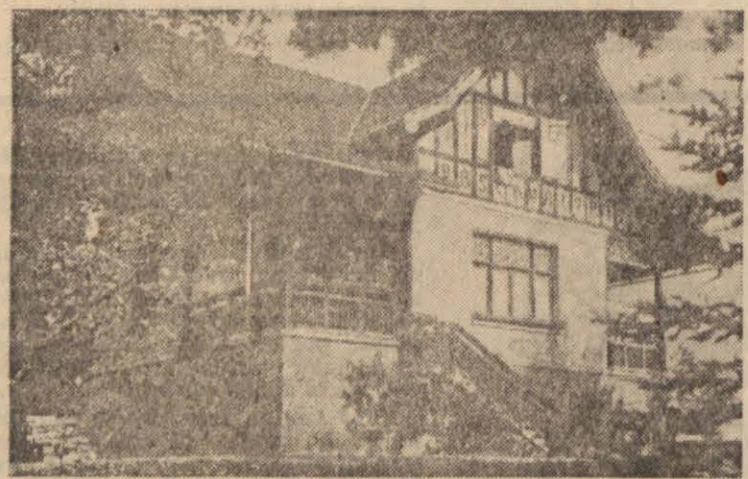
NEKOČ IN DANES

● ŠE ENKRAT: PEKVA

Takšna peka je bila v goratih krajih goriške in tolimske
pred prvo svetovno vojno, ko so bila še ognjišča zelo v navadi.
Na ognjišču so zakurili precej velik kup suhih bukovih polen.
Ko je pogorelo in je ostala sama žerjavica, so jo z železno lo-
patko odstranili, kjer je prejel pored ogenj, so z omelem pomeli
pepel in na isto mesto položili hleb kruha ali koruzno po-
gačo. To so pokrili z lončeno skledo ter vso žerjavico pogrebili
čez skledo, da je bila popolnoma pokrita. Včasih so natresli še
pepela čez, da bi se gorkota dalje obdržala. Tako so pustili, do-
kler se ni žerjavica ohladila, kar je trajalo približno eno uro in
kruh je bil pečen. Imel je prav dober okus. Koruzna pogacha je
bila največkrat nekvašena. Napravili so pa tako: koruzno moko
so poparili s slano vodo ali mlekom. Narahlo pomešali s kuhav-
nico, nato preplali v skledi, da je dobila obliko in jo stresli na
ognjišče, kakor je zgoraj že opisano. Če so hoteli boljše, so pri-
dali še žlico masla in pest rozin. Toda to je bilo že razkošje.
S. M.

● POTRESNI OBSERVATORIJ POD NAŠIM
TRIGLAVOM

Dr. A. Belarjev potresni observatorij na Vrščem pri Gorjah
pod Triglavom je bil zgrajen leta 1902 in je zaradi svojih spe-
cialnih aparatov svetovna posebnost in je v čast Sloveniji.

V observatoriju sta dve sobi, opremljeni z seizmografi. Vsa sku-
pina številnih aparatov pa služi:

1. za določevanje točnega pričetka potresa,
2. za določevanje dolžine trajanja potresov,
3. za določevanje oddaljenosti potresnega ognjišča
(epicentra),
4. za zaznavanje števila potresnih sunkov in njih jakosti,
5. za določevanje globlino potresnega ognjišča
(hypocentra),
6. za določevanje smeri, iz katere se je potresni sunk
pojavi,
7. za ugotavljanje, če so se pojavili potresni sunki pred glav-
nim sunkom ali po preteku tega.

V naši državi delujejo danes potresne opazovalnice v Bel-
gradu, Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu, Mostarju, Travniku in
Sinju; upati pa je, da bodo z njimi opremljena kmalu tudi
razna župnišča in šole tako, da bo mogče čim najbolj na-
tačno opazovanje tudi najmanjših tresljev in ugotavljanje
podzemeljske sestave Jugoslavije.

Ilustrirani Slovenec, 10. januarja 1926

DUBROVNIŠKI DOGODKI: ZAKAJ JE SLOVENSKI DIRIGENT ANTON NANUT DOBIL ODPOVED

PRETEP NA KONCERTU

V prvi polovici zimske sezone se je v Dubrovniku odigrala farsa, katere tarča je bil slovenski dirigent Anton Nanut. Dubrovniška farsa vsebuje vse, kar mora farsa vsebovati: neodgovornost odgovornih, nastop klikarstva, pretep v koncertni dvorani, telesne poškodbe obiskovalcev koncerta, grožnje, tožbe in laži. Kakšna je bila ta za naše razmere še vedno značilna zgodba v resnici? Kaj se skriva za vsem tem? Iz obilice izjav in novinarskih člankov, ki so jih tiskali na vseh koncih Jugoslavije, smo skušali izluščiti vsebino dubrovniških dogodkov. Pred kratkim je v Ljubljani dirigiral radijskemu orkestru Anton Nanut, osrednja osebnost dubrovniških dogodkov. Po končani nevihti smo ga nekoliko utrujenega zaradi bremena, ki se je nepričakovano vsulo nanj, prosili za nekaj izjav.

Dirigent Anton Nanut: Prizadevanje posameznikov, da bi se ga odkrili, se je izjavilo. Ves Dubrovnik je bil na njegovi strani.

PRELEPLJENO IME

Nekega lepega jesenskega dne je šel mladi dirigent Anton Nanut, ki je že sedmo leto duša dubrovniškega glasbenega življenja, na dopoldansko vajo Mestnega orkestra. Na cesti pa je zagledal nenavaden prizor. Uslužbenec orkestra je na lepaku, ki je oglasil koncert, lepil čez njegovo ime ime novega dirigenta. Anton Nanut je bil več kot začuden, saj o tej spremembi ni še ničesar vedel. Odšel je naravnost v direktorjevo pisarno. Tu je brez okolišaj zvedel, da je odpuščen.

KDO JE NANUT

Anton Nanut še vedno živi v zavesti ljubljancem. Saj je v vsem tem času, ko živi v Dubrovniku, večkrat dirigiral v Ljubljani kot gost. Tisti, ki so spremljali glasbeno življenje pred sedmimi leti, pa se ga spominjajo tudi kot dirigenta zbora in orkestra Slovenske filharmonije, kot organizatorja študentskih zborov in festivalov, kot Prešernovega nagradjenca za dirigiranje Beethovna in kot dirigenta Akademskoga zbora, ki je dobil prvo nagrado na mednarodnem natečaju v Arezu.

V Dubrovnik je prišel star šestindvajset let. Njegov glasbeni temperament je bil vseč dubrovniškemu občinstvu. Prvičrat je vzel v roke dirigentsko palico pred sedmimi leti še kot gost. Potem pa sta ga uprava in kolektiv dubrovniškega orkestra soglasno in z navdušenjem izbrala za svojega stalnega dirigenta.

Toda citirajmo raje poznavalca dubrovniških razmer, univ. profesorja Josipa Vrančića: »O Nanutom delovnem poletu govorim več kot sto koncertov na leto, govori dvajset dijaških koncertov na leto. Dijaški koncerti so ustvarili številno mlado glasbeno občinstvo, kar ima redkokatero mesto. Nanuta dobro pozna mladina z glasbene šole, kjer je v nekaj zadnjih letih kot direktor razvil prav tako plodno in koristno aktivnost. O Nanutom značaju entuziasta govori tudi dejstvo, da je njegov mesečni honorar pri orkestru 62.000 dinarjev.«

Naključ obilnemu delu je Nanut v dubrovniških letih utegnil gostovati na Poljskem, v Avstriji in v Češkoslovaški. V vseh sedmih letih ni dobil nobenega uradnega priznanja ali pohvale, kaj šele nagrade. Šele lani je dobil republiško nagrado Milke Trnina. Anton Nanut je, skratka, osebnost, na katero prisega dubrovniško glasbeno občinstvo pa tudi številni tuji, ki so prav zaradi njega obiskovali dubrovniške koncerte.

»ZELO POMEMBEN« SESTANEK

Poglejmo si, kako so se dogodki začeli. Dolej je delo potekalo nemoteno v popolno zadovoljstvo glasbenega občinstva. Bilo je sicer naporno, še bolj naporno, ker so med člani orkestra sedeli nekateri glasbeno malo izobraženi ljudje, ki so bili občutljivi za vsako dirigentovo kritiko, za vsak pouk. Toda kolektiv je uspešno prebrodil takšne težave.

Neke sobote pa je direktor Mestnega orkestra obvestil Nanuta, da bo v ponedeljek ob devetih »zele pomembna« sestanek. Ni pa mu povedal, za kakšen sestanek gre. Nanut je mislil, da so vmes kakšne finančne težave. Morda pa so ga hoteli

na tem sestanku obvestiti o oktobrski nagradi, saj je letos dirigiral nič manj kot 87 koncertov?

Anton Nanut je prišel na sestanek. Videl je, da je to pravzaprav sestanek upravnega odbora, katerega član ni bil. Kaj kmalu pa je tudi uvidel, da je bil na sestanek povabljen kot obtoženelec. V megleh in nekonkretnih besedah so napadli njegov odnos do članov orkestra. Ko je Nanut videl, za kaj gre, je sprva poskušal pojasnjevati, potem pa je užaljen zapustil sestanek. Odšel je na vajo z orkestrom.

Za Nanutom je prišel v dvorano predsednik upravnega odbora, razpustil je vajo in sklical hitri sestanek kolektiva. Povabil pa je samo nekaj stalnih članov orkestra, ne pa tudi honorarnih članov. Tu di dirigenta ni povabil.

Na popoldanskem sestanku je direktor Spiro Veselinović, ki je tudi sam član orkestra, obvestil člane kolektiva, da je upravljalni odbor Nanuta pravkar razrešil dolžnosti dirigenta zaradi njegovega slabega odnosa do članov orkestra. Povedal je tudi, da proti tej odločbi ni možna pritožba.

Povedati je treba, da je bil to v dveh letih, odkar je Veselinović direktoriral, edini sestanek, če izvememo tistega, na katerem je bil izvoljen. Treba je povedati tudi to, da je po mnenju resnih članov orkestra Anton Nanut potrpečljiv, da je moral s strani nergariv članov prenesti marsikaj. Če je pa kdaj pa kdaj tudi ostreje kritiziral nerazume in slabo kvalificirane glasbenike, je to najbolj normalno.

To je približno tako, kot je v pismu napisal Branko Sepčić, pianist iz Zagreba: »Na žalost morajo biti člani orkestra učenci dirigenta pa njihov učitelj. Mnogi dijak bi dali svojim profesorjem odpoved, če bi to mogli, še posebej, če dobijo slabo oceno za svoje delo. Toda v Dubrovniku so dijak v privilegiranim položaju, ker je eden izmed njih tudi direktor orkestra. Tu vidim klico spora! Kar se tiče direktorja, nimam ničesar proti njemu. V tem primeru pa je popolnoma zgrešil. Najbolj verjetno pod vplivom slabih glasbenikov, ki jim je na poti, da stoji pred njimi dirigent takšnih kvalitiet, ki brezkompromisno pokaže na napake.«

Anton Nanut je za odpoved drastično zvedel šele naslednjega dne, ko je opazoval, kako lepijo čez njegovo ime ime drugega.

KONCERTNA DVORANA KOT BOKSARSKA ARENA

V tork je v atriju Knežjega dvorca nastopal Mestni orkester kot tolikokrat doslej. V začetku programa so bili odlomki »Italijanke iz Alžira« G. Rossinija, potem »Koncert za klavir in orkester« F. Liszta. To je dokaj zahteven program. Dirigent Nikola Debelić, ki so ga na hitro po telefonu poklicali iz Sarajeva, pa je imel z orkestrom eno samo vajo.

Ko se je novi dirigent pojavil za dirigentskim pultom, je del občinstva na galeriji začel življati dirigentu in skandirati Nanutovo ime. Prodajalec programov in nekaj pomožnega osebja je takoj prišlo na galerijo in poskušalo preprečiti nered.

Galerija se je umirila. Ko je bila vverturna končana, so se spet zaslili glas-

vi: »Hočemo Nanuta!« Glasovi so prerasli v spontano skandiranje. Številni tuji, ki so bili na koncertu, si niso znali razložiti, kaj naj to pomeni. Pa tudi domačini niso še ničesar vedeli o odpovedi Nanutu. Toda ko so videli za dirigentskim pultom nekoga drugega, so se počutili ogoljufane. Reagirali so vroče in temperamentno, vendar mirno. Zahtevali so svojo pravico.

Tedaj pa so se začele stvari nepričakovano odvijati. Direktor Spiro Veselinović je skupaj s pristaši, s sedmimi člani orkestra zapustil oder in stekel na galerijo. S skupnimi močmi so poskušali umiriti poslušalce. Univerzitetnega profesorja Josipa Vrančića so napadli kot eden. Najprej so ga laže telesno poškodovali, potem pa so ga grobo vrgli po stopnicah iz atrija Knežjega dvorca. Fizično so napadli tudi zagrebškega književnika Miroslava Vauptotiča pa tudi tiste, ki sploh niso vpili.

Skandal je bil tu. V naslednjih dneh so se o njem razpisali časopisi, lokalni, ki so s sveto prevdnostjo skušali čimveč krivde prevajati na Nanutovo pleča, in republiški, ki so tipali za resničnim krivcem.

SELEKCIJA OBISKOVALCEV

Dubrovniška farsa se je nadaljevala. Dva dni kasneje je imel Mestni orkester spet koncert. Tokrat niso prodajali stojšč. Na vhodnih vratih sta stala direktor Spiro Veselinović in član umetniškega sveta orkestra Stjepo Asić. Opravljala sta »selekcijo« obiskovalcev. Čeprav so imeli vstopnice, ki so jih pošteno plačali, Dubrovčani tega večera niso smeli stopiti v Knežji dvorec, če jim tega ni odobril direktor. Vstop je bil prepovedan dijakom glasbene šole in nekaterim mestanom, med njimi nekaterim uglednim svetnim delavcem: Ivi Brangolici, profesorju na glasbeni šoli, in Pietru Cavalleriju, članu sarajevskega orkestra. Na naslednjem koncertu je bila »selekcija« opuščena, saj domačih obiskovalcev ni bilo. Bili so ogorčeni.

PRIJATELJSKO PREPRICEVANJE JAVNOSTI

Direktor Mestnega orkestra Spiro Veselinović se je potrudil, da bi javnost obvestil v svoje dobro. Hvalil je Nanutove umetniške kvalitete pa obenem izjavljal, da brez odpovedi niso mogli rešiti namisljenega spora.

V časopisih so izhajali članki pod srhljivimi naslovi: Ploskanje odpuščenemu dirigentu, Čuden koncert v Knežjem dvorcu, »Primer Nanuta« — slučajem? Glasbeni spopad na vaji, Prepri zaradi dirigenta itd.

Nekdo je zapisal misel, da bi lokalni dubrovniški časopisi pisali o Nanutu še mnogo slabše, če bi vsa dubrovniška javnost ne držala z dirigentom. Člani Mestnega orkestra so bili po tem, ko so prebrali direktorjeve izjave v časopisih, zelo ogorčeni. 21 članov od skupno 37 je obvestilo občinske organe, da je odpoved Nanutu nepremišljena. Posamezni člani orkestra so dali pisne izjave. Bistvo njihovih izjav je v sporočilu, da so v kolektivu zelo nezdruženi razmere, da se bje boj med dvema tabornama, med kvalificiranimi, kvalitetnimi glasbeniki, in glasbeniki z manjšimi kvalifika-

cijami, ki se boje, da bi nekega dne zaradi netalentednosti in nezadostne izobrazbe morali oditi iz orkestra. Direktor si je zase pridržal vso oblast in iskal opore predvsem med slabšimi glasbeniki.

Potem ko je dal odpoved dirigentu Nanutu in po incidentih, ki so sledili, je poskušal celo z grožnjami prestrašiti posamezne člane kolektiva. Koncertnemu mojstru Zdeneku Brožu, ki je državljani Češkoslovaške, je zagrozil, da ga lahko vsako uro izžene iz Jugoslavije, ker je tuje. Predvsem pa si je direktor prizadeval, da bi onemogočil Nanuta. Ze dalj časa si je prizadeval, da bi našel način, kako mu odpovedati, po možnosti pa ga tudi spraviti iz Dubrovnika. Nekateri celo mislijo, da je bil direktorju napoti Nanutov položaj direktorja glasbene šole. Če bi lahko izgnal Nanuta, bi direktorjeva žena nemara postala ravnateljica glasbene šole.

NANUT SE JE VRNIL

Komisija oddelka za prosveto in kulturo občinske skupščine, ki je bila formirana samo zato, da razreši spor v Mestnem orkestru, je sklicala sestanek vsega kolektiva. Na štirurnem sestanku so soglasno sklenili, da Nanut ponovno prevzame svojo dolžnost.

Da bi bile stvari čisto po starem, so po nekaj dneh izglasovali z 19 glasovi proti 17 tudi zaupnico direktorju, ki je uporabil vse svoje moči in ves svoj vpliv. Tako se je dubrovniška farsa končala. Dubrovniški skandal je odneval daleč in odneval bo še dolgo.

Anton Nanut se je pred kratkim mudil v Ljubljani, kjer je dirigiral radijskemu orkestru. Prosil smo ga za kratek pogovor.

— Kako se počutite po vsem tem?

— Z eno besedo: strašno! Toliko slabše, ker ni zagotovil, da bo šlo v prihodnje bolje. Prav gotovo mi ni vseeno, če po napornem delu sedmih let namesto nagrade, za katero so me večkrat predlagali, dobim odpoved. Pogum so mi dajali Dubrovčani, ki so me ustavljali kar na ulici in mi zagotavljali: »Vse mesto je na vaši strani.«

— Vaši bližnji načrti?

— Vse to me je za lep čas spravilo s tira. Pred mano so gostovanja v Zahodnem Berlinu, v Varšavi in drugih poljskih mestih, v Pragi, na Madžarskem pa tudi v nekaterih jugoslovanskih mestih.

— Na koncertnem programu Slovenske filharmonije smo prebrali, da boste dirigirali tudi v Ljubljani?

— To je še zelo negotovo. Koncert je bil določen za 3. december, pa je bil preložen zaradi gostovanja Opere v Italiji. Ko sem se po prihodu v Ljubljano javil v Filharmonijo, so mi rekli, da bo koncert 10. januarja in da je najbolje, če kar ostanem in začnem vaditi z orkestrom. Potem pa sem dobil pisмено sporočilo, da je upravljalni odbor Slovenske filharmonije potrdil svoječasni sklep, da me v tej sezoni ne bo angžiral. O tem svoječasnim sklepu nisem bil nikdar obveščen.

— Gre to pripisati dubrovniškim odmevom?

— Prosim, ne pišite o tem. Upam, da se bo to mirno uredilo. Pa vendar? Način je nekoliko nenavaden.

J. K.

RAZVADE NA DEVIZNI PODLAGI

Imel sem srečo: »La Fasana« je bila prazna, celo v lovski sobi ni bilo nikogar, in tako je imela Devi Zanka dovolj časa, da stopi izza točilne mize in sede k meni na pogovor.

»Italijane je najbrž to lepo pozmojezensko jutro premamilo, da so tako zgodaj odšli na lov,« sem začel.

Devi Zanka si je medtem že prižgala cigareto in se zdaj zasmejala skozi dim:

»O, eden je še ostal!« In sklonila se je k meni ter pomežiknila: »Moj Dijomijo!«

»Dijomijo?«

»Tako sem ga krstila, ker stalno ponavlja svoj »dio mio!«

»Zelo praktično ime. Sicer pa se mi zdi, da tudi vi nimate pravega imena.«

Zdaj je priprla oči, se zazrla skozi dim in resno dvignila glavo. »Da, s tem imenom je povezanih več stvari. Svobodni poklo imam, saj veste... In nekako sodi v mojo obrt, iz reklamnih razlogov, da si nadevam imena. Tukaj, kakor vidite, imamo turistični lokal z imenom »La Fasana«, da bi tudi tako privlačeval italijanske lovce.«

Bum! se je tedaj zaslil strel nekje zunaj.

»Mar Italijani lovijo kar okrog hiše?« sem skočil k oknu.

»To naš Pišta strelja na glinaste golobe.«

»A tako!« sem sedel spet poleg Devi Zanke in povzel besedo: »Tako ste si torej tudi vi nadeli novo ime zaradi Italijanov?«

»Da, saj vidite, da zveni po italijansko.«

»Res je. Zveneče ime za Italijane.«

Spet se je sklonila k meni in skrivnostno namignila:

»Toda ne samo za Italijane. — Kar dobro razmislite.«

Zdajci je skozi točilnico privihral prtilikav možicej z repetirko kar v roki.

»E! Signore!« je zaklicala Devi Zanka. »Mangiare!«

Toda že je izginil.

»To je moj Dijomijo. Zmeraj odleti brez zajtrka. Ne more in ne more jutraj iz postelje.«

»Da ga... preveč ne zaposlujete ponoči?«

»Oprostite, to je odvisno od njega. Kakor vsi drugi, ki imajo opravka z italijanskimi lovci, si tudi jaz le prizadevam, da jim ustrežem z vsem. — No, ste že razmislili o mojem imenu?«

»Sem, pa zama.«

»Poglejte,« je začela z resnobnim glasom. »Upoštevala sem torej Italijane in izbrala zveneče ime. Ker ne razumejo imena, je pač zveneče le za njihova ušesa. Je pa zveneče tudi po vsebini!«

»Po vsebini?«

»Ali ne veste, kaj pomeni beseda zanka?«

»Kako da ne. Zanka pač. Zanke nastavljam zajcem, če naj uporabim konkretno primero. Ali pa tistim, ki preveč kritizirajo. Toda to je že abstraktno.«

»In Devi?«

»Ne vem.«

»To je ljubkovalno ime za — devico!«

Zdaj sem moral prasniti v smeh. »Devico!«

Zasmejala se je tudi Devi Zanka.

»Ali si nisem izbrala prebrisanege imena? Polno dialektičnih nasprotij je. To frapira! To je rekla!« Toda ponovno se je sklonila k meni in šepnila še bolj skrivnostno: »Imam pa še, kako naj rečem, nekako poslovno obliko svojega imena: Devizanka.«

Pogledal sem jo začudeno, a je naglo nadaljevala:

»Služim devize. V kooperaciji s fazani. V določenem smislu sem tudi jaz tukaj za odstrel.«

»Saj ni treba govoriti tako tiho.«

»Najbolje je tako. Veste, družba mojega prispevka za devizni priliv ne priznava javno.«

Bum! se je zunaj spet razlegel strel.

»Pa ne boste vendar dejali, da naša socialistična družba podpira prostitucijo?«

»Tega ne morem reči, pa vendar smo marsikaj pripravljeni storiti za devize. Veste, kolikor slabša je naša produktivnost, kolikor slabša je naša organizacija dela, skratka, kolikor slabše gospodarimo, toliko bolj kompromisni so načini, kako priti do denarja in kako vendarle nekako dvigniti standard. Vidite, zato uživa svojevrstno prizanesljivost tudi moj poklic.«

»Ne verjamem. Dokazite mi, da vas naša družba tako ali drugače podpira.«

»Dokazov za to ni oziroma jih uradno ni moč priznati. Je pa mnogo zgovornih simptomov.«

»Kakšnih?«

»Recimo, z osebnim avtom so prišli pome in mojo prijateljico, S karavanom.«

»To še ni nikak simptom.«

»Pa je. Na postaji je stopila iz vlaka tudi vaška učiteljica in predsednica krajevnega odbora SZDL — sčasoma sem spoznala vse ljudi v vasi, veste — in je ni nihče vzel v avto, pa čeprav je imela otroka s sabo in čeprav je dojevala. In tudi prostora je bilo v avtu.«

»To še zmeraj ne pove nič.«

»Samo ta primer morda res ne. Toda koliko podobnih primerov bi lahko našla. Sicer pa ni moja naloga, da skrbim za delovnega človeka, za to je formalno zadolženih mnogo drugih ljudi. Hočem samo dokazati, da družba začinja vse bolj upoštevati tudi mene.«

»To je domišljavost!«

»Domišljavost! Zakaj so prišli potem ti možje z dvocevkami kar v Maribor pogajat se z nama? Zakaj delava tukaj, odkar so se pojavili Italijani? In vsa bližnja in daljna javnost ve za naju. Tako torej tudi družba ve za naju. Toda, kakor vidite, še sva tu in še skrbiva za kar se dá velik devizni priliv.«

»Torej — ni bilo nikake družbene intervencije?«

»Ne. Samo vaške ženske so ob neki priložnosti zagnale krik in vik, ko sva njihovim dedcem za petnajst jurjev prirejali tak domači strip-tease. Posledica je bila, da sva se spremenili v nekakšni nameršeni, ki tako pomagata v lokalni pri delu, drugače pa sva tu še zmeraj za lovski devizni odstrel.«

Bum! je zunaj spet zagrmela nekaka medvedarica. Bum! še enkrat.

Zdaj sem ponovno skočil k oknu.

»Zakaj pa pravzaprav ta Pišta strelja na glinaste golobe?«

»Ah, ubogi stari lovec! V loviščih so ga izpodrinili Italijani!«

»Saj lahko gre tudi on z njimi na lov.«

»To je res. Toda ima še nekaj manjvrstnostni kompleks. Njegov lovski plen ne prinese namreč nikakih deviz, zato mu nihče ne reče niti hvala lepa. Tako se je zagrenjeno umaknil in si daje duška s tem, da strelja na glinaste golobe, ki mu jih otroci mečejo v zrak. Ubožec, ta naš domači lovec.«

»Torej se godi vam z vašim poklicem bolje?«

»Eh, ko bi vedeli, koliko deviznih bankovcev mi je moj Dijomijo že položil na določene dele telesa! Veste, ima posebne razvade. Toda razvade so lepa stvar, samo da so na devizni podlagi. Pišta pa je, recimo, kot poganjač — dokler je še hotel biti poganjač — prisluži v celem dnevu rogovljenja po grmovju le šest dolarjev deviznega priliva. Torej, kdo je družbeno pomembnejši? On ali jaz?«

Bum! je spet gnevno zagrmelo pod oknom. DRAGO GRAH

OGLEDALO

Leto dni kasneje je bilo v bližini Chamonixa šest mrtvih, 25 pa jih je prezebal več ur v kabini, dokler je ni neko lovsko letalo potegnilo navzgor.

(Ljubljanski dnevnik, dne 27. decembra — Smrt v gondoli)

Nesreča, ko je pred nekaj leti reaktivno letalo francoske vojne letalstva med poletom preskakalo žico gorske vzpenjale in zakrivilo, da je kabina zgrmela v globino, opisana močno »po svojih besedah«.

»Pouk anatomije je eno najbolj slavnih Rembrandtovih del, ki ga hranijo v muzeju Aja.«

Galen je bil pristaš alexandrinške šole, toda prvi v medicini je odkril gibanje krvi v telesu.

(Obzornik« 66 št. 1 — Od Galena do Pasteurja)

Galliei zdaj ne bi bil ubit zato, ker se zemlja vrti, toda nekaj bi se že našlo.

(TT« 6. decembra — Piši kot možič)

Avtorica Brana Grčević je očito slabo poučena o usodi starega Galileia. Res je imel siličnosti zaradi prevarnih trditve, da se Zemlja vrti okoli Sonca, vendar so ga pustili, da je umrl sam od sebe v čedni starosti 78 let.

V draguljarnah vzdihujejo, da so prišli hudi časi, ker ni več maharadž, da bi kupovali dinamitne ogrlice po dvajset, trideset tisoč funtov.

(Delo«, Novo leto 1966 — Angleski božič: puding in purani)

Draga reč, takele dinamitne ogrlice: skoraj kot diamantne.

Pri prevajanju iz italijanske ni smeli upoštevati, da naši sodje radi pišejo nekatera imena po svoje: Aja nam bo bolj razumljiva kot Haag, Galeno je pri nas Galen ali Galenus.

Zaradi gornjega in tudi iz turističnih pogledov, ki so širšega pomena, so nazvoči sklenili obinski skupščini predlagati, da naslovi peticijo na republiško ljudsko množico.

(Delo«, 7. januarja — Za progo peticija skupščini SRS)

Nov organ oblasti?

ANIFILM JE POGOREL

GEFF - drugi sestanek filmskih raziskovalcev v Zagrebu

V dvajsetih letih po vojni smo posneli 231 celovečernih filmov, po številu in samo po številu posnetih filmov se lahko primerjamo s Poljaki. Veliko število kopij naših umetniških filmov smo izvozili v 80 držav. Tudi naši kratkometražniki ne zaostajajo.

Takšna je torej bilanca dvajsetih let jugoslovanske filmske proizvodnje, od našega prvega celovečernega filma Slavica, ki ga je na proslavi dvajsetletnice jugoslovanske kinematografije Vicko Raspor označil kot sodobnika italijanskega neorealističnega filma Tatovi koles. Primerjava seveda ni najboljša.

V tem dvajsetem, za našo filmsko proizvodnjo prazničnem letu so se v Zagrebu decembra meseca sestali naši filmski raziskovalci. Svoj sestanek so imenovali festival. Delovnemu vzdušju v zagrebških filmskih dneih ne ustreza. Vendar pa ime ni važno. Važno so hotele, uspehi in iskanja naših filmskih ustvarjalcev za čimbolj filmski in naš izraz na tem področju kulturnega udejstvovanja.

TRI DNI JE PREMALO

Ambicije organizatorjev GEFF, tme pomeni Gendre film festival, so bile precejšnje. V treh dneh so hoteli pokazati prav vse, kar je vrednega v naši profesionalni in amaterski filmski proizvodnji. V program so uvrstili po svoji presoji avangardne celovečerne filme, ki smo jih videli že v Pulji, najboljšje filme z beograjskih festivalov kratkometražnega filma in najboljše dosežke amaterjev.

Tesno je bilo. Vsega se ni dalo videti. Nad šest ur denja v kinematografski dvorani je preveč. Na srečo smo vsaj nekatere celovečerne filme že videli in smo vs pozornost posvetili kratkometražnikom, ki nam jih distributerji in kinematografska podjetja nečesto pokazati. Morda je v vsej tej poplavi velikih filmskih dosežkov, uspehi in malo manj uspehi iskanj, primanjlovalo časa za pogovore, za zagovore in polemiko.

V dopoldanskem času so filmski ustvarjalci in kritiki razpravljali o filmski umetnosti. Včasih zelo abstraktno in daleč od resnične filmske umetnosti pri nas. Posamezni avtorji so zagovarjali celo tista stališča in koncepte, ki jih v njihovih filmih sploh ni čutili. Deparalizacija takšnega pogovora je jasna.

Kdo se je pogovarjal ob predvajanih filmih? Gledalci med omori, prijatelji med seboj in to vse na neaktiven akademski nivoji, ki ne dopušča kaj več, kot le dobrodušno odobravanje. Bojim se, da so se filmski ustvarjalci ob svojih filmih le premalo kritično in sploh premalo pogovarjali.

Gledalci smo filme gledali in žirija jih je podeljevala nagrade. Vsak član žirije svojo nagrado, ki jo je pisмено obrazložil. Vsaka nagrada nosi ime po

deljevalca, na primer nagrada X. Y. Čeprav je festival potekal v čimpošnejšem iskanju resnice, v poglavljenju v njeno bistvo, so bile nagrade podeljene za anifilmski nesmisel. Zlčenje vsega in to navsezadnje je preseglo meje našega dobrodušnega odobravanja.

KARIOKINEZA

139, 140, 141

Hočete biti avtor anifilma? To je včasih čisto lahko. Imate idejo? Vsako ima včasih dobro idejo.

Zlatko Hajdler je na GEFF predvajal svojski filma. V projektor je vložil filmski trak, najavil Kariokinezo 139 in svoje ime, film zašgal in ga pustil pred presenečenimi gledalci gredi. Priznam, nekatere figure na platnu so bile še kar zanimive, kot je zanimiv papir, ki izgoreva. Filmski trak je pogorel in avtor filma je po zvonički najavil konec umetniškega doživljanja.

Gledali smo torej anifilm, ki mu je festivalska žirija podelila večino prvih nagrad. Njihove utemeljitve so seveda zelo učne, a vseeno ne opravičujejo velikega nesmisla, ki ga sumo dejanje uničitve filmskega traku povzroča, pa naj bo to tudi v imenu anifilma. Morda sama ideja zaigšana filma, posebno se, če je slab, niti ni tako slaba. Pri sežiganju neposnetega filmskega traku v projektorju je moralo biti v projekcijski kabini precej vroče, nam v dvorani pa je bilo pri sruči kar ledeno. Posebno še, če se spominimo, kako težko dobe amaterji filmski trak za filme, ki bi nam morda le povedali več, kot nam je film Kariokineza s svojim 139, 140 in 141 poskusom. Vsa sreča, da je Kariokineza kratkometražni film.

V svojem iskanju na področju anifilma so šli nekateri predaleč. Posebno je spodbudilo Vladimirju Peteku, ki se je dobesedno držal navodil duhovnega vodje anifilmske smeri Mihovila Pansinja. V njegovi montaži vsebinsko in formalno neodvisnih kadrov ni prav nič pretresljivega. Morda bi nas vsebinsko celovitejši in smiselno zmontiran filmsko delo bolj prizadelo. Tako pa ostanejo slike golih žensk le slike golih žensk in slike vojnih grozot le slike in nič več. Seveda to ne

velja za vse filme Vladimirja Peteka.

Višek anifilma so v Zagrebu torej dosegli. Ta višek je seveda kaj boren, poti naprej ni, v tem je nesmiselnost takšnega iskanja. Saj vsi vemo, da iskanje, če hoče biti pravo iskanje, ne sme biti nikoli dokončno in seveda tudi ni. Človek popolnosti ne more doseči in če bi jo dosegel, potem bi to nasprotovalo njegovi ambicioznosti in želji po preseganju.

FILMSKA RESNICA

Ugaia mi osebna prizadetost in iskanje resnice nekaterih filmskih ustvarjalcev. Občudujem formalno popolnost nekaterih filmskih stvaritev, ki im v Zagrebu ni bilo malo. Neverjetna je izpovednost nekaterih kratkometražnih filmov, občudovanja je vredna dovršenost nekaterih profesionalnih filmskih stvaritev.

Morda me je najbolj presunil film Anteja Babaje Telo. Od presenetljivosti začetnih kadrov, do lirčnosti splošnega srečanja med moškim in žensko, do skoraj mističnega konca, je film Telo formalno in idejno popolno delo. Prav tako je zanimiv njegov drugi zagrebški film Pravica. Za oba filma je prispevala doberšen del čudovita kamera našega najboljšega snemalca Tomislava Pintera. Festivalna žirija je ob njegovih filmih ostala nezadovoljna. Morda zato, ker oba filma nista prav nič anifilmska. Presneto resnična sta, kar žaljivo nas prizadevata.

Ne samo pri nas, tudi v tujini se bijejo boji za film resnico. Prišli so že tako daleč, da trdijo, da že montaža potvarja resničnost. Napori na tem področju so veliki, od izpolnjevanja tehnične plasti snemanja filmov pa do izobraževanja ljudi za kameramane. Morda pa pot do resnice le ni tako težka, le absolutizirati je ne smemo.

SLOVENSKI DELEŽ

Tudi Slovenci smo se enkrat za spremembo izkazali. Naša profesionalna prizadevanja, zastopal jih je Vojko Duletić s svojima filmoma Tovariši in Poletna noč, so bila sicer medla. Amaterji iz filmskega kluba Odsev pa so presenetili z idejno vsebino in formalno izredno zanimivimi filmi. Slovenski, sicer izrazito amaterski delež je bla-

gojedly vplival na Slovence, ki smo prisostvovali GEFF. Občutek, da nam nekdo hoče nekaj povedati, da je nad nečem prizadet, je za sedanje filmsko mrtvilo v Sloveniji nekaj neverjetnega, zdravega in vsega občudovanja vrednega. Verjetno pogoji za delo v ljubljanskem filmskem klubu Odsev niso najboljši, celo dobri niso. Vendar, ali niso največje umetnine nastajale v slabih pogojih?

Zagrebški GEFF nam je odkril dve plati jugoslovanskih filmskih prizadevanj. Na eni strani anifilmska, ki so pripeljala v slepo ulico in ne bodo spravila jugoslovanske filmske proizvodnje na pofa angažirane ustvarjalnosti, in na drugi strani težnja k čim večji resničnosti, formalni popolnosti in angažiranosti ob socialnih premikih v naši družbi, ki morajo najti odsev v človeku in njegovi umetnosti.

PREDVAJANJE IZDAJALCA

Film beograjskih amaterjev, ki ga je režiral Kokan Rakonjac, Izdajalec dobiva z leti nove dimenzije in nam vzbuja nove, doslej nepoznane asociacije. Kakor vedno, kadar gre za velike umetnine, tudi tokrat v Zagrebu Izdajalec ni doživel takšnega sprejema, kot bi ga zaslužil.

Izdajalec je mojstrsko delo. Spodrsiljavev skoraj ni, nepozabna ostaja izredno inventivna kamera, dinamična montaža in presretna, psihološko utemeljena zgodba aktivista izdajalca. Morda je film Izdajalec še posebno velika umetnina zato, ker se lotiva problematike iz NOB s svojega zornega kota, ki ga v tovrstnih filmih pogrešamo.

V naših filmih iz ne tako davne zgodovine velike revolucije smo bili vajeni v prvem planu velike splošnosti do tistih velikih dni. Tak odnos je bil nujen, razumljiv in potreben. Naša burna, nepozabna in herojska zgodovina mora ostati ovekovečena, dajati nam mora moč za obstajanje tudi v ne tako konfliktnih situacijah.

Minilo je dvajset let. Potrebujemo tudi kritičnosti, ki bi bo z leti izginjala in dajala prostor filmskim stvaritvam, ki bodo spet morda na malo sentimentalen način zbujale splošnost pri naših otrokih. Film Izdajalec je kritičen, v svoji kritičnosti posten in potreben. To je največ, kar lahko od umetnosti pričakujemo.

NAŠ FILM NA ZATOZNI KLOPI

V Moskvi je Miloš Fijala, prvi sekretar združenja filmskih delavcev na Češkoslovaškem in urednik kulturne strani v Rude

Pravu, močno zagovarjal napredne tendence v njihovem filmu. Naposled je izjavil: »Za naprednimi tendencami v češkoslovaškem filmu stojijo partijski kulturni krogi, in to lahko tudi dokažem...«

Našega, še posebno slovenskega filma ni bilo treba se nikjer tako drastično zagovarjati. Nekajere tendence, ki jih zapečamo v našem kratkometražnem in amaterskem filmu, bo treba uresničiti tudi v celovečernih filmih. Potrebna bo temeljita izmenjava generacij za filmskimi kamerami. Toda ali bo to dovolj? Skoraj ne verjamem. Ob polni skledi se kaj rado pozabi na naprednost. Našo družbeno klimo bo treba kultivirati, mačehovsko gledanje se prične že pri podeljevanju sredstev in se neha pri sprejemanju in priznavanju umetnosti. Sprizajmiti se je treba z možnostjo vplivanja umetnosti na družbeno dogajanje. Apolitične kulture namreč ni, posebno se ni apolitične umetnosti, če že naj izpolnjuje osnovne zahteve, ki so jih postavljali vsi veliki esteti. Zakaj naj bi bilo drugače s filmom, saj smo mu dali že zdavnaj vizum za vstop med druge umetnosti.

MATJAZ ZAJEC

PABERKI

ALBERTO SORDI si je v svoji razkošni hiši v Rimu zgradil pod zemljo gledališko dvorano s tristo sedeži. Tam s svojimi prijatelji (med njimi je tudi Gassman, ki ima tudi svoje gledališko) igra eksperimentalna odnska dela.

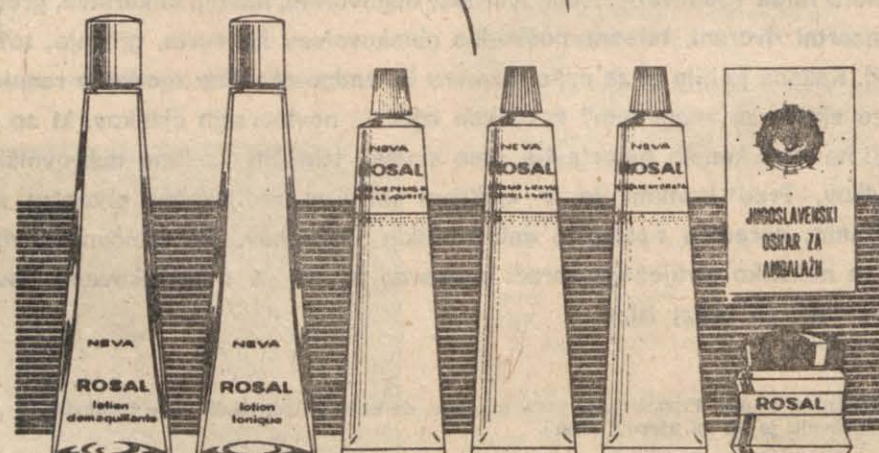
CHARLES AZNAVOUR bo glavni junak Cayatovega filma Agent 00. Po naključju bo padel v družbo, ki ga bo imela za skrivnega agenta. Njegove soigralko, ki pa je zares tajna agentka, pa še niso izbrali.

HIMNA: Znaná popevka Otoci Pireja, ki jo je pela Melina Mercouri v filmu Nikoli v nedeljo, je postala narodna himna neke afriške države.

JOHNY HOLLYDAY IN SYLVIE VARTAN bosta predstavljena angleški kraljici sredi prihodnjega meseca na kraljevski gala prireditvi.

RITA HAWORTH je veselo praznovala v Franciji svoj...deseti rojstni dan v družbi Gilberta Rolanda, Treworja Howarda, Jacka Hawkinsa in drugih. Njena slavnostna torta je imela v sredini eno samo svečo rožnate barve.

J. C. BRIALY je posnel ploščo: Brialy poje za vas. Toda ni je v prodaji v trgovinah, ker jo je namenil samo bližnjim in prijateljem.

ROSAL KOZMETIČNA SERIJA je najnovejši dosežek sodobne kozmetike... izredno kakovostni preparati te serije so prilagojeni individualni negi vsake kože in tena... vsebuje specifična svojstva delovanja... z njihovo uporabo boste imeli pravilno nego... ostali boste mladi in sveži.

ROSAL LSION ZA CISCENJE prodira globoko v pokožnico in odstrani vso umazanijo na koži.

ROSAL TONIC LSION daje koži svežino.

ROSAL POLMASTNA KREMA ima mnogo vitaminskih ekstraktov in substanc za regeneracijo kože.

ROSAL MASTNA KREMA s komponentami »ALLANTOINA«.

ROSAL HYDRATANT KREMA vrača koži nujno potrebno vlago in ji daje svežino.

ROSAL HRANILJIVA KREMA ima hranljive sestavine in dodatek hypericin.

ROSAL KOZMETIČNA SERIJA nova kozmetična nega kože in tena... nov vodič mladosti in lepote!

RICHARD HARRIS - UPORNIK Z RAZLOGOM

Richard Harris je upornik, kot vsi Ircl, toda upornik z razlogom - bori se za življenje in za umetnost s pestmi in talentom

Začel je v Angliji. O tem raje ne govorim.

»Mislim, da je težko naleteti na slabše. Umiral sem od lakote in spal pod londonskimi mostovi. Ni me sram tega,

toda hvalim se tudi ne s tem. Nekdo sem bil štiri dni brez hrane. Vse drugo po tem ni bilo težko. Vedel sem, da se moram naučiti igralskega poklica. Zato moram smetati

dobre in manj dobre filme, pa za denar ali ime na špiči filma, temveč zase. Priti iz gledališča k filmu, je kot hancip. Vse je drugače. Na sceni v gledališču se lahko postavite z velikostjo, z gestami, s širino pleč. Na ekranu pa je vse odvisno od pogleda, zato si tudi vedno sam maskiram oči, da poudarim, utrdim pogled. Samo nase se zanesem, čisto dobesedno. V Angliji ni veliki ustvarjalcev, kot je Fellini. Velike igralske bi lahko našli na prste. Med ženskami pa je edina Julie Christie, ki nekaj velja.«

Zato je z veseljem sprejel vlogo v Antonionijevem filmu Rdeča puščava. Zataknilo se je potem, ko je režiser zahteval, da spremeni barvo las. Danes Harris pravi: »Gotovo je Antonioni doprinesel nekaj novega filmski umetnosti, toda zdaj je ponavljja. To, kar je bila nekdanj smelost, je zdaj kliše.« Potem je Harris sprejel še vlogo zraven Soraya, vlogo, ki so jo odbili William Holden, Gregory Peck, George Pappard in celo Sorayin zaročenec Maximilian Schell. Smemali so v Italiji, s tremi kamerami naenkrat.

Zdaj hoče Richard Harris postati režiser in producent, popolnoma odgovoren za film od začetka do konca. Prvi potkus je že napravil s Ceno človeka. Ta film ga je stal ves denar, ki ga je imel. V načrtu ima Viharne planote. »Takoj ko povem naslov, vsak pomisli na Laurencea Olivierja. Toda jaz jih bom posnel tako, kot morajo biti. Rad bi imel Julie Christie za vlogo Kathie.« Toda do takrat bo moral nastopiti še v nekaj fil-

mih, ki mu bodo utrdili ime in ramena, da bo lahko ponovno sprejel nase vlogo režiserja.

Pred leti je R. Harris v filmu Rdečelasce igral vlogo, ki mu je preveč pristajala, tako da jo je igral celo v svojem privatnem življenju. Njegova žena Elizabetha ga je hotela zapustiti. Zadnji trenutek se je tega zavedel. Z ženo sta nato odpotovala na drugi medeni mesec v Pariz. V zakonu imata tri otroke. In pri rojstvu tretjega je Harris sam prisostvoval. »To je najlepša stvar, ki je dana moškemu.«

Richard Harris veliko snema. Nekdo je bil na koncu svojih moči. »Moram se boriti. To je moj zrak, potreba, da se uveljavim v poklicu in v privatnem življenju. Lahko mi vse spodleti, na eni in na drugi strani. Saj vendar se ne vem čisto dobro, kaj hočem, kaj zmorem, niti kaj sem.«

(Po Cinémondou)

Richard Harris

Harrisova družina: poročen je s hčerko nekega lorda in imata tri sinove

SREČANJA MODNA USTVARJALKA SAŠA ZRIMC:

IDEJ NE DA ŠOLA

Iz leta v leto jo pogostejše srečujemo. Na sejnih, modnih revijah in ne boste verjeli, tudi na naših cestah. Ploskamo ji na modnih revijah in bemo o njej same laskave ocene.

Saša Zrimc je prispevala krepak delež, da gre po deželi in preko njenih meja dober glas o kolektivu »Almira« v Radovljici.

Radovljiški kolektiv ima dolgo povojno tradicijo. Toda sekira mu je padla v med, ko je opustil pred petimi leti svojo pestro dejavnost in so se roke gorenjskih pletilj z vso prizadevnostjo specializirale in posvetile zgolj modni trikotari. In prav toliko časa je kreatorica v tovarni tudi Saša Zrimc.

— Nič ni treba o meni pisati! — Je bila huda po gorenjsko.

— Tudi to ne, da smo se srečali?

— Al ste žleht, — je popustila. Po poklicu je tekstilni tehnik, naredila je dodatne izpite iz pletiljske stroke, zdaj je uradno industrijski oblikovalec, v civilu pa mati dveh otrok. In z vsem ima veliko veselje.

— Kdaj kreirate?

— Nikoli ne morem reči, zdaj se bo pa začelo. Kar naprej nekaj iščem. Ideje se porajajo. Nobena šola ne da dovolj znanja za poklic ustvarjalca. Moram priznati, da se mi je že posvetilo tudi v kinu.

— Ali ima kolektiv razumevanje za vaše ustvarjanje?

— Ima, še več, omogoča mi ogled revij in sejmov tudi v tujini.

— Pa vendar smo videli na sejnih in revijah pri nas doma precej vaših lepih in modernih modelov, ki jih potem ni bilo nikjer v prodaji.

— To ne sodi več v moje območje. To je stvar prodaje. Toda, mislim, da so potrošniki tudi slabo obveščeni o tem, kaj je moderno.

— Dokaz?

— Pulije smo delali že lani. Nihče jih ni hotel in smo jih imeli vso sezono polno skladišče. Zdaj pa z njimi komaj zadostimo tržišču. Sproti vse prodamo.

— Izvažate?

— Na Češko, pretežno del pa v Švico, nekaj športnih puloverjev v Kanado, ženske kostime v Anglijo, nekaj tenkih moških puloverjev pa smo izvozili v Avstrijo.

— Se pripravljate že na bližnji modni sejem v Ljubljani?

— Sprašujemo se, kaj naj pokažemo, ko pa so okusi tako različni.

Morda je bil odgovor izhod za silo, ki vodi proč od poslovne tajne. Toda naj bo tako ali drugače, eno je gotovo: kreacije Saše Zrimcve niso nikoli zadržale in so bile vselej v koraku z modami.

To pa je vredno, da se srečujemo tudi sicer.

1. BRAZILIJA 2. ANGLIJA 3. SZ...

V letu pred svetovnim nogometnim prvenstvom v Angliji je bilo na pretek meddržavnih nogometnih tekem. Samo dolgotrajne kvalifikacije za 14 enajsteric, ki bodo lahko igrale (poleg Brazilije in Anglije) na finalnem turnirju na angleškem otoku, so zahtevale po načrtu vnaprej kar 115 iger, pozneje pa jim je bilo treba dodati še tri srečanja med poprej enakimi moštvili. Nekaj teh uradnih kvalifikacijskih tekem je bilo sicer že ob koncu leta 1964, toda v celoti jih lahko upoštevamo pri razporeditvi posameznih reprezentanc v letu pred svetovnim šampionatom (1965). Nekaj je bilo tudi »zasebnih« — prijateljskih — srečanj na meddržavni ravni, toda sredi pozornosti so bili le spopadi, ki so izluščili »srednjih šestnajst« za svetovni turnir v Angliji.

Častni seznam je zdaj že popoln: finalisti letošnjega svetovnega prvenstva v nogometu so bile:

- ANGLIJA
- ZRN
- FRANCIJA
- ITALIJA
- PORTUGALSKA
- SVICA
- MADŽARSKA
- SZ
- ŠPANILJA
- BOLGARIJA
- BRAZILIJA
- ARGENTINA
- ČILE
- URUGVAJ
- MEHIKA
- SEVERNA KOREJA

Bržkone ni treba naglašati, da je neuspeh v kvalifikacijah občutno (negativno) vplival na uvrstitve nekaterih nogometnih vellesil v svetovni jakostni lestvici. V Evropi velja to predvsem za Švede, Jugoslovane, Skote, Po-

ljake, Avstrijce in še nekatere, ki so ob podobnem obračunu leto poprej bili na opaznih mestih na lestvici. Nasprotno pa so letos poskočile više nekatere

države, ki so največ pripomogle k takemu razpletu: ZRN, Italija, Madžarska itd.

Zelo težko je — kot zmeraj — spraviti vse na skupni imenovalec in sestaviti kar najbolj pravilno lestvico nogometnih reprezentanc. Za leto pred svetovnim prvenstvom je to še težje, zakaj vse kvalifikacijske tekme — po športni plati — ne veljajo enako; prijateljska srečanja močnih reprezentanc povedo včasih mnogo več. Reprezentanci Brazilije (kot svetovni prvaki) in Anglije (kot domačin svetovnega prvenstva) veljata na splošno za favorita za naslov svetovnega prvaka, čeprav sta se pomerili samo v prijateljskih nastopih. Reprezentanca SZ je imela izrazito lahko kvalifikacijsko nalogo, zbuja pa je spoštovanje na južnoameriški turnirji, medtem ko se je Italija po uspehu nad Skotijo pridružila celo favoritom. Te ugotovitve so vsekakor tudi pomembne za zbiranje za svetovno prvenstvo; strokovnjaki FIFA namreč štiri najboljša moštva določijo za nosilce, druga moštva pa nato zbirajo v štiri skupine.

Pri takem ocenjevanju najboljših nogometnih enajsteric v letu 1965 igrajo pomembno vlogo še razne druge okoliščine, na primer uvrstitve na prejšnjih svetovnih prvenstvih, domače okolje (Italija) in ne nazadnje tudi kakovost igr, s katero se v novem času postavljajo posamezne ekipe. V zvezi s tem je treba razen na Brazilijo opozoriti predvsem na evropske vellesile — Anglijo, SZ in Italijo. Ta moštva »stehtajo« nekaj več kot druga, ki se glede na dosežke komaj razlikujejo med seboj.

Številka 2 iz Južne Amerike so vsekakor Argentinci. Leta 1964 so imeli najboljšo reprezentanco na svetu; tudi letos edini — razen Brazilcev — niso izgubili

niti ene tekme! Strokovnjaki menijo, da utegnejo poleti — kakor tudi Madžari — pripraviti izredno presenečenje. Kako se bodo odrezale ZRN, Španija ali Portugalska, je sedaj težko ugotoviti; Madžari, Nemci in Portugalci so v kvalifikacijah prekržili račune zelo močnih tekmecev, česar ni mogoče trdit za Špance. Tudi Franciji se ni bilo treba kdove kako truditi, saj jugoslovanska nogometna reprezentanca danes ni niti senca nekdanje.

Naš vrstni red najboljših nogometnih enajsteric na svetu v letu 1965 je torej tak:

1. BRAZILIJA
2. ANGLIJA
3. SZ
4. ITALIJA
5. ARGENTINA
6. MADŽARSKA
7. ZRN
8. PORTUGALSKA

Številka 1 — Brazilija — je nesporna; na drugem mestu kraljuje Anglija, ki je odpravila med drugimi tudi Madžarsko, ZRN in Španijo, s katerimi se lahko v Londonu sreča vnovič. Edino grenko pilulo so Angleži morali pogoltniti v igri z Avstrijo (2:3). SZ je igrala samo s slabšimi evropskimi partnerji, lépo pa se je odrezala z 2:2 proti Braziliji, 1:1 proti Argentini in 3:1 proti Urugvaj, s čimer je omilila mogočskoli izid 0:3 v igri z Brazilijo. Sicer pa gre tako samo za igro s številkami, ki je tembolj zaželen, ker so posamezna moštva odigrala različno število tekem, drugače pa je tudi pomen posameznih srečanj. S pridržki torej pogledimo nogometni »globoke« 1965!

(V prvi koloni je število vseh odigranih tekem, v drugi zmage, v tretji neodločeni izidi, v četrti porazi, v peti razmerje med pridobljenimi in izgubljenimi točkami, v šestki pa razlika v golih.)

	12	6	4	2	16:8
SZ					
Anglija	9	5	3	1	13:5
Italija	8	4	3	1	11:5
ZRN	8	5	1	2	11:5
Portugalska	6	4	1	1	9:3
Madžarska	7	4	1	2	9:5
Wales	8	4	1	3	9:7
Norveška	8	3	3	2	9:7
Belgija	9	4	1	4	9:9
Škotska	9	3	3	3	9:9
Bolgarija	6	5	0	1	10:2
Severna Irsko	7	3	2	2	8:6
Danska	8	3	2	3	8:8
Švica	5	3	1	1	7:3
Francija	6	3	1	2	7:5
ČSSR	6	3	1	2	7:5
Poljska	7	2	3	2	7:7
Jugoslavija	7	2	3	2	7:7
Švedska	9	2	3	4	7:11
Romunija	6	3	0	3	6:6
Avstrija	8	2	2	4	6:10
Španija	5	2	1	2	5:5
Finska	7	2	1	4	5:9
NDR	5	1	2	2	4:6
Nizozemska	5	1	2	2	4:6
Irsko (Eire)	5	1	1	3	3:7
Turčija	6	1	0	5	2:10
Islandija	2	0	1	1	1:3
Albanija	4	0	1	3	1:7
Grčija	4	0	1	3	1:7
Luksemburg	3	0	0	3	0:6
Ciper	4	0	0	4	0:8
Israel	5	0	0	5	0:10

Južnoameriška moštva pa so v letu 1965 igrala takole:

	8	6	2	0	14:2
Brazilija					
Mehika	8	6	0	2	12:4
Argentina	7	3	4	0	10:4
Čile	6	4	1	1	9:3
Urugvaj	5	4	0	1	8:2
Ekvador	5	2	1	2	5:5
Paragvaj	5	2	1	2	5:5
Peru	6	2	0	4	4:8
Kolumbija	4	1	0	3	2:6
Bolivija	4	1	0	3	2:6
Venezuela	4	0	0	4	0:8

KAKO SO IGRALE EVROPSKE DRŽAVE

● Albanija: Švica 0:2 in 0:1, Severna Irsko 1:4 in 1:1.
● Belgija: Eire 2:0, Poljska 0:0, Madžarska 0:1, Brazilija 0:5.
● Bolgarija: NDR 3:2, Izrael 4:0 in 2:1, Belgija 3:0, 3:5 in 2:1.
● Danska: Finska 3:1, Švedska 2:1, Islandija 3:1, Norveška 2:2, SZ 0:6 in 1:3, Grčija 1:1, Wales 2:4.

● ZRN: Italija 1:1, Ciper 5:0 in 6:0, Anglija 0:1, Švica 1:0, Brazilija 0:2, Švedska 2:1, Avstrija 4:1.	25:13
● Eire: Belgija 0:2, Islandija 0:0, Španija 1:0, 1:4 in 0:1.	13:8
● Anglija: Škotska 2:2, Madžarska 1:0, Jugoslavija 1:1, ZRN 1:0, Švedska 2:1, Wales 0:0, Avstrija 2:3, Severna Irsko 2:1, Španija 2:0.	18:6
● Finska: Danska 1:3, Norveška 4:0, Švedska 2:2, Škotska 1:2, Italija 0:2, Poljska 2:0 in 0:7.	19:6
● Francija: Avstrija 1:2, Argentina 0:0, Jugoslavija 0:1 in 1:0, Norveška 1:0, Luksemburg 4:1.	9:4
● Grčija: Wales 1:4, SZ 1:3 in 1:4, Danska 1:1.	12:9
● Islandija: Danska 1:3, Eire 0:0.	18:14
● Israel: Nizozemska 0:1, Belgija 0:1 in 0:5, Bolgarija 0:4 in 1:2.	17:10
● Italija: Wales 4:1, ZRN 1:1, Švedska 2:2, Poljska 0:0 in 6:1, Finska 2:0, Škotska 0:1 in 3:0.	14:11
● Jugoslavija: Anglija 1:1, SZ 0:0, Francija 1:0 in 0:1, Norveška 0:3 in 1:1, Luksemburg 5:2.	13:13
● Nizozemska: Israel 1:0, Severna Irsko 1:2 in 0:0, Švica 0:0 in 1:2.	14:9
● Severna Irsko: Wales 0:5, Škotska 3:2, Anglija 1:2, Nizozemska 2:1 in 0:0, Albanija 4:1 in 1:1.	11:17
● Norveška: Italija 7:0, Finska 0:4, Danska 2:2, Švedska 0:0, Luksemburg 4:3, Jugoslavija 3:0 in 1:1, Francija 0:1.	14:19
● Avstrija: SZ 0:0, Francija 2:1, NDR 1:1 in 0:1, Madžarska 0:1 in 0:2, ZRN 1:4, Anglija 3:2.	5:2
● NDR: Bolgarija 3:2, Avstrija 1:1 in 1:0, Madžarska 1:1 in 2:3.	7:4
● Poljska: Belgija 0:0, Italija 0:0, in 1:6, Škotska 1:1 in 2:1, Finska 0:2 in 7:0.	12:4
● Portugalska: Turčija 3:1 in 1:0, ČSSR 1:0 in 0:0, Romunija 2:1 in 0:2.	16:12
● Romunija: Turčija 3:1 in 1:2, ČSSR 1:0 in 1:3, Portugalska 1:2 in 2:0.	9:7
● Škotska: Anglija 2:2, Španija 0:0, Severna Irsko 2:3, Wales 4:1, Poljska 1:1 in 1:2, Finska 2:1, Italija 1:0 in 0:3.	7:13
● Švedska: Anglija 1:2, Italija 2:2, Brazilija 1:2, Finska 2:2, Norveška 0:0, Danska 1:2, Ciper 3:0 in 5:0, ZRN 1:2.	10:16
● Švica: ZRN 0:1, Albanija 2:0 in 1:0, Nizozemska 0:0 in 2:1, SZ: Avstrija 0:0, Brazilija 0:3 in 2:2, Jugoslavija 0:0, Grčija 3:1 in 4:1, Wales 2:1 in 1:2, Danska 0:0 in 3:1, Argentina 1:1, Urugvaj 3:1.	7:8
● Španija: Škotska 0:0, Eire 0:1, 4:1 in 1:0, Anglija 0:2, ČSSR: Portugalska 0:1 in 0:0, Romunija 0:1 in 3:1, Turčija 0:0 in 3:1.	3:4
● Turčija: Portugalska 1:5 in 0:1, ČSSR 0:6 in 1:3, Romunija 0:3 in 2:1.	2:7
● Madžarska: Anglija 0:1, Belgija 1:0, NDR 1:1 in 3:2, Avstrija 1:0 in 3:0, Brazilija 3:5.	4:19
● Wales: Severna Irsko 5:0, Italija 1:4, Anglija 0:0, Škotska 1:4, Grčija 4:1, SZ 1:2 in 2:1, Danska 4:3.	1:3
● Ciper: ZRN 0:5 in 0:6, Švedska 0:3 in 0:5.	2:8

KAKO SO IGRALE JUžnoAMERISKE DRŽAVE

● Argentina: Francija 0:0, Brazilija 0:0, Paragvaj 3:0 in 0:0, Bolivija 4:1 in 2:1, SZ 1:1.
● Bolivija: Paragvaj 0:2 in 3:1, Argentina 1:4 in 1:2.
● Brazilija: Belgija 5:0, ZRN 2:0, Argentina 0:0, Alžirija 3:0, Švedska 2:1, SZ 3:0 in 2:2, Madžarska 5:3.
● Čile: Peru 1:0, Kolumbija 7:0 in 0:2, Ekvador 3:1, 2:2 in 2:1, Ekvador: Čile 1:3, 2:2 in 1:2, Kolumbija 2:0 in 1:0.
● Kolumbija: Čile 0:7 in 2:0, Ekvador 0:2 in 0:1.
● Mehika: Honduras 3:0 in 1:0, ZDA 2:2 in 2:0, Costa Rica 0:0 in 1:0, Jamaika 3:2 in 0:0.
● Paragvaj: Peru 1:0, Bolivija 2:0 in 1:2, Argentina 0:3 in 0:0.
● Peru: Paragvaj 0:1, Čile 0:1, Venezuela 1:0 in 6:3, Urugvaj 0:1 in 1:2.
● Urugvaj: Venezuela 5:0 in 3:1, Peru 1:0 in 2:1, SZ 1:3.
● Venezuela: Urugvaj 0:5 in 1:3, Peru 0:1 in 3:6.
To »SPORT-KURIER«

KRATKO TODA NOVO

Takšen gre glas po svetu, da med vsemi igrami najmanj zaležajo lepe besede za mirno in spodobno igranje ravno v hokeju na ledu. Ho do so se taki nečisti prizori razpasi še celo v Švici, Kazni so premile, pravijo nepristranski opazovalci, saj so prej nagrade in priznanja kakor pa ukrepi, ki naj kakega razgrajalca spametujejo. Podobno vroče je tudi po drugih arenah v ledu... Mislino na »Hokej 66« v naši Ljubljani in na sodnike, ki ga bodo imeli v rokah...

Neka brazilska delegacija, ki si je ondan prisla pogledat Anglijo oziroma kje in kako je tam mogoče tekat za žogo tako, da bi ostali svetovni prvaki še naprej Brazilci, si je vzela s seboj v Južno Ameriko 50 (torej petkrat po deset) novih žog, da bi se mojstri iz Ria in Sao Paula že prej privadili nanje. Na vse je treba misliti, pravijo odgovorni ljudje z juga, saj tudi vse nogometne žoge niso enako okrogle.

Sovjetski tekači na smučeh bodo do Osla (se pravi do prihodnjega svetovnega prvenstva v klasičnih disciplinah v februarju) naklestili kakšnih 5000 km treninga, s katerimi hočejo uporabiti računes za skromnejša mesta in slabo voljo pred dvema letoma v Seefeldu pri Innsbrucku. Te ogromne daljave sestavljajo kakih polnih 3000 kilometrov peš, ostane pa na smučeh prav do starta zares. Delo poteka smotno in brez skrbi za vse mogoče potrebe in potrebščine. Podobno vadijo tudi tekačice SZ, ki hočejo še naprej ostati najboljšie na svetu.

V dneh od 22. julija do 6. avgusta 1972, ko bo (če bo?) dvajseti repizir modernih olimpijskih iger in še posebno slovesen dopoved, ima München, kot najzgovornejši zadnji kandidat ob morebitnem Dunaju, povprečne dnevene temperature po 17.20 C, 68

odstotkov relativne vlage in 7.7 urne sončne svetlobe in kar je glavno — denarja je namenil za to slavo okrog 550 milijonov DM. To in »marširaj velikopotezno« o bavarskem mestu posejal župan Vogel, prav v dnevih, ko so odpošili priporočeno pošiljko za IOC v Lausanne. Do odločitve v Rimu je še dobre tri mesece.

HOROSKOP - K. O.

Zadnjič sem na ulici srečal dobrega znanca — športnika. S popolno »bojno opremo« se je odpravil na tekmovalje. Zelo se mu je mudilo; samo mimogrede sva si segla v roko. »Veš, pozoren sem že, v kiosku pa moram kupiti še časopis, ki redno objavlja horoskopi; do zvezd namreč nisem popolnoma ravnodušen, verjamim mi!« Vnovič sem mu stisnil roko, zazelel vso srečo na tekmi, in hkrati sklenil, da bom o horoskopu pobral še druge slovenske športnike.

Napovedovanje prihodnosti iz zvezd je zelo star pokus in celo veda; Babilonci in Asirci so mu pod vplivom starih Sumerijcev prvi utirali zanimivo pot skozi stoletja in po vsej zemeljski obli. Iz Babilona se je napovedovanje prihodnosti razširilo v Perzijo, Indijo, Kitajsko, Grčijo. Egipci in (v času punskih vojn) tudi v stari Rim, ohranilo pa se je celo do dandanašnjih dni. Po drugi svetovni vojni je slasti v nekaterih zahodnih državah — kljub velikim nasprotnikom — vnovič poglajlo globoke korenine med ljudmi; kar celi inštituti, društva pa knjige in časopisi se temeljito ukvarjajo z napovedovanjem usode po zvezdah. Tako je neka anketa v ZRN pokazala, da med vsakimi desetimi vprašanci kar trije verujejo v zvezo med usodo in zvezdami, po dva trdita, da ni izključena, po pet pa jih je proti. Napredek v znanosti je sicer že marsikje opravičil svoje, toda nikjer tudi ne manjka lahkovernišev. Njim in pa vsem tistim, ki si po večerih ali v veseli družbi želijo prijetnega branja, so namenjeni tudi horoskopi, ki jih objavljajo, tudi pri nas, zlasti nekateri časopisi, še posebno ob rojstvih novega leta ali celo tedna.

Kaj menijo o horoskopu nekateri izbrani vrhunski slovenski športniki, boste — malo za šalo, nekaj pa tudi zares — prebrali v naslednjih vrsticah. »TTe jih je namreč vprašal:

● ALI VERJAMETE V HOROSKOP?

Krista Faneli (SK Enotnost)

Mojstri slovenskega športa so odgovorili takole:

● Ivo Lipovnik, tekstilni tehnik MTT, motorist — dirkač AMD Maribor, 30 let:

»Še do nedavnega nisem bil povsem ravnodušen do horoskopa. Zelo rad sem ga prebiral, seveda največ za zabavo. Majla lani pa se mi je zameril; trdil je namreč, da bom postal očka krepkega sinčka. Zaradi tega pa nisem bil ob dobro voljo. Sedaj imam namreč prav tolikšno veselje tudi z malo ireno, toda moje zaupanje v zvezde je popolnoma splohalo; nanje se sedaj ne bom več oziral niti nred najtežje dirke. Na njih me tako zmeraj spremlja dimnikarček »Svrč« . Z me noj pa ne dirja, da bi mi prinašal srečo, marveč zgolj iz navade.«

● Krista Faneli, študentka ekonomije, smučarka SK »Enotnost«, 25 let:

»Verjamem v marsikaj, denimo v srečo pri izpitih, srečo na tekmovalni stezi (na smeje se mi sicer redkokdaj, tako da se zamerjam bolj nase kot na srečo)... in še bi lahko naštevala, toda — horoskopi? Ne! Komaj vem, da sem rojena v znamenju leva, saj to je v zvezi s horoskopom, kajne?«

● Anton Zabjek, varnostni tehnik v »Saturnus«, nogometni vratar ANK »Olimpije«, 25 let:

»Ne, horoskopu pa ne verjamem, življenje si krojim kar sam! Sicer ga prebiram — to je vse. Prav nič me, na primer, ne bi skrbelo, če bi mi — v prvenstveni sezoni — za konec tedna napovedal

»slab dan«; pokoleba pa me nekaj drugega, namreč če na tekmi dobim kak gol...«

● Janez Brezar, padalski inštruktor, padalec Alpskega letalskega centra Lesce, 28 let:

»Horoskopi? O njem ni vredno govoriti, sploh ga ne berem. Le zakaj bi se ravnal po

njem? Kadar me v zraku hudič jemlje, kakor pravimo padalci, mi noben horoskop nič ne pomaga. V športu, ki ga gojim, zlasti pri skokih na cilj, mi vetrček vsekakor bolj pomaga kot pa — denimo — petnajst horoskopov skupaj. No, nekaj dam edino na Pavlihov horoskop, ker je za pa metne Slovence. Takih pa sem doslej srečal že veliko; več kot desetletje mi prerokujejo, da se mi bo enkrat kaj pripetilo. Toda v zraku nikoli ne tvegam preveč, zanašam se edino na znanje.«

● Ivo Daneu, šef predstavništva »Zagrebskega veleposlaništva« za Slovenijo, košarkar AKK »Olimpije«, 28 let:

»Horoskopom prav nič ne verjamem, čeprav je res, da jih rad prebiram, kadar sem v veseli družbi. Preveč univerzalni so pa še dvorezni povrh

kot stare grške prerokije. Vsako napoved lahko prikrijem po svoje. Za minulo leto, na primer, so mi grozili, da bom doživel nekaj »strašnega«, vendar sem zaman čakal na zlo. Mimogrede samo in še brez komentarja: lani sem se oženil in v zakonu mi je lepo; kdo bi potlej še verjel horoskopom!«

● Tone Škarja, elektrotehnik, alpinist AO Kamnik, 29 let:

»Nič mi ne verjamem, tudi kavi, kartam in podobnemu ne; prebiram pa ga tako samo, če mi mimogrede pride v roke. Najbolj zabaven je Pavlihov. Pač pa imamo alpinisti svojevrstni »horoskop«. To je vremenska napoved. Nanjo sem pozoren, kadar se odpravljam na ture.«

NAJBLJŠEMU - PLAKETO BRANKA ZIHERLA

Ob lanskem »dnevu republike« je naše uredništvo na posebni prireditvi v Ljubljani že sedmimi nagradilo najboljši slovenski športnik in športnice s spominskim plakatom športnika in športnice Branka Zihlerja. Z lanskim prazničnim srečanjem naših nagradencev pa se je začelo novo enoletno tekmovalje vrhunskih slovenskih športnikov za ta častna priznanja. Naš list bo tudi letos vsak mesec objavil točke, ki jih športna uredništva Poleta, Dela, Ljubljanskega dnevnika, Večera in TT razdelijo med domače tekmovalce za uspehe na mednarodnih in najpomembnejših domačih tekmovaljih. Kriterij v tem po sebnem ocenjevanju bo letos nekoliko ostrejši kot prejšnja leta; točke bodo na voljo res samo najboljšim — vse do osmega obračuna v tem ocenjevanju, ki bo — kot običajno — za idan republike; tedaj bo naše uredništvo vnovič podelilo spominske (zlato, srebrno in bronasto ter častne za izjemne dosežke) plakete Branka Zihlerja.

Prvi enomesečni obračun je pred nami.

1. Farma (Novinar) — šah, 25 točk, 2. Eržen (Enotnost) — smučanje, 20, 3.—5. Večko (Olimpija) — namizni tenis, Cerar (Narodni dom) — gimnastika in Pečar (Mojstrana) — smučanje, po 16, 6. Zajc (Jeseni) — smučanje, 15, 7.—8. M. Klinač (Branik) — smučanje in Sterjač (Branik) — kegljanje, po 14, 9. Červan (Kladivar) — atletika, 13, 10.—12. Mlakar (Branik) — kegljanje, Vahič (Kladivar) — atletika in Bassin (Olimpija) — košarka, po 11, 13.—18. Faneli (Enotnost) — smučanje, Tišler (Jeseni) — hokej, Fele (Jeseni) — hokej, Arslanagić (Olimpija) — nogomet, P. Lakota (Jeseni) — smučanje in Hočevar (Olimpija) — košarka, po 10, 19.—20. Pirčeva (Olimpija) — namizni tenis in Kovaceva (Zagorje) — gimnastika, po 9, 21.—23. Frančeskin (Olimpija) — nogomet, Kerštanj (Radebe) — smučanje, Kobentar (Jeseni) — smučanje, C. Pavlič (Enotnost) — smučanje in Smolej (Jeseni) — hokej, po 8, 24.—27. Seljak (Triglav) — smučanje in Kerštanj (Narodni dom) — gimnastika, po 7, 28. Šoškič (Olimpija) — nogomet, 6, 29.—33. B. Jan (Jeseni) — hokej, Hiti (Jeseni) — hokej, Jakopič (Jeseni) — smučanje, Čeh (Olimpija) — nogomet in Zabjek (Olimpija) — nogomet, po 5, 34.—35. Glacemelli (Enotnost) — smučanje in Ankeletova (Triglav) — smučanje, po 4, 36.—39. Omaš (Enotnost) — smučanje, Oblak (Slovan) — nogomet, Vabič (Maribor) — nogomet in Jurman (Enotnost) — smučanje, po 3, 40.—43. Ravnik (Jeseni) — hokej, Bavič (Fuzinar) — smučanje, Džorlev (Olimpija) — nogomet in Janševa (Ljubljana) — kegljanje, po 2, 44.—45. Zupančič (Olimpija) — hokej in Orel (Maribor) — rokoborba, po 1 točko.

PRIŽAGANO DEKLE GABRIELE

Vsi so se ozirali za njo. Dekle se je delalo, kot da jih ne opazi. Tudi njen spremljevalec je hotel biti slep.

Nenadoma pa je nekdo za njenim hrbtom dejal na glas: »Poglej jo no, štango. Rad bi le vedel, kako velika je...«

Dekle se je obrnilo. »Lahko vam natanko povem. Meter devetdeset. Vi pa ste največji cepec, kar sem jih bila srečala.«

»Pojdiva,« ji je dejal spremljevalec. In odšla sta iz kavarne, kamor sta bila pravkar vstopila.

Potem sta se sprehajala po ulicah, zvala v park. Bilo je, kakor da ne vesta, kam. Se le na večer ji je Rolf povedal, da si je s poroko premislil. »Oprostite. Vem, da se ti bo zdelo neumno. Toda ne morem pomagati. Predolga si zame...«

Obrnila se je in z dolgimi hitrimi koraki odšla. Komaj ji je sledil: »Oprostite, Gabriele. Toda moral sem ti povedati.«

»Seveda. Toda sedaj pojdi.«

»Toda, Gabriele, nisem te hotel užaliti.«

NIHČE JE NI MISLIL ŽALITI...

Tudi tisti trapasti sošolci menda ne, ki so se hoteli zabavati, pa so si izmislili šale na njen račun: »Ali je pri vas tam zgoraj mrz?«

Menda tudi njena mati ni mislila nič hudega, ko ji je dejala, naj sede, pa bo lepša... Mati je namreč sodila, da je treba vse tegobe prenašati s smehom.

Oče ni maral šal. Zato pa jo je drugače tolažil: »Kakršna pač si, takšna si. Moraš se znajti. Človekova notranjost je mnogo bolj pomembna kot njegova zunanost.«

Notranja lepota. Lepa tolažba za dekle, ki je bilo mlado in je hotelo živeti.

Odpejala se je domov. Odprla ji je mati, in bilo je, kot da ji je senca spretel obraz. »Obisk imam,« je dejala. »Očetovi poslovni prijatelji so. Ali nisi dejala, da boš šla v kino.«

»Premislila sem si. Takoj pridem.«

»Gabriele, ne vem, če ti ne bo dolgčas. Samo o trgovini govorijo.« V glasu je bilo čutili, da je materi nerodno gostom pokazati predolgo hčer.

Ali pa je Gabriele samo tako mislila? Stekla je po stopnicah, se zaklenila v sobo. Zajokala je.

Tistega večera je napisala pismo uredništvu revije »Moderna ženska«.

»Triindvajset sem stara. Moji znanci pravijo, da sem lepa. Naredila sem maturo in študiram germanistiko. Dobro mi gre. Zdrava sem in se ukvarjam s športom. Rada imam družbo. Z denarjem ni skrbi. Imam celo svoj volkswagen. Bolje mi gre kot večini mojih vrstnic. Toda merim meter devetdeset. Že v gimnaziji so mi rekli, nebotičnik brez balkona. Na univerzi so v ljudskih. Toda tudi tukaj s prstom kažejo za menoj. Vse to bi prenesla. Toda ne morem se živeti. Da bom verjetno ostala sama. Rada bi moža in otroke. Toda vsi fantje so me zapustili, ker sem tako dolga. Svetujte mi!«

Časopis je pismo ponatisnil. Podenjo so zapisali odgovor: »Fraulein G. Svetujemo vam, da se vpišete v klub dolginov.«

Bilo ji je, kot da so jo hoteli utopiti v medu. »Ali tudi grbavcem svetujete, naj se dajo razstaviti med spačke v medicinskem kabinetu?«

TO JE NEKAJ ZA KUNTSCHERJA!

Tista pomlad je bila neznosna. Z Rolfom se nista več dobivala, in ko ga je nekdo srečala, je bilo z njim drugo dekle.

Posvetila se je študiju. Nobenega predavanja ni zamudila, v seminar je prihajala prva in zadnja odšla.

Ko je nekoga večera odhajala domov, se je ustavila pred plakatom, ki je vabil na brucovanje. Enkrat je že šla. Čez eno uro ji je bilo dovolj. Ples ni za dekle, ki meri meter devetdeset.

Takrat je slišala, kako je nekdo za njenim hrbtom dejal: »Fant, pogledaj jo no, kako je dolga. To bi bilo nekaj za Kuntscherja.«

Obrnila se je. Bila je razburjena: »Kaj ste rekli?«

Dva študenta sta bila. Dolgin in fant, ki je bil dve glavi manjši od nje. Mali je zardel: »Oprostite, nisem vas hotel užaliti.«

»Prav,« je dejala Gabriele. »Toda kaj ste mislili s tistim Kuntscherjem?«

»Mislim, da profesorja Kuntscherja,« ji je odgovoril dolgin. »Veste, medicinska sva. In profesor je izumil, kako brez nevarnosti skrajšati kosti. Saj veste, nekateri ljudje imajo eno nogo krajšo od druge. Morda zaradi nesreče ali paralize. Potem jim skrajša še drugo tako, da jim izžaga deli goleni ali stegnenice. Morda bi tudi vam lahko pomagal...«

»Bom vprašala!«

ZARADI LEPOTE NE OPERIRAM

Profesor Kuntscher si je smel rokavice, sikel kapo in masko. Se omamljene ga bolnika so odpeljali iz operacijske sobe. »Koliko je trajalo, sestra?«

»Uro in dvajset minut.«

»Prav.«

Operacija je bila težka. Bolnik je imel noge »na Ok«. Goleni so bile zaradi rahlisa v mladosti močno ukrivljene. Težko je hodil. Profesor mu je bil prepiral kosti, jih zravnil in »žebilja«. Žebelj v kosteh, to je njegovo mojstrstvo. Nobe ne rane, mavčni povoj je odveč. Čez osem dni bo bolnik že hodil. Bolje kot kdaj poprej. S tem, da mu je zravnil noge, je bolnik za nekaj centimetrov zrasel. Vesel bo. Moški so radi veliki...

Profesor je svetovno znan. Pred 25 leti je začel uvajati svoje »žebiljanje« kosti, mavčnemu povoju je napovedal dvoboj. Svojo metodo je vse bolj izpopolnjeval. In pred dvema letoma mu je uspelo, da je s posebno majhno krožno žagico iz sredice navzven razžagal kost, ne da bi pri tem poškodoval mišičje okrog kosti. Prišel je v svojo delovno sobo. Tajni-

ca mu je sporočila: »Že dve uri vas čaka mlado dekle.«

»Kaj želi?«

»Rada bi, da bi jo operirali. Zelo velika je.«

»Vi vendar veste, da se ne ukvarjam z lepotnimi operacijami.«

»Rekla sem ji. Toda nisem je mogla odgnati. Prosi, da bi jo sprejeli, pa čeprav samo za pet minut.«

»Prav. Naj pride. Toda samo za pet minut.«

Gabriele vstopi. Kuntscher vstane in ji da roko. Glavo mora nagniti nazaj, da ji lahko pogleda v oči. »Moram vas razočarati, toda ne opravljam lepotnih operacij.«

»Toda jaz vas prosim, da mi pomagate spet postati normalen človek.«

»Saj to vendar ste.«

»Profesor, saj vendar vidite. Meter in devetdeset...«

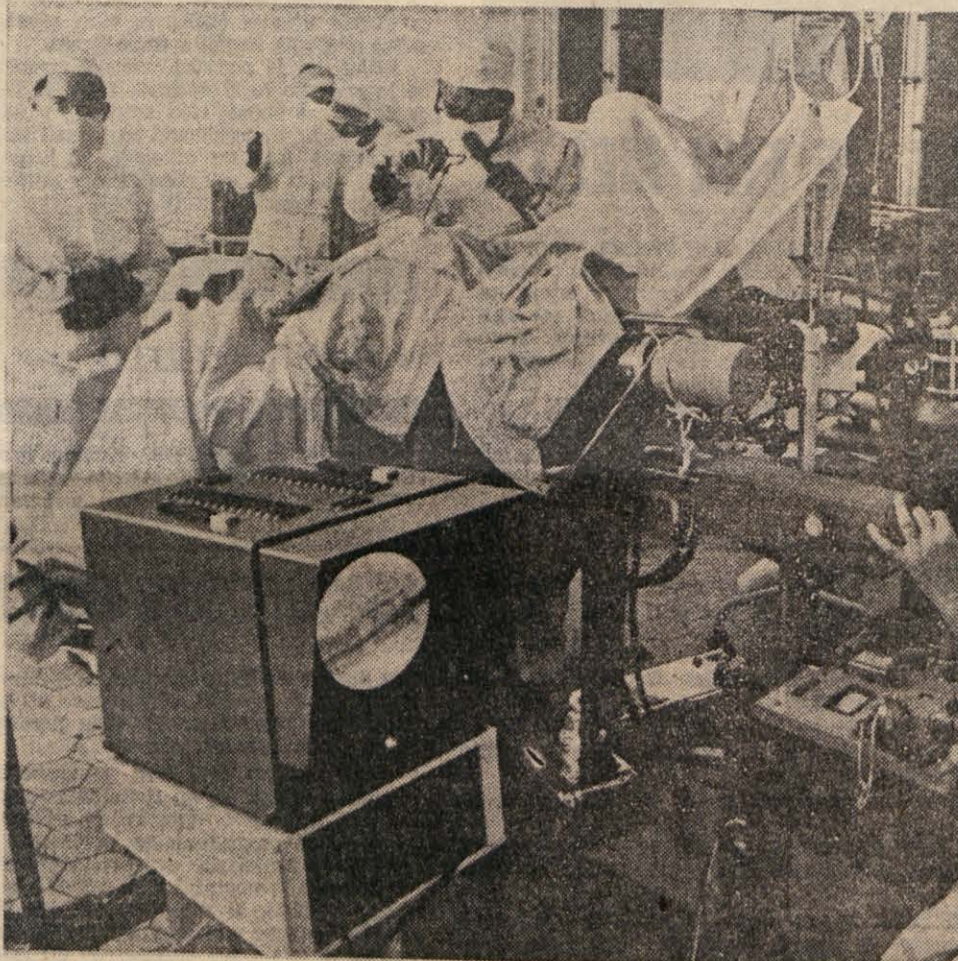
Profesor ne ve, kaj bi. Kje je meja med lepoto in potrebo? Pred dnevi je bil operiral moškega, ki je meril dva metra in šest centimetrov. Na vsakem podboju se je udaril v glavo. Zanj ni bilo pravega prostora niti v taksiju niti v podzemniški železnici. Torej je bil očitno potreben pomoči. Toda meter devetdeset je za moškega povsem normalna mera. Pa za dekle?

»Profesor. Dovolj denarja imam. Prodala sem avtomobil. Plačam, kolikor hočete.«

»Denar me ne zanima. No, pa sedite...«

Prihodnjič:

MOZ, KI JE ENKRAT ŽE UMRL

Na televizijskem zaslonu ob operacijski mizi asistent profesorja Kuntscherja kontrolira operacijo (zgoraj). Žagica je že v sredici kosti (desno zgoraj) in reže od znotraj navzven. Potem jo je treba za las natančno premakniti 12 centimetrov nižje (desno sredi) in ponovno zažagati. Sedaj s kaveljcem razcepijo izžagani delček stegenice (desno) in porinejo na stran.

In potem Gabriele pove, da doma sploh ni povedala, da ga bo obiskala, ker ji oče ne bi dovolil. Pregovorila je profesorja, ko mu je opisala vse svoje tegobe.

Tajnica je zapisala na kirurgov kalendar: »Cetrtek. Gabriele Werner. Osteotomija obeh stegenic.«

Tri dni potem je »dolga Gaby« — tako so ji dejali znanci — ležala na operacijski mizi.

STE ME RES ŽE SKRAJŠALI?

Trenutek preden je zaspala v narkozi, je na televizijskem zaslonu pri operacijski mizi še videla rentgensko sliko svoje stegenice.

Profesor Kuntscher je začel. Tako kot že tolikokrat. Otupil je veliki trohanter — trohanterja sta dva izrastka na zgornjem delu stegenice (veliki je višje) in sta nastavka za mišice — in zarezal pod medenico. Rana je bila komaj dovolj velika, da je dosegel vrh trohanterja. Predri je kost, da je prišel do kostne sredice in s svedrom razširil odprtino tako, da je bila kost na sredini povsem in pravilno votla kakor okrogla cev.

V notranjost kosti je potem zdravnik porinil majhno krožno žago, veliko kot kovanec za novih 5 par. Na zaslonu je nadzoroval, kje je žaga, potem pa je pogledal motor. Majhen list cirkularke se je vrtil 6000-krat v minuti in zdravnik se je od znotraj navzven prežagal kost.

Enako je storil tudi 12 centimetrov nižje. Žago je potegnil iz kosti. Asistent je izrezani kos kosti porinil na stran in stisnil oba konca prerezane stegenice. Potem je profesor v kost zabil votel žebelj iz plemenitega jekla tako, da je trdno spojil oba konca kosti. Samo dva šiva sta bila potrebna, da je zaprl majhno rano.

Operacija je bila končana. Rentgenski televizijski aparat so ugasnili.

Gabriele se je zbudila iz narkoze. Ni je bolelo, in ko je z roko potegnila po

stegnju, ni nikjer opazila rane. Ali so jo sploh operirali?

V bolniško sobo je vstopil profesor. »Upala sem, da me boste danes operirali,« je dejala.

»Saj smo vas.«

»Toda kje? Saj ni nikjer rane.«

»Vedno na novo moram razlagati bolnikom. Rana je dolga komaj dva centimetra. Obliz je na njej. Sicer pa profesor je odgrnil odejo, »poglejte svoje noge.«

DVANAJST CENTIMETROV IN TOLIKŠNA SREČA

Ustrašila se je. Ena noga je bila krajša od druge.

»Nenavadno, kajne. Dvanajst centimetrov krajša je. Druga pride na vrsto prihodnji teden.«

»Kje pa je ostal konček, ki ste ga bili izžagali?«

»Porinili smo ga na stran. Sedaj je ob skrajšani stegenici.«

»In bo vedno tam ostal?«

»Ne. V nekaj mesecih ga ne bo več. Sam se bo izločil, ker nima tam kaj opraviti. Narava ve, kaj dela.«

»Pa mišice? Ali ne bo treba skrajšati tudi mišice?«

»Pametno vprašanje. Toda tudi za to bo poskrbelo vaše telo. Mišice se zelo hitro skrajšajo. Čez pet mesecev boste lahko tekmovali na atletskem prvenstvu.«

»Že. Toda kdaj mi boste skrajšali drugo nogo?«

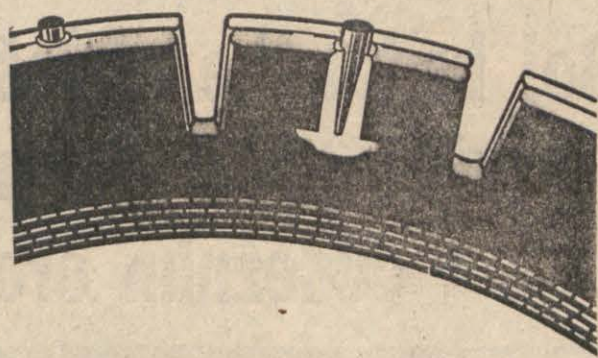
»Moram si zavezati vozec na robec, da ne pozabim...«

Čez pet tednov je Gabriele Werner zapustila hamburško bolnišnico. Merila je komaj še 178 centimetrov. Šla je na najbližjo postajo podzemeljske železnice.

Peš! Avtomobil je bila vendar prodala...

VARNOST NA ŽEBLJIH

ZA POSKUS IZDELUJEJO DEREZNE GUME TUDI ŽE V KRANJSKI „SAVI“

Maksima za šoferje pozimi: s previdnostjo in derezni gumi se daleč in varno pride!

Avtomobil, ki se po ledeni in zasneženi cesti vzpenja na prelaz, se zdi kot alpinist, ki je cepin pozabil doma. In še derez nima.

Naši avtomobili jih zares še nimajo. Jeklenih zob, ki bi se zažrli v led, za varen korak. Medtem pa jih šoferji po svetu vse bolj uporabljajo. Se vedno jim mnogi pravijo kar »spikes« — ime po jeklenih koncih, ki so zasajene v pnevmatiko. Zde se kakor dereze. Le da so bolj univerzalne. Kadar jih ne potrebuje, kadar ni ledu, jih ni treba »sezutiti«. Derezne gume torej!

In kako jih uporabljamo?

● Bodite previdni: Tudi derezne gume zime ne spreminjajo v poletje!

● Vozite počasi: 130 kilometrov na uro je najvišja komaj še dovoljena hitrost!

● Uporaba: derezne gume na vsa štiri kolesa — edino tako so res koristne!

● Cestarji dovoljujejo uporabo derезnih gum le med 10. novembrom in 10. marcem!

Prve derezne gume so prišle na tržišče že pred leti, in tudi v našem tedniku smo o njih že nekajkrat poročali. Tokrat se bomo potrudili, da bomo kar se da izčrpni.

Pobudo zanje so dali dirkači, ki nastopajo na rallyjih. Tudi Skandinavcem ne gre odrekati želje, da bi se kar najbolj varno s avtomobili »pretulili skozi dolgo zimo«. Končno se je problema, kako pritrčiti jeklene konice v zimsko pnevmatiko, lotila vsa svetovna gumarska industrija. Danes malodane vse tovarne izdelujejo najrazličnejše derezne gume za vsak avtomobil in za različno bogate žepce — od standardnih zimskih gum, ki so »nabodene«, pa do radialnih gum — tistih s pasovi, saj veste! — z jeklenimi konicami.

Šoferji največ uporabljajo derezne gume, ki so kakor običajne zimске gume s simetričnim profilom, le da so vanje zasajeni žebelji — spikes. Tako dopolnjujejo znane odlike zimskih gum, da ne prijemajo samo v snegu, ampak tudi na ledu.

Nekatero tovarne pa so hotele prodajati derezne gume tudi voznikom, ki največ šofirajo v krajih, kjer sicer ni prehide zime, želijo pa si varne vožnje tudi takrat, ko jih pot ali jutranja poledica zanesa na spolzka tla. Takšne gume so nekakšen kompromis med poletjem in zimo. Profil je nesimetričen — trgovsko ime »asimetrične gume« — tako da je ena polovica oblikovana kot pri običajni pnevmatiki, druga pa ima zimski profil in vanj so zasajeni še žebelji. Gume moramo namestiti tako, da je na vseh kolesih »poletna polovica« obrnjena navzven.

Tovarne so — če že zaradi drugega ne, pa zaradi prodaje — začele načelni dvoboj za simetrijo ali proti njej. Pa se zdi vsa razprava odveč, saj so nesimetrične gume le za — denimo Zagrebčane, tisti pa, ki živi in šofira na Jesenicah ali v Kranjski gori, bo imel raje kar simetrične.

Dejstva — beri trčenja — pričajo, da se je avtomobilist, ki je na vozilo namestil običajne zimске gume, zavaroval le pred tem, da v novem snegu ne ostane na cesti. Za varnost pa je le malo storil. Na poledici — in ta je najbolj nevarna — zimске gume namreč še slabše primejo kot letne gume.

Časnik »Hobby« je približal: »Sodimo, da je danes cestni promet že tako gost, da moramo nujno ukrepati za varnost pozimi. In to varnost omogočijo le derezne gume na vseh štirih kolesih.«

Toda tudi ta varnost je relativna. Derezne gume sicer zelo zmanjšajo zavorno pot avtomobila v primeru z zimskimi ali letnimi gumami, vendar pa je še vedno precej daljša od zavorne poti poleti na suhi cesti.

Ko so derezne gume preskušali na drsališču, so sicer ugotovili, da je moč ovinek zvoziti s precej večjo hitrostjo, kot če so bile na avtomobilu letne ali zimске gume, vendar pa te hitrosti ni mogoče niti primerjati s hitrostjo, ki bi bila poleti še povsem spodobna.

Kako torej za zimo kar najboljše opremiti avtomobil? Preiskusovalci so vzeli na tehtnico sneg, poledico, plundro in sestavili tole tabelo:

Gume	Na ... kolesih	na ledu	v snegu
Letne	vseh	slabo	slabo
Radialne	vseh	slabo	boljše
Zimске	zadnjih	slabo	boljše
Zimске	vseh	slabo	še boljše
Derezne simetrične s sim. profilom	zadnjih	slabo	slabo
Derezne simetrične s simskim profilom	vseh	dobro	dobro
Derezne simetrične radialne	vseh	prav dobro	prav dobro

Tako dragoceno obut avtomobil seveda ni za stonj. Pa pravijo, da človek prihrani pri pločevin! Za varnost v prometu gre derезnim gumam vsa hvala. Se boste odločili zanje tudi vi?

Če imate nove uvožene zimске gume, ste gotovo na profilu opazili luknjice. Že na prvem servisu za mejo vam bodo vanje zabili žebeljčke — spikes.

V Celovcu menda stane ta operacija 110 šillingov. Bi raje kar nove derezne gume?

V nobeni naši trgovini jih ni na prodaj!

● Direktor prodaje pri »Slovenija-avto« tovariš Česen: »Za zdaj jih ni v Jugoslaviji jih ni mogoče dobiti. Se nihče jih ne izdeluje. V zvezi s turizmom in hokejem pa jih nameravamo nekaj uvoziti. Čez mesec, dva, če nam bodo dovolili. Gume so na kontingenčni listi in jih ni mogoče kar tako uvažati. Sicer pa menda v »Savi« nekaj poskušajo.«

»Ali boste res začeli izdelovati derezne gume, tiste s spikes, saj veste?« smo vprašali komercialnega direktorja tovarne »Sava« v Kranju tovariša Grabnerja:

● »Nekaj smo jih že naredili. Pnevmatike, ki gredo najbolj v prodajo — mere 5,20-12 (za fička) 5,60-13 (za zastavo 1300) in 5,60-15 (za volkswagen). Za fička so že na preskušnji.«

»In kdaj jih bomo lahko kupili?«

»Izdelovati jih bomo začeli šele takrat, ko nam bo urad za cene potrdil predlagano ceno. Prej jih vendar ne moremo začeti prodajati. In če bo prepozno, kar se bojimo, za letos ne bo nič. Saj jih ne moremo prodajati poleti.«

»No, pa nam kljub temu zaupajte ceno?«

»Dokler ni odobrena — nič. Sicer pa so takšne gume ponavadi za 60 odstotkov dražje.«

Pa smo izračunali. Cena za fičkove zimске gume je menda 95 novih dinarjev, derezne gume bodo torej — saj jih verjetno res ne bo pred novo zimo — po 150 novih dinarjev.

Imate v banki devize?

Pri »Autocommerce« gum nimajo, ker jih »Miche line še ne izdeluje«. Pri »Commerce« v Ljubljani pa jih za devize imajo. »Semperitove. Pa povpraševanje ni veliko in na zalogi nimamo vseh mer,« so nam povedali.

»Radi bi asimetrične ali pa radialne derezne,« smo se postavljali.

»Ne, tistih pa nimamo. Le zimске z žebelji!«

Saj so te tudi najbolj uporabne. Da natanko povemo, gre za derezne simetrične gume z zimskim profilom.

»In katere mere nam lahko prodate takoj?«

»Mere 5,60-15...«

»...za volkswagen, kajne...«

»...in pa 7,00-13, za mercedes.«

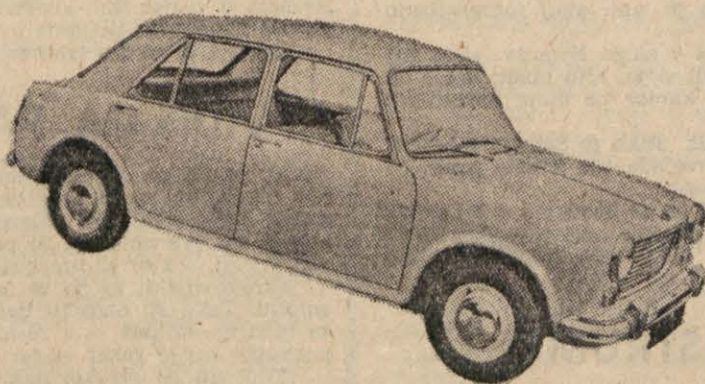
»Pa cena?«

»15,57 dolarja za derezno gumo za volkswagenovo kolo in še šest do sedem tisočakov za carino.«

Za štiri kolesa, preračunano, približno sto tisočakov. Trdi žebelji za trd denar.

A. M.

BRITISH MOTOR CORPORATION LTD, LONGBRIDGE, BIRMINGHAM, ANGLIJA

KONSIGNACIJSKO SKLADIŠČE REZERVNIH DELOV IN SERVIS STA ZAGOTOVLJENA.

ZA PONUDBE IN VSE OSTALE INFORMACIJE SE OBRNITE NA GENERALNEGA ZASTOPNIKA ZA SFRJ, PODJETJE

INTERPROMET

LJUBLJANA, Pražakova 12
tel. 31-21-34

ZAGREB, Petrinjska 13
tel. 36-501

BEOGRAD, Prote Mateje 45
poštni predal 328
tel. 45-173

Boj britanske obveščevalne službe proti Hitlerjevim čudežnim orožjem

POGOVOR V PIVNICI

Konec leta 1942 in v začetku trinštiridesetega so v London vse pogostejše prihajale poročila obveščevalcev, da Nemci pripravljajo raketa orožja. Med najpomembnejšimi je bilo obvestilo zanesljivega danskega kemika, ki je v neki berlinski pivnici prisluškoval nepredvidnemu pogovoru in razbral, da so med 30. novembrom in 2. decembrom neke v Swinemünde preskušali »velike rakete«.

Drug obveščevalec pa je vedel še več podrobnosti: kraj poskusov je Peenemünde.

Britanska obveščevalna služba še ni znala prav oceniti, ali gre za resna in zanesljiva poročila. Saj navsezadnje obveščevalci ne bi zmogli vsega svojega dela, ko bi se lotili podrobne raziskave vsakega namiga, da Hitler pripravlja tajna orožja.

Tako so šele 9. februarja 1943 naročili vodji osrednje enote vojnega letalstva za preverjanje podatkov majornu Falconu: »Pred nedavnim smo prejeli obvestila, da so Nemci izdelali neko vrsto daljinskega orožja, s katerim bodo morda poskušali s francoske obale obstreljevati Anglijo. Metaki so morda podobni kratkim železniškim progam. Hvala vam bomo, če boste skrbno preverjali posnetke obale, nas opozorili, če kje postavljajo sumljive tračnice ali njim podobna ograjda.«

Zgodovinarju, ki natanko vé, kako se je vse izteklo, seveda ni težko med kupi dokumentov poiskati tistih poročil obveščevalcev, ki so se kasneje izkazala za resnična. Obveščevalni službi pa je bilo mnogo težje ločiti ljujko od zrna. Tavalji so v temi, priganjali jih je čas, in morali so znati razločiti verodostojna poročila od zlaganih, ki so bila le slepilo nasprotnikove obveščevalne službe.

GENERALA STA IZBLEBETALA

Tako so še marca 1943 nekateri londonski skeptiki godrnjali, da so zavezniški obveščevalci, ki poročajo o raketah, naslednji nacistični špijonaži, in gre le za provokacijo, ki naj bi v Angliji povzročila preplah. Končno pa je britanska služba, ki je zasliševala nemške vojne ujetnike, dokazala, da ne gre za nacistično propagando, ampak za veliko nevarnost, ki preti zaveznikom.

Dva visoka oficirja nemške armade so ujeli v staro past. 22. marca 1943 so generala Crüwella in generala von Thoma, ki so ju bili ujeli v Afriki, pripeljali v Londonu v posebno sobo s najbolj občutljivimi skritimi mikrofoni in ju pustili sama. Generala sta pozabila na previdnost in v pogovoru, ki so mu bili prisluškovali, je von Thoma začuden vprašal svojega prijatelja, kako da London še ni v razvalinah, ko pa bi ga morali že zdavnaj obstreljevati z raketami.

Protokol o pogovoru med generaloma so takoj posredovali obveščevalni službi vojnega letalstva. Obveščevalci so se sedaj prepričali, da je res treba verjeti govoricam o nemških daljinskih raketah.

Potem je povzelo tudi ministrstvo za kopno vojsko. Generalni poročnik A. E. Nye, namestnik načelnika imperalnega glavnega štaba, je 11. aprila 1943 razposlal okoliščno o razvojnem delu za daljinske rakete v Nemčiji. Listina je vsebovala vsa poročila obveščevalcev o raketah, kar so jih bili v Londonu prejeli od decembra 1942 naprej.

Zal pa v okoliščni niso samo posredovali poročil, ampak so vojaki poskušali tudi opisati podobno namišljene nemške rakete in priprav za izstrelitev. Prav to prizadevanje pa je izpustilo pa se je izkazalo za pravo nesrečo.

Če so se hoteli bili sestavljati okoliščno tako zelo izčrpni, le zakaj si potem niso belili glave še s pogonskim gorivom, ki odloča o tovoru in dometu rakete. Ker so bili dotlej za britanske rakete uporabljali izključno le trdno gorivo, oficirji očitno še niso pomislili niso, da morda Nemci za svoje rakete ne uporabljajo takšnega goriva, ampak so, kot da se samo po sebi razume, v okoliščni označili, da nacistične rakete poganja standardno raketo gorivo cordit...

SANDYS PREVZAME PREISKAVO

15. aprila 1943 je načelnik štaba v Churchillovem obrambnem ministrstvu general Ismay takole pisal svojemu premieru: »Vodje štabov sodijo, da vas moram obvestiti o poročilih, da Nemci preskušajo daljinske rakete. Od konca 1942. leta smo prejeli kar pet takšnih poročil in je tako moč sklepati, da je nekaj res, pa čeprav morda podrobnosti niso točne...«

Vodje štabov so predsedniku vlade predlagali, naj preiskavo prevzame njegov svak Duncan Sandys. Še istega dne je Churchill potrdil imenovanje.

Sandys je bil takrat star 35 let. Pred tem je služil pri protiletalskem topništvu in poveljeval bataljonu poskusnih raket. V avtomobilski nesreči pa se je bil tako hudo poškodoval, da ni bil več za aktivno vojaško službo. Zato se je odločil za politično pot. Bil je poslanec in pri volilnih bojih je spoznal Churchillovo hči Diano. Vzela sta se. Postal je parlamentarni sekretar v ministrstvu za oskrbovanje in je bil odgovoren za znanstvene raziskave, razvojno delo in proizvodnjo novih orožij.

Očitno je bil torej pravi mož za naloge, ki so mu jo sedaj poverili. saj je imel vojaške izkušnje in odlično skupino znanstvenih sodelavcev.

Kljub vsem tem Sandysovim odlikam pa je njegovo imenovanje dvignilo veliko prahu. Minister lord Cherwell je bil še posebej ogorčen. Bil je osební znanstveni svetovalec predsednika Churchilla in je bil ponosen na svoje prijateljstvo s premierom. Bil je ljubosumen na Sandysa, Sandys mu je bil tako zoprn, da ga je to čustvo zapeljalo, celo pri odločitvah presojah, in je tako branil napačna in neznanstvena stališča.

Sandys se je v zvezi s tem svoje naloge: preverjati poročila obveščevalcev in o rezultatih poročati predsedniku vlade. Na voljo so mu bili predvsem tili trije viri informacij:

- zasliševanje vojnih ujetnikov,
- analiza letalskih posnetkov,
- preverjanje poročil zavezniških obveščevalcev.

Vsi trije viri pa niso bili dovolj zanesljivi, saj jih je lahko sovražnik uporabil za namerno posredovanje napačnih podatkov. Tako se je Sandys lotil še ene metode — preverjanja poročil drugega reda. Gre za metodo, ki ne raziskuje določenih podrobnosti, ampak se ukvarja z znaki in posledicami, ki jih je mnogo težje ponarediti.

SAMO NA BALTIKU!

19. aprila 1943 je dobila centralna enota letalskega ministrstva za preverjanje podatkov prvo naročilo, naj izvidniška letala raziskujejo področja morebitnih nemških tajnih orožij. Preiskavo so poverili podpolkovniku H. H. Thomasu.

Letalsko ministrstvo je domnevalo, da je pričakovati tri vrste tajnih orožij: ● daljnometne izstrelke, ● raketo letalo in ● raketo, ki jo bo sovražnik izstreljeval iz cevi ali pa iz podzemnega rova. Tako so ukazali, da morajo najskrbneje in kar najhitreje preveriti vse letalske posnetke francoske obale do 200 kilometrov od Londona, ki so jih bili fotografirali po 1. januarju 1943. Izvidniška letala pa naj takoj fotografirajo še tiste dele obale, kjer so posnetki pomanjkljivi.

Sandys je začel preiskavo tako, da se je življal v vlogo Nemcev: »Kje naj postavim središče za preskušanje raket?« Odgovoril si je: »Na obali; daleč od goste naseljenosti; bogu za hrbtno; tam, kamor ne more zavezniška mornarica.«

Edini kraj, kjer je bilo vse to res, je bil Baltik. Tako je Sandys zahteval, naj letalska obveščevalna služba takoj natanko pregleda vse zračne posnetke Peenemünde in ugotovi, če je opaziti nenavadne zgradbe.

Letalci so poklicali na pomoč strokovnjake, ki so se ukvarjali z industrijskim preverjanjem. Takrat se še nikomur niti sanjalo ni, kako odločilno vlogo bodo imela prav britanska izvidniška letala pri odkrivanju nemških tajnih orožij.

KAKO KRMARITI MONSTRUM?

20. aprila 1943 je Churchill uradno poveril Sandysu preiskavo nemških raket. Še naslednjega dne je ljubosumni lord Cherwell prešel v opozicijo.

Dr. Crow, vodja poskusov s projektili v britanskem ministrstvu za oboroževanje, je Cherwellu razložil svojo teorijo o nemški desetonski daljinski raketi. Crow je svojo teorijo zasnoval tako, da je kratko malo povečal raketo, ki jo uporabljajo pri ognjemetih. Govoril je o šest ton težkem kovinskem valju, v katerem je 4 tone standardnega trdnega goriva, ki počasi gori. Denimo cordita.

Takšna raketa pa se je zdela Cherwellu povsem nemogoča. Prepričan je bil, da takega monstuma ni mogoče niti približno natančno krmariti. Vse skupaj se mu je zato zdelo le neodgovorna špekulacija slabo obveščevalnih obveščevalcev. Menil je, da jih je dolžan razbliniti. 22. aprila je pisal Churchill:

»Čeprav kar vnaprej ne moremo zavrniti vseh domnev, pa sem kljub temu prepričan, da so tehnične težave izredno velike. Zelo bi bil presenečen, če jih je Nemcem res uspelo premagati...« Potem je izčrpno poročal o svojih pomislekih in nadaljeval:

»Raketa se bo dvignila razmeroma zelo počasi, tako da bo na točnost zadetka zelo vplival veter...«

V resnici je lord Cherwell pokazal na korenine problema, ki je v začetku delal von Braunu izredne težave. Kako krmariti raketo, ko pa se na začetku

RIO DE JANEIRO

BANDITI SREDI MESTA

Najrazličnejši roparski napadi so tudi v južnoameriških državah, žal, kaj vsakdanja zadeva, in Brazilija si mora priznati, da njej sodi žalostni primat, toda ob zločinu, ki so ga odkrili pred dnevi v Rio de Janeiru, se je vendarle zgostila vsa brazilska zvezna država Guanabara. Zakaj napad po divjaštvu in krutosti spominja na krvoločne napade banditskih skupin, ki so nekoč divjale po tistih delih

južnoameriških držav, kjer ni bilo močnejših policijskih ali vojaških postojank.

V velikem hladilniku za živila neke samopostrežne trgovine v petični četrti Rio de Janeira so namreč našli jutraj, ko so hoteli razmesti meso na prodajne police, poleg govejih stegen štiri trupla uslužbencev samopostrežne trgovine. Tako so lahko ugotovili, da ne gre za nesrečo: trupla so bila namreč prerešeta s strojnimi krogami. Hitler pogled v blagajne samopostrežbe je tudi povedal, zakaj so štirje uslužbenci izgubili življenje. Prejšnji večer je v samopostrežno trgovino vdrila skupina roparjev, vdrila v eno izmed blagajn, v kateri je bilo kakih pet milijonov v našem denarju, in se potem očitno razočarana nad skromnim plenom maščevala nad neoboroženimi uslužbenci.

TURIZEM JE REŠIL ŠE ENO MESTO

Na fotografiji je otoček Gullholmen, ki leži ob vzhodni obali švedske pokrajine Bohuslän. Ljubko mestce, ki, fotografirano tako iz zraka, spominja na otroško sestavljanko, je bilo še pred slabim letom obsojeno na smrt. V njem so namreč živeli ribiči (300 prebivalcev), toda ko je propadla majhna tovarna ribjih konserv, so tudi oni ostali brez dela. Pa se je začelo izseljevanje. Toda lanske poletje je skupina prebivalcev ustanovila »odbor za rešitev Gullholmena« in se odločila, da bodo mesto počasi spremenili v turistično središče. Uspeh je prišel še isto poletje: ribiške hiše so se spremenile v penzione, ribiči v gostince, turistične voditve in učitelje plavanja ter jadrnanja. Tovarna ribjih konserv pa je začela izdelovati čolne iz plastične masne. In tako so otoček v letošnje turistične voditve že zapisali kot enega najprijetnejših švedskih letovišč.

Mogoče bi bili uslužbenci še živi, če se roparjem ne bi tako mudilo: v drugi blagajni, ki se je sploh niso dotaknili, je bilo več kot sto milijonov v našem denarju.

LOURDES

USTAVILO SE JE PRI D'ARTAGNANU

Ni jasno, zakaj je pravzaprav Lourdeski notar hotel postati milijarder — živel je nadvse skromno — toda priznati gre, da je bil na najboljši poti, da bi res postal. Samo če ne bi bil tako neučakan...

Notar si je izbral kaj preprosto pot: ko je šlo za kako večjo dediščino, v kateri se niso bile urejene vse formalnosti, tako da se je obetala daljša pravda, je dediča prepričal, da je bolje odpovedati se dediščini v njegovo korist in sprejeti njegovo vodkodnino, ki je bila seveda manjša od dediščine. Potem pa se je sam praval, dokler dediščine tudi res ni dobil. Dolga leta niti ni bil preveč pohlepen: na leto si je prisvojil »le« po šest dediščin, in še to nikdar tako velikih, da bi lahko vzbudile splošno pozornost. Potem pa je prišel prevelik zalogaj, notar je kljub vsemu odprl usta in se znašel za rešetkami.

Slo je namreč za dediščino legendarnega mušketirja d'Artagnana ali, resničnejše, za dediščino enega njegovih potomcev De Montesquiou Ferenzaca. Koliko je pravzaprav zapustil mušketirjev potomec, sicer še ni znano, toda nedvomno gre za premoženje, ki je vredno kakih dveh milijard in pol v našem denarju. Vse to bogastvo naj bi dobila njegova ostarela vzgojiteljica. Pa so se oglašali sorodniki. Muške. Tirjev potomec po njihovem n' bil povsem pri pravi, ko je pisal oporoko, in zato naj bi bila neveljavna. Očitno se je tudi notarju zdelo, da veljavnosti oporoke ne bo tako težko ovreči, zato se je začel pogajati: sorodnikom je pojasnil, da bo pravda zelo tvegavna, vsekakor pa precej dolga, in da bi bilo torej bolje, če se zadovoljiijo z njegovo odškodnino. Ponudil jim je dve milijardi v našem denarju, in sorodniki so privolili. Toda kljub vsem dotedanjim »kupčijam« notar ni zmogel toliko gotovine, zato je moral med drugim prodati nekaj svojih posestev in poskusil je celo prodati svoj notarijat. Prav to pa je vzbudilo pozornost meščanov, čez nekaj časa pa tudi radovednost policije. Pa se je klobčič razpletel. Strokovnjaki so pregledali njegove knjige in tako odkrili nekaj prejšnjih kupčij z dediščinami.

Sedaj, ko je podjetni notar v zaporu, se je prijavilo že 17 njegovih žrtev, ki jih je ojašal za skoraj celo milijardo v našem denarju. Za rešetkami pa je tudi njegov pajdaš, lourdeski odvetnik, ki je pokrbel, da so se vse zapuščinske pravde končale v notarjevo korist.

NEW YORK

MUCENJE PO ŽELJI

V vili, ki se skriva med visokimi drevesi Forrest Hillsa, je policija odkrila pravo srednjeveško mučilnico, v kateri

TO SE PRIPETI SAMO

... V BERKSHIRU: Največji dek dek Mraz je malodane premislil v viharju. Spustil je. Podjetje, ki je bilo ob avtocesti postavilo 20 metrov visokega napltnjenega dedka, je sedaj najelo meteorologe, da jih še ob pravem času opozorijo na nevarnost.

... V ZDA: Starejša gospa je gnila vse potnike v letalu, saj je uvo pot držala v naročju bošeno darilo z napisom »Moji dragi materic. Ničče pa ni vedel, da je Mrs. Fall tako posevno varno spravila v Los Angeles. Rembrandtovo sliko za 25 milijonov novih dinarjev.

... V NEW YORKU: Veleblagovnica ponuja kot posebno praznično darilo tudi kamne z dežle, ki naj bi jih obdarovanci uporabljali za to, da bi z njimi podstavljali vrata. Poldrugi kilogram težak kamen stane 30 tisoč starih dinarjev.

so dajali »ljubiteljem discipline«, kot je napovedoval oglaš v časnikih, »vse možne užitek«. Oglaš je redno spremljala tudi silka svetloaske v hlačah iz črnega usnja, ki je držala v roki kar ugoden bič. Oglaš je tudi zagotavljal, da se bodo v »hiši discipline« osebno ukvarjali z vsako stranko in da bodo ugodili vsem njenim željam. Na posebno željo strank pa »institute« pošlje svoje »delavce« tudi na dom.

BOJ BRITANSKE OBVEŠČEVALNE SLUŽBE

tako zelo počasi dvigne? Von Braun je končno rešil problem tako, da je vgradil grafitna krmila za usmerjanje iztočnega raketnega curka.

Cherwellov pomislek so potrdili tudi drugi britanski strokovnjaki in so menili, da je mogoče težave krmarjenja premagati le tako, da raketo izstrelijo z ogromnim »metalce« — iz velikankega možnarja.

Tako so zaradi te teorije izvidniki do julija 1944 iskali nekaj, česar sploh ni bilo.

Dva dni potem ko je Cherwell pisal Churchill, so industrijski ocenjevalci zagrešili v središču vojnega letalstva v Medmenhamu prvo veliko napako.

Kapetan Kenny je nekaterim strokovnjakom pokazal ogromne povečave posnetkov Peenemünde, ki so jih prinesla izvidniška letala. Na skrajnem severnem robu kavlju podobnega otoka so opazili zemeljska dela za pridobivanje novega kamna. Med drugim so opazili neko precej nenavadno napravo. Ocenjevalci so jo identificirali kot »črpalke«, ki iz morja vleče muljo.

Ta »črpalke« pa je bila v resnici poskusni katapult za nemške leteče bombe.

MR. HERBERT LAŽE

Pomladi 1943 se je zdela britanskim oficirjem, ki so zasliševali ujetnike, da so končno le prijeli pravega moža. Bil je strokovnjak za tanke in do novembra 1942 svetovalec v Rommelovi afriški armadi, dvaindesetletni Herbert C. Bil je zgodovino in očitno pripravil sodelovati.

Herbert C. je tako postal »Mr. Peter Herbert« in je napredoval v tehnične svetovalec v oddelku za bojna vozila v britanskem ministrstvu za oskrbovanje. Herbertu je bilo zelo všeč, da je bil spet prost, in so ga imeli za »znanstvenjake«, tako da se je lahko kar sam vozil s podzemno železnico iz pisarne v svoje predmestno stanovanje. In potem ko je povedal vse, kar je vedel in znal, je začel napletati fantastične zgodbe, ki naj bi potrjevale njegovo pomembnost.

Tako je tudi izjavil, da se kar dobro razume na nemške rakete motorje. V roke so ga vzele strokovnjaki letalskega ministrstva, in kot zanalasč v času, ko je raketa histerija v kabinetu dosegla vrhunec. »Mr. Herberta je govoril o raketah »strahotnih dimenzij«, dejal je, da so težke »tako tone in dosežejo »trikratno hitrost zvoka«. Rakete je mogoče izstreliti »iz lahkih cevi ali pa z velikih ramp s tračnicami«.

Oficirji, ki so ga zasliševali, so mu verjeli. Ne smemo namreč pozabiti, da se je medtem že izkazalo, kako natančni so bili vsi podatki, ki jih je dal Herbert C. o nemških konstrukcijah tankov. Pravijo tudi, da je bil mladeniški Nemec nenavadno prijetna in prepričljiva osebnost.

Oficirji, ki so mu tako zelo zaupali, so to kasneje še objokovali.

VIDIŠ GA, PA GA NE VIDIŠ

29. aprila so obveščevalci letalstva iz Medmenhama razposlali prvo poročilo o tem, kaj so izvidniki izsledili na Peenemünde. Osnova za poročilo so bili zadnji štirje izvidniški poleti. Poročilo je vsebovalo podatke o petih skupinah zgradb na Peenemünde, ni pa bilo niti besede o letališču — Britanci še niso vedeli zanj — kjer so preskušali leteče bombe.

Strokovnjaki, ki so že katapult spoznali za »črpalke«, so se tudi tokrat zmotili. Tako so označili dve visoki industrijski zgradbi »po vsej verjetnosti za nitrirna stolpa« — v resnici pa so bile tovarne za proizvodnjo in montažo poskusne serije raket »A-4«.

Tudi ko so strokovnjaki identificirali električno centralo v Peenemünde, so imeli smolo:

»V času, ko je letalo fotografiralo, ni opaziti nobenih znamenj, da bi centrala obratovala. Niti iz enega od šestih dimnikov kotlarne se ne kadi...«

V resnici pa so se vrtili generatorji z vso silo, toda Nemci so v dimnike vgradili elektrostatične filtre za dim in prah ter tako zmanjšali dim na minimum.

Najhušjo napako pa so strokovnjaki napravili, ko so najbolj ranljiv del Peenemünde, tekoči kisik, na fotografiji označili le kot »veliko zgradbo 65 krat 45 metrov«.

Ko bi Duncan Sandys že takrat vedel, da je ena največjih zgradb v Peenemünde naprava za proizvodnjo tekočega kisika, potem bi gotovo sklepal, da je kisik važen sestavni del raketnega goriva.

Toda analizerjem fotografij v Medmenhamu so bili vendar naročili, naj iščejo dokaze za gradnjo raket na konvencionalno gorivo, verjetno cordit, pa so tako našli tele dokaze:

»Zdi se, da tovarna na južni strani gozda izdeluje razstreliva.« Skrivnostna olipitna zemeljska naprava s skupinami visokih zgradb, žerjav, jamami, majhnimi bunkerji in nerazločljivimi megalami bdele pare nad njimi je vzbujala največjo pozornost ocenjevalcev. Tako natančni so bili, da so prekosili same sebe. Toda nihče ni tvegala uradne domneve o namenu naprave,

pa čeprav so bili očitno vsi prepričani, da gre za izstrelilne raket.

»Videti je velik oblak pare ali belega dima... Na fotografiji 5010 je opaziti približno polosni meter dolg predmet, ki ga na fotografiji 5011, posneti komaj 4 sekunde kasneje, ni več...«

Iz poročil armadne ustanove Peenemünde pa je očitno, kaj se je bilo zgodilo takrat, ko so Britanci napravili te posnetke.

22. aprila, na dan, ko so izvidniška letala preletela Peenemünde, je bila na izstrelilšču enaindvajseta poskusna raketa »A-4«. Stala je na rampi VII sredi eliptične zemeljske naprave. »Oblaki« britanskih obveščevalcev pa je bil kondenzat, ki je nastal, ko so tekoči kisik črpali v rezervoarje raket.

Ob 15.25, le malo potem, ko je britanski mosquito preletel Peenemünde, je dal Werher von Braun izstreliti raketo. Bil je do takrat najuspešnejši poskus: »A-4« je letela 280 kilometrov po začrtani poti.

TEKMA MED NEMCI IN LUNO

Medtem je Sandys končal prvo poročilo o dokazih, ki pričajo, da nacisti pripravljajo raketo. 17. maja 1943 je poročal vladi.

Začel je »zdi se, da Nemci že nekaj časa preskušajo težko raketo, s katero bodo lahko bombardirali zelo oddaljene cilje...« Domneval je, da je verjetni cilj raket London. Poročilo je končal: »Bombardirati moramo vse poskusne naprave in tovarne v Nemčiji in okupiranim ozemlju, prav tako tudi vsa sumljiva gradbišča na severnofrancoski obali. Začasen seznam predlaganih ciljev bomo poslali štabu vojnega letalstva.«

Sandysovega predloga, naj bombardirajo Peenemünde, niso sprejeli kar tako: ministrstvo za gospodarsko vojno je izjavilo, da bi bil takojšen napad — »še posebej, če naj prizadene sovražnika kar največje izgube strokovnega osebja« — zaustavil proizvodnjo raket le v primeru, če razvojno delo še ni končano.

Po drugi strani pa bi bombni napad vopozoril sovražnika in nam tako lahko usodno preprečil dobiti še nove podatke.

Toda že maja 1943 so izvidniška letala odkrila na Peenemünde valjaste predmete, ki so jih očitno spoznali za rakete. Tako so v Londonu odločili: Poskusne naprave v Peenemünde moramo uničiti.

Britansko vojno letalstvo pa ni maralo prehitrih odločitev: v začetku poletja so vendar noči najkrajše, cilje je zelo oddaljen, in bombniki bodo morali napasti s prav samomorilsko nizke višine.

Medtem ko so pripravljali načrte za morebitno evakuiranje Londona pa je bilo za Duncana Sandysa eno samo vprašanje: Kdo bo hitrejši — Nemci, ki utrjujejo Peenemünde, ali Luna, ki se menja...

Noči so bile vse daljše. Sredi avgusta bo polna luna!

„A-4“ IN „FI 103“

Medtem je maja 1943 vodja del v Peenemünde polkovnik Dornberger pregovoril gauleiterja Fritzsa Saukela, da je končno obiskal Peenemünde. Ostal je 13. in 14. maja. Druga dne so izstrelili raketo »A-4«. Agregat je dobro deloval, in Saukel je bil zadovoljen.

Za Saukelom je preskusne naprave kopne vojske v Peenemünde obiskalo še veliko nacističnih mogočnejev.

26. maja sta prišla Speer in admiral Dönitz. »A-4« je poletela 265 kilometrov daleč in samo za 5 kilometrov zgrešila cilj. Druga raketa se je sicer razletela takoj potem, ko so jo izstrelili, toda uspeh prve je bil tako bleščeč, da so nacistične glave kaj rade pozabile na to.

Von Braunu je start uspel natančno ob pravem času, zakaj tistega dne so odločali med raketo »A-4« armade in letečo bombo »FI-103« vojnega letalstva. Luftwaffe je zato storila vse, da bi pred očmi nacističnih vodij njene leteče bombe kar najbolje delovale: 27. maja so katapultirali kar dve leteči bombi, toda obe sta se razleteli takoj po startu.

Kakorkoli že: Speer in drugi so odločili, da je tudi v prihodnosti treba nadaljevati razvojno delo za obe orožji.

Tri dni po obisku v Peenemünde je Albert Speer v Porurju govoril navdušeni množici in prvič javno namignil, kaj čaka Angleže: »Včasih se zdi, da nemški mlini meljejo počasi — toda zato zmeljejo drobno...« 5. junija je Göttsel prerokoval: »Prišel bo dan, ko se bomo maščevali!«

Cez tri tedne, 28. junija 1943, je prišel v Peenemünde vodja SS Heinrich Himmler. Ob četrtna deset so izstrelili, tokrat že osemtrinideseto poskusno raketo »A-4«. Deset metrov nad ploščadjo ji je odpovedal motor, in raketa se je obrnila proti zemlji, padla na letališče. Kisik in alkohol v rezervoarjih sta eksplodirala, in »A-4« je uničila tri nacistična letala, na betonski stazi pa je ostal velik krater.

Himmler se je bajle nasmehnul: »No, sedaj grem lahko nazaj v Berlin in sporočim dobro vest, da nam je uspelo izdelati odlično orožje za boj ob blizu.«

NAMESTO DA BI STRAŽIL...

Zasluzni hamburški policist stražmojster Hugo Alfke (51) je ropar! — Ne varni ropar je bil vsak dan na straži pred policijskim poveljstvom! — Takšni so veliki naslovi s prvih strani zahodnonemških časopisov, češ tudi policisti...

Zakaj 3. januarja zjutraj so že osivelega (20 službenih let) policista končno je prijel. Policist ropar je bil nagrabljen že več kot 100.000 mark, toda tokrat mu je bil kos neustrašeni blagajnik Egerking (60) iz deželne hranilnice v Delmenhorstu. Iz rok mu je zbil naperjen revolver, potem pa so na roparja planili še drugi bančni uslužbenci. Stražmojster je že pri prvih zaslišanjih priznal, da je pred letom oropal banko v Bad Oeynhausenu in odnesel 118.000 mark (137 milijonov v našem denarju).

Policaji sedaj domnevajo, da je njihov tovariš Alfke, ki si je policijski kruh služil tako, da je dan za dnem stražil na hodnikih policijskega poveljstva, morda znameniti ropar, ki ga zasledujejo že 12 let in je medtem nakradel najmanj 200 tisoč mark.

Stražmojster je bil mojster dvojnega življenja. Dan za dnem je vdano stražil svoje komandante, ko pa je bilo konec službe, je začel na svoje.

Tako tudi 3. januarja. Ob 4.30 zjutraj je zapustil Hamburg in se s svojim volkswagenom odpeljal v Bremen. Zena in tri odrasle hčerke so se spale. V Bremenju je s parkiranega avtomobila snel registrsko tablico in jo pripel na svojega. Ob pol sedmih je bil v Delmenhorstu.

Z bankovcem za 1000 mark v roki je stopil k okencu za izplačila v deželni hranilnici. Prosil je, naj mu ga zamenja v stotake. Ko je blagajnik segel po denar, je stražmojster potegnil revolver, prestopil pregrado in v nekaj sekundah nagrabil 100 tisoč mark. Toda ko je hotel preskočiti pregrado in pobegniti, mu je blagajnik zbil revolver iz rok. Orožje je padlo na tla, na stražmojstra pa so planili uslužbenci in ga pretepili. Ko so ga aretirali, so mu kolegi (na sliki) s plaščem pokrili obraz.

Oglas je bil seveda precej nenavaden, in pred časom so ga opazili tudi na policiji. Eden izmed šerifovih pomočnikov je poslal ponudbo in kmalu je že dobil povabilo, naj se zgleda na inštitutu, da se bodo »natančneje pogovorili o njegovih željah«.

Serifovega pomočnika Arthura Magnussona je na vratih večje vile sprejel šestindesetletni Albert Beard, ki se je predstavil za »asistenta« voditelja inštituta devetindesetletne svetlobe Nizozemke Marijane Van Cleef, ki je bila nekoč manekenka in je tudi odigrala nekaj manjših vlog v televizijskih filmih. Serifov pomočnik je potem moral v tretje nadstropje vile, kjer ga je sprejela Nizozemka, mu ponudila whisky in ga začela spraševati o njegovih »željah«. Policist se je previdno izmikal vprašanjem, ker ni vedel povedati, kaj pravzaprav želi in tako je poprosil svetlobsko, naj mu pokaže, kaj pravzaprav njen inštitut dela. Pa mu je pokazala nekaj albumov s pornografsko-sadističnimi slikami, potem pa tudi »delovni kabinet«, se pravi mučilnico, v kateri je bilo na kup najrazličnejših bičev, lisic, prisilnih jopičev, železnih rokavic, ni manjkala seveda niti natezalnica, vse stene pa so bile obložene z zrcali, da so se lahko stranke v njih občudovale med mukami. Za eno »seanso«, ki je trajala tri četrt ure, so morale stranke odšteti po petdeset dolarjev.

Ko je šerifov pomočnik zvedel vse, kar je hotel, je v vilo vdril policija, in Nizozemka ter njen »asistent« sta morala v zapor zaradi obtožbe, da sta vodila javno hišo in se ukvarjala z razpečevanjem pornografskih fotografij. Vse »orodje« je policija zaplenila, precej presenečena pa je bila, ko je našla seznam vseh rednih strank »inštituta«, v katerem so bile poleg naslovov strank zapisane tudi vse njihove »posebne želje«. Po seznamu sodeč — imen je več kot štiri tisoč — so prihajale v to čudno hišo užikov stranke z vseh koncev Združenih držav Amerike, Nizozemsk in njen pomočnik pa sta zaslužila vsak teden več kot tisoč dolarjev.

PARIZ

DRUGI POSKUS:
200 MILIJONOV
V 10 SEKUNDAH

Skupina francoskih roparjev je potrebovala samo deset sekund, in že se je polastila tovarnjaka, v katerem je bilo 167 zlatih palic. Ker je vsaka palica tehtala kilogram, je tako plen roparjev vreden dobrih dvesto milijonov v našem denarju; ker gre za majhne palice, jim ga tudi verjetno ne bo težko »pretopiti« v papirni denar.

Zrtev roparskega napada je ena izmed pariških veletrgovin s plemenitimi dragoceninami, ko napada pa je prišlo le nekaj 500 metrov od njene livarne v pariškem predmestju. Zlate palice so sicer bile zaklenjene v blagajni z oklepom obdanega tovarnjaka, toda kaj, ko sta bila v tovarnjaku samo vozni in neoboroženi spremljevalci. Tako se je morala roparska skupina samo polastiti tovarnjaka in ga odpeljati na kak »varano« kraj in po-

tem tam naskočiti vrata tovarnjaka in blagajne. To pa ji je očito tudi uspelo, saj so dva dni po napadu našli na drugem koncu Pariza prazen tovarnjak.

Roparji so z dvema avtomobiloma, ki sta bila seveda ukradena, vzeli tovarnjak v »precepi« in ga potem na ulici, ki sta jo z obeh strani zapirala visoka tovarniška zidova, prisilili, da se je ustavi. Iz avtomobila, ki se je ustavil pred tovarnjakom, so tedaj skočili trije roparji z brzostrelkami in pištoli in prisilili voznika tovarnjaka in njegovega spremljevalca, da sta zapustila kabino. Hip nato je eden izmed roparjev sedel za krmilo, nekaj sekund kasneje pa se je skupina dveh osebnih avtomobilov in tovarnjaka že izgubila v labirintu pariških ulic.

Policija za sedaj gangsterjem še ni prišla na sled, ker pa so bili napadalci skriti pod velikimi pustnimi nosovi in umetnimi brki, sklepa, da gre za isto skupino, ki je že letos avgusta pripravila podoben napad na isti tovarnjak. In malo je manjkalo, da se napad že tedaj ni posrečil. Dežurni policist je tedaj opazil nekoga kolesarja, kako se je kar po pločniku pripeljal do manjšega zaprtega tovarnjaka. Stopil je bliže, da bi kolesarja kaznoval zaradi prekrška, toda leta mu je vtigel kolo pod noge in zbežal. Policaj je tedaj pogledal, kaj je v tovarnjaku. Pa je našel tri brzostrelke in več pustnih mask. Ker pa je tovarnjak stal v bližini toplotne plemenitih kovin in kar je le pol ure kasneje pripeljal mimo tovarnjak z zlatimi palicami, policija sklepa, da so roparji že za tedaj pripravili napad.

MED DVEMA TEČAJEMA

POLICIJSKI TAKSIMETRI

● Zahodnonemško notranje ministrstvo je razveljavilo odlok düsseldorfskega policijskega poveljnika, s katerim je leta predpisal, da policijski avtomobili ne smejo prevoziti na mesec več kot 3600 kilometrov. Zgodilo se je namreč, da so policisti v avtomobilu opustili zasledovanje kriminalcev, če so ugotovili, da se že približujejo mesečni »normi«. Veljalo je namreč, da morajo kilometre čez to mejo plačati sami.

POGREB NA LOTERIJI

● Časnik »Burlington Free Press« vsako leto obljubi, da bo tiste, ki se prej najavi in potem ubije v prometni nesreči na Silvestrovo, plačal pogreb prvega razreda. V petih letih se je doslej najavilo 39 ljudi, toda od teh se ni nihče ponesrečil. Ne gre za »črni humor«: časnik samo skuša tako originalno svetovati previdno vožnjo med prazniki.

PEKINŠKI PROMETNI PROBLEMI

● Gneča na cestah je sicer problem vsakega večjega mesta, toda v večmilijonskem Pekingu je ta problem precej specifičen. Tam ga ne ustvarjajo ne avtomobili — teh je kaj malo — ne pešci, čeprav jih je veliko, pač pa športniki. Prebivalce kitajske prestolnice je namreč popadla čudna tekaška mrzlica, in tako je sedaj vedno nekaj desetstisoč tekačev, ki trenirajo kar po mestnih ulicah in tako ovirajo promet.

ANGLEŠKI SADOVI 10-LETNEGA RAZISKOVANJA

● R. F. Smith in G. W. White sta »znanstvenika«, ki se že deset let ukvarjata s kaj angleškim problemom. Po toliko letih proučevanja, poskusov in raziskav sta namreč pred dnevi objavila svoje odkritje: čaj z mlekom je neprimerno boljše, če najprej nalijete mleko in šele potem čaj. Svojo ugotovitev sta seveda podkrepila s številnimi dokazi. No, Angleži ne bi bili Angleži, če se o tem »znanstvenemu« odkritju ne bi takoj sprožila žolčna polemika.

POBEG V ZAPOR

● Stražniki bamberškega zapora na Bavarskem so sicer vedeli, da morajo paziti, da kak zapornik ne pobegne, toda verjetno jih nikdar ni nihče opozoril, da se lahko zgodi tudi nasprotno: namreč, da lahko kdo, ki je na prostosti, vdre v zapor. Le tako si namreč lahko razložimo početje devetnajstletnega mladeniča, ki je razorožil nekaj stražarjev in prišel na dvorišče ženske jetnišnice. Seveda, gre za ljubezen. Mladenič je moral namreč zaradi vožnje v pijanosti odsedeti nekaj dni v zaporu in tedaj je med jetniki in sosednjem poslopju opazil dekle, v katero se je takoj zaljubil. Sedaj jo bo seveda nekaj časa še lahko gledal skozi rešetke moške jetnišnice.

SAMOPOSTREŽNI ALKO-TEST

● Ker se po novem zakonu obetajo tistim Angležem, ki bodo vozili pijani, izredno hude kazni, je lastnik bencinske črpalke John Humphres dal na voljo svojim strankam podobno napravo za merjenje količine alkohola v krvi, kot jo ima policija. Če se bo izkazalo, da je voznik preveč pijan, mu bo lastnik črpalke ponudil sobico za počitek ali pa poklical taksi, da ga odpelje domov. In tako ne bo težav s policijo.

HITROST PA TAKA

● Pariški prometni strokovnjaki so ugotovili, da je danes promet počasnejši kot leta 1900. Tedaj so kočije vozile po pariških ulicah s povprečno hitrostjo devetih kilometrov na uro, avtomobili pa zmoro sedaj ob konicah samo po sedem kilometrov na uro.

IZRECNO POVABLJENI

● V Nashvillu (ZDA) je skupina zakrinkanih gangsterjev oropala posojilnico. Odnesli so 15.000 dolarjev. Policija sicer išče roparje, toda mnogo ljudi se smeje in meni, da je posojilnica sama kriva tega nezalegega obiska. Nad vhodom v posojilnico je namreč lepak, na katerem z velikimi črkami piše: »Če potrebujete denar, ga pridite vzeti k nam«.

PREPRIČLJIVA VABA

● Mrs. Cowley iz Nottinghama v Angliji se je pred dnevi oglasila na policijski s prošnjo, naj ji pomagajo najti moža, ki je pred več tedni zbežal s doma. »Tako, ko ga najdete,« je povedala na policijski, »mu, prosim, povejte, da je moja mati prisegla, da ne bo prišla stanovat k nam«.

PROTI HITLERJEVIM ČUDEŽNIM OROŽJEM

Toda že čez 55 minut so tehniki privlekli na izstrelišče novo raketo, napolnili rezervoarje za gorivo, in »A-4« je poletela. Strel je bil odličen — letela je 236,152 kilometra daleč po predvideni poti. Očitno je bilo, da je Himmler navdušen.

Hitler, Jodl in Keitel so si dali predvajati film »Daljinska raketa«, ki je prikazoval prvi poskusni start »A-4«. Führer je odločil, da je treba z vsemi silami nadaljevati delo za daljinsko raketo. Sodil je, da je raketa orožje, ki bo odločilo vojno.

Kmalu potem so se sestali Speer, Dornberger in Degenkolb, da bi pripravili vso potrebno protiletalsko zaščito za Peenemünde. Speer je vedel, da ne bo dolgo, ko bodo britanski bombniki napadli preskusne naprave, od katerih so si nacisti toliko obetali.

In medtem ko je tudi Luftwaffe žela prve uspehe z letičnimi bombami, ko so že razpravljali o predlogu, da bi »Fi-103« s podmornicami prepeljali čez Atlantik in tako z ameriške vzhodne obale streljali na New York, je 29. junija Churchill razpravljaj s svojimi vojaškimi svetovalci. Odločili so,

● da »je treba najbolj skrbno in natančno kontrolirati vsa dela na severno-francoski obali v radiu 240 kilometrov od Londona in predvideti vse nasprotnne ukrepe...« in

● da mora biti »napad na Peenemünde najhujše nočno bombardiranje, ki ga je treba opraviti ob prvi ugodni priložnosti«.

ONESPOSOBITI NACISTIČNE
ZNANSTVENIKE!

Zgodaj zjutraj 17. avgusta 1943 so meteorologi britanskih bombnikov povedali, da bo tiste noči nad baltičskim otokom Usedom polna luna, oblaki pa gotovo ne bodo nižje kot 500 metrov nad zemljo.

Ob 9.40 je bilo izdano povelje za operacijo »Hidra« in »Whitebait« — bomba napada na Peenemünde in Berlin.

Peenemünde, kraj, za katerega so Britanci slutili, da nacisti pripravljajo ogromne rakete, bodo bombardirali malo po polnoči. Pred tem pa naj ob 23. uri osem letal mosquitov poleti čez Peenemünde, kot da gre do napadati Berlin.

V minulih nočeh so britanska letala nekajkrat napadla nemško glavno mesto, da bi pripravila prevaro in omogočila uspešno bombardiranje Peenemünde. Vsake noči je po sedem ali osem mosquitov napadlo Berlin. Vsake noči so Britanci prileteli s severa. Vsake noči so v Peenemünde zatuli protiletalske sirene, in vsake noči so nemški raketni strokovnjaki nejevoljni morali v zaklonišča. Prav to so hoteli Britanci.

Ob desetih 17. avgusta je polkovnik John Searby, ki je bil »Masterbomber«, tako rekoč »vodja obreda« za Peenemünde, prejel povelje, da bodo ponoči napadli.

Bombardirali bodo v treh valovih, ves napad bo trajal tri četrt ure. Vsak val bombnikov bo stresal bombe na drugo skupino zgradb.

Ker je bil napad namenjen predvsem proti nacističnim znanstvenikom, so bili cilji posameznih valov bombnikov takole razporejeni: prvi bodo bombardirali stanovanjska naselja znanstvenikov, drugi poskusne laboratorije in tretji tovarno za poskusno proizvodnjo raket.

Posebne osvetljevalne rakete s padali bodo osvetljevale cilj. Posebna letala, vodena z radarjem, bodo z raznobarnimi svetlečimi se bombami označevala cilj. Ob 14.50 je bila operacija dokončno ukazana posadkam petstotih štirimotornih bombnikov »stirling«, »halifax« in »lancastra«. Spremljalo jih bo 65 lovcev.

Ob 16. uri so sporočili 4000 britanskim letalcem, da bodo morali v primeru, če se ponoči ponesreči bombni napad na skrivnostno nacistično »znanstveno središče«, leteti tja noč za nočjo. »Potrebno je povsem uničiti poskusne naprave in tovarne, pobiti ali onesposobiti za delo znanstvenike in tehnične strokovnjake.«

Na poti k cilju morajo letala zelo nizko leteti čez Severno morje, da jih Nemci ne bi opazili na zaslonih svojih naprav »Freya«, ki bi sicer dovolj zgodaj opozorile na nevarnost. Nad Dansko naj bi se vsa armada bombnikov dvignila 2000 metrov visoko.

Ob 22. uri so na letališčih zagrmeli motorji prvih bombnikov. Svetila jim je polna luna.

DNEVNI LOVCI LUFTWAFFE PONOČI

Prav tega 17. avgusta pa je bila nad Nemčijo že ena največjih zračnih bitk vojn. Ameriška 8. armada je napadla mesto krogičnih ležajev Schweinfurt. Bombniki so poleteli daleč na nemško ozemlje in lovci Luftwaffe so morali

v boj. Nacistični letalci so Američanom prizadejali hude izgube, toda bili so izčrpani.

Popoldne so nemški prisluškovalci radijskih pogovorov poročali iz Pariza, da zrak nad Britanijo kar sumi od samih pogovorov. Prisluškovalna postaja »Pirate« je že ob 17. uri razbrala neko britansko letalsko povelje in sklepala, da je verjetni cilj kraljevega letalstva na severu Nemčije.

V prvih večernih urah so Nemci alarmirali vse svoje lovce. Te noči naj bi skupaj z dvomotornimi nočnimi lovci prvič branili Reich tudi enomotorni enosedežni dnevni lovci. Prvič naj bi tudi ponoči poletela znamenita skupina majorja Haja Herrmanna »divji prašič«.

Skupino »divji prašič« so sestavili iz prostovoljcev, ki naj bi napadali bombnike ob razsvetljavi z zemlje. Göring se je za dnevne lovce, ki bi napadali tudi ponoči, zelo zavzemal, odkar so bili zavezniki z milijoni kovinskih lističev povsem zmedli nemške radare in onesposobili togi protiletalski obrambni sistem.

Takoj potem ko so majorju Herrmannu sporočili v Bonn, da so poleteli britanski bombniki, je za navodila vprašal generalpolkovnika Huberta Weisa v Berlin. Strinjala sta se, da Angleži nameravajo napasti Berlin. Tako je Weisse ukazal, naj poletijo eskadrile Herrmannovih lovcev v Bonn, Jüteborgu in Rheine.

PREVARA NAD BERLINOM

Nekaj minut po 23. uri se je osem mosquitov zapodilo čez Dansko. Odvrgli so ogromne količine kovinskih lističev, preleteli baltičsko obalo na zahodu Peenemünde in z juga drveli nad Berlin.

Ob 23.07 so startali prvi nacistični nočni lovci »messerschmitt« z letališč v Schleswigu.

Ob 23.25 so sirene v Peenemünde zatuli prvi preplah. Ko so nočni lovci dosegli napovedano višino mosquitov, so bila britanska letala že za sedmimi gorami. Razočarani Nemci so v zraku odkrili le še stanoli, ki je počasi padal na zemljo.

Medtem pa je že bilo ukazano, naj poletijo vsi nočni lovci, kar jih premore Reich. Naenkrat je bilo v zraku 200 nočnih lovcev Luftwaffe pa tudi Herrmannovi »divji prašiči« so krožili po nemškem nočnem nebu.

En sam Herrmannov pilot Karl Müller je ta čas še upravljal nedolžno »storklo«, ki naj bi njegovim tovarišem privabila plen. Ko je zaslišal bomske sirene, je pristal in presedal v svoj messerschmitt.

Tako je bil Müller edini pilot, ki je še imel dovolj goriva v rezervoarjih, ko so Britanci začeli veliki napad na Peenemünde.

Ko so se mosquitovi približali predmestju Berlina, so zatuli prestolnice sirene. Bilo je 23.42. Oficirji, ki so z zemlje vodili akcije lovcev, so bili obupani. Mislili so, da bo Berlin doživel katastrofo kot pred nedavnim Hamburg, saj so vedeli za mosquite nad Berlinom in za armado bombnikov nad Severnim morjem. V podzemnem bunkerju poveljstva lovskega letalstva so bile vse oči uprte v rdeče točke, ki so proti vzhodu potovale čez zemljevid Evrope.

Oficirji Luftwaffe so nenadoma ostali brez zvez. Pokvarile so se bile daljinske zveze, in tako je bil general lovcev odrezan od svojih letalcev in opazovalcev. Ob 23.56 je bil nad Berlinom prvi mosquit. Prižgalo se je nekaj sto žarometov. Protiletalski topovi so bruhalo ogenj.

Potem so prileteli še drugi mosquit. Nebo je žarelo od izstrelkov. Eskadriljam »divjega prašiča« so ukazali, naj grejo nad Berlin.

Enajst minut potem ko se je bil začel napad, so berlinski protiletalskim topovom ukazali, naj ogenj omejujejo na višine pod 7000 metrov, višje bodo napadali Herrmannovi lovci.

General Kammlhuber je zaman poskušal priklicati svoje lovce, saj zveze še vedno niso dobro delovale. Lovci 4. divizije generala Junka so bili povsem zmedeni, ko ni bilo z zemlje nobenih navodil.

Göring je naročil, 4. lovška divizija pa je ukazala berlinskemu protiletalskemu topništvu, naj ogenj še zniža do višine 5.500 metrov.

Štiri minute potem je prišlo povelje nočnim lovcom, ki so ga tako težko čakale vse britanske postaje za prisluškovanje radijskih pogovorov. Nek oficir, ki je z zemlje vodil nacistične lovce, je po radiu sporočil: »Vsi nad Berlin!« Z vse Nemčije so se lovci zapodili nad prestolnico.

III. eskadrilji skupine nočnih lovcev številka 3 v Köbenhavnu so ob uri 0.57 ukazali pripravljenost in polet uro daleč na jug, kjer naj bi prestregli britanske bombnike, ki se bodo vračali iz Berlina.

Medtem pa je armada nekaj sto britanskih bombnikov nemoteno letela čez Severno morje nad Peenemünde.

PRIHODNJI:

Izdajalci v nacistični ustanovi za oboroževanje — So izumili postopek, kako na mesec pobiti 108.000 Londončanov?

IZDAJA V ATENAH

Ni dosegel reakcije, kot si jo je zaželel. Lisa ni pokazala strahu. Rekla je z glasom, ki se ni tresel:

— Nameravam držati svojo obljubo, dokler boste vi držali svojo.

Lisin pogum in mirnost sta jima vzela sapo.

— Počakaj me zunaj! je Heilser velel Zervosu. Nemec je nekajkrat stopil gor in dol, potem se je usedel za Antonovo pisalno mizo in naklonil Lisi svoj najbolj ljubeznivi nasme. Ostala je ledeno hladna.

— Draga moja, je grulil Heilser, brez pravega razloga si ustvarjate zelo težak položaj. Odkrito povedano, prav rad bi verjel vaši zgodbi, Lisa, zagotavljam vam. Nisem vas dal zasledovati... Mar nisem obljubil?

Ni odgovorila.

— Lisa, draga moja... saj veste, kako si želim, da bi vam pomagal, da bi vas zaščitil.

— Ne prosim ničesar. Sklenila sva kupčijo. Poročila vam bom, dokler mi bo dovoljeno obiskovati moja otroka.

Heilser je vzdihnil in hlinil sočutje.

— Upam, da se imata dobro.

Mahoma je vstal. Vse je vrel v njem ob misli, da bi jo imel v postelji. Šel je okoli mize in se ustavil pred njo. Mislice so se ji skritele, ko ji je roko položil na ramo, ko ji je z roko šel po ramenih, laseh in licu. Celjst se mu je tresla, ko je hotel govoriti:

— Lisa... Jaz... Vse bi storil zate...

Prijel jo je in jo poljubil na vrat.

Ostala je negibna.

Odmaknil se je in jo proseče gledal v oči. V njih je videl le sovraštvo in gnus.

Iznenada se je obrnil in odšel ter zaloputnil vrata za seboj.

64

Lisa je zaprla oči in se zgrabila za rob pisalne mize, da ne bi padla. Kot avtomat je stopila k oknu in gledala za črno limuzino, ki jo odpeljala. Vedela je, da čas hiti, in da se mora odločiti.

Nekaj ji je prišlo na misel... rešila misel. Njena mislija... mož, ki ga mora pripeljati v Atene. Gotovo je za Nemo izredno pomemben. Morda bi lahko stori tako, da bi njeno poslanstvo propadlo navzlic upornikom. Morebiti bi ga lahko uporabila za menjavo. Če je ta mož dovolj pomemben, bi se lahko pogajala, da ji vrnejo otroka. Potem bi šla kam drugam v Grčijo. Uporniki bi nikdar ne mogli zvedeti...

24

Eleftheria si je skrla obraz v dlani: — Nikdar več te ne bom videla, je stokala. Mike je pokleknil pred njenim stolom:

— Eleftheria, je tiho dejal. Skrbela si zame, ko sem bil bolan... Življenje si tvegala zame... Kaj naj rečem? Kaj naj rečem?

Objela ga je okoli vratu in si pritisnila njegovo glavo na prsi: — Odvedi me s seboj! Odvedi me!

Mike se je izvil iz njenih rok. Vstal je in ji obrnil hrbet:

— Prosim te, ne delaj stvari se težjih, kot so že...

— Ti me ne ljubiš.

— Če te ljubim ali ne, to ne bo ničesar spremeni, popolnoma ničesar.

— Ti me ne ljubiš.

Počasi se je okrenil, jo pogledal v oči in odkimal. Dolg molk.

Eleftheria je stopila do velikega kamina. Postala je trda, dvignila je glavo:

— Vrnila se bom v Dernico. Tam je neki fant, ki bi se rad poročil z menoj. Že od otroških let si to želi...

66

Ob dveh zjutraj sta Baziadis in Rigas izjavila, da je vse nared, in odšla.

Lisa in Mike sta legla na poljski postelji, ki sta bili vsaka na drugem koncu sobe; majhna žarnica je svetila vso noč.

Mike ni mogel spati, po glavi mu je brencalo na kupe vprašanj.

Tudi ženska — o njej je vedel le to, da je Helena — je bila budna. »Zelo lepa je, zares,« si je mislil Mike, toda nekaj izredno čudnega je bilo na njej, česar kar ni mogel določiti in mu ni ugajalo.

— Imate cigareto? Ne da se mi odpirati zavojčka s tobakom.

Sedla je in odprla torbico. Ko si je Mike prižgal cigareto, sta se njuna pogleda srečala in dolgo sta si zrla iz oči v oči:

Potem je Lisa obrnila glavo in se zleknila:

— Bolje bo, da zaspiš, je rekla.

25

Jutro.

Lisi in Miku je bilo videti, da sta neprepana. Vstala sta, se umila z mrzlo vodo in naglo požajtrkovala sir in mleko.

Mike je vso noč prebil z roko na pištoli, zakaj glavo je imel polno bojazni in nezaupanja. Jutro ga je zalotilo živčnega, napetega, pri vsakem nenavadnem šumu se je zdrnil.

Okoli sedme ure je prišel Baziadis in odprl prodajalno. Odšla sta pri zadnjih vratih. Še vedno sta molčala, ko sta šla čez trg proti postaji.

Ko je Mike zagledal bližajoč se vlak, se mu je vrnil ves prejšnji strah. V njegovih očeh je dobil videz krste. Potipal je pištolo ob pasu, a tokrat je občutil pri tem le majhno tolažbo.

Glas se ji je zlomil, solze so ji tekale po licu. Mike se ji je približal, ji za trenutek položil roko na ramo, potem se je obrnil in naglo odšel iz sobe.

Barba-Leonidas je rentail, ko je dajal velik kos sira v paket, ki ga je pripravljaj za Mika. Rentail je, ker ni imel nobenega zaupanja v ženske in še manj v tiste iz mesta.

Stara Despo je jela tarnati pred statvami.

— Pojdi ven jokati! je zavpil njen mož.

— Dva svetilasca v kupu Grkov, je godrnjal, ko je zavezoval culo. Še makaronarji niso tako neumni v tem pogledu.

Lisa je mirno sedela med vsem tem prizorom. Mlada kmetica z bosimi nogami, ki jo skrivaj opazuje s praga, je gotovo zaljubljena.

»Verjetno se je kaj zgodilo med njima,« si je mislila. Eleftheria je uprla v Liso pogled, poln ljubosumnosti.

— Morava na pot, če hočeva priti v Dadi še pred večerom.

Mike je prikimal.

Vzel je enega od revolverjev in ga potisnil v šapo Barba-Leonidasu za darilo. Bila je tista pištola, s katero ga je Mosley nameraval ubiti pri Kalamai. Še enkrat je skušal Mike ponuditi denar, a velikani ga je suho zavrnili.

Moža sta si v zadregi stala iz oči v oči; v kotičkih Leonidasovih oči so se prikazale solze. Stisnil je Mika v medvedji objem:

— Bog te varuj, je zamrmral. Potem se je obrnil in odšel iz koč.

Mike je zadelag vrečo na ramo in pomignil Lisi. Odšla sta ven in zlezla v pokrito dvokolnico, v katero

65 ro je bil vprežen osel. Trenutek zatem sta se spuščala po poti in zapustila Kaloghriani.

Mike se je ozrl, da bi se zadnjič pogledal gore. Razločil je velikansko postavo Barba-Leonidasu, ki se je risala na nebu z Eleftherio zraven sebe. Zalostno se je nasmehnil:

— Oprostite mi zaradi razkazovanja sentimentalnosti, toda to so moji prijatelji.

— Razumem, je odvrnila Lisa v najboljši angleščini.

Dvokolnica je zavila na drugo pot in kmalu je Kaloghriani izginil z oči.

Lisa je od strani pogledala moža; vedela je, da za njegovo izmišljeno ime Vastli. Prav nič ni bil podoben moškemu, kakršnega si je predstavljala. Bil je stasit, zelo lep, izredno ogorel in s skrbno negovano brado. Njegove svetlo modre oči so gledale ostro, prodorno.

Te oči so jo plašile. Mike je jo skrbno ogledoval, ko je stopila v koč, toda njegov pogled ni bil podoben pogledu drugih mož. Bil je radoveden pogled. Zdelo se je, kot da bere njene misli. Za trenutek se je neugodno počutila in je odmaknila oči. Kdo je, je ugalala.

Lisa je pogledala na uro. Prišla bosta v Dadi v mraku, nekoliko pozneje, kot je bilo predvideno. Imela bosta še mnogo opravkov.

Kako prijetno je tukaj, daleč v gorah, daleč od Aten. Prestolnica je postala brezno žalosti. Tukaj pojejo ptice, kot da bi ne vedel, da je njihova domovina zasedena, in gozd se dviga ponosno in visoko.

Mike ni govoril.

Cutil je, da so se za njim zaprla vrata, ki jih ne bo mogel nikdar več odpreti. Cutil je, da ne bo nikoli

67

Bližal se je poldan. Mike se je ugodneje počutil, a še vedno je bil oprezen. Okrog njiju se jadjokanje ni poleglo niti za trenutek.

Začelo se je popoldne.

Lisa je postala nemirna. Porabila je svoje moči. Mike je mislil, da je bila premalo utrjena in jo je potovanje iz Kaloghriani izčrpalo.

— Kaže, da ste zbiti, je dejal. Ne bi legli na klop in zaspati?

— Ne, je odvrnila in avtomatično zavrnila predlog moškega.

— Dajte no, dobro vam bo delo.

Lisa se je rahlo nasmehnila. Prvič je Mike videl ta nasme. Bil je topel in čudovit. Pogledala je na uro, se zvila v klobčič, spodvila noge in naslonila glavo tovarišu v naročje. Sprva je bila napeta, zavedajoč se njegove navzočnosti, potem se je sprostila in dremala. Čez čas jo je utrujenost zazibala v spanec.

Mike jo je opazoval. Morebiti se je zmotil. Glede na okoliščine je bilo naravno, da je bil nezaupljiv. Resnično je bila lepa, čeprav se je zdaj, ko je spala, zdela kot otrok. Mahoma ga je zmrazilo. Prijela je neubranljivo želja, da bi se dotaknil njenih las... V tem trenutku mu je bilo čisto vseeno, če kralj ne bi prišel v Atene.

Stegnili je noge in stresel pepel iz pipe. Kmalu so se mu oči zaprle in ritem koles ga je zazibal v trden spanec. Lisa ga je opazovala, glavo je še vedno imela v njegovem naročju, a zdaj, ko je spal, se je veliko bolje počutila.

Trije moške so se pojavili pred njima.

Mike je odprl oči in jih prestrašen gledal. Cutil je živčno utripanje v kotičkih oči.

Eden od trojice je bil kontrolor, s katerim je Lisa izmenjala znamenje, druga dva sta bila oborožena in sta nosila uniformo italijanskih karabinerjev. Cutil je,

Lisa ga je držala pod roko. Šla sta po postaji do perona. Kolesa so se cvileč ustavila. Vlak je šepihal. Potniki so tekali v vseh smereh.

Krenila sta k nekemu vagonu. Mike se je iznenada ustavil. Pred vagonom je opazil kontrolorja, kako se je spogledal z Liso in pokimal. Lisa mu je odgovorila enako in tako pokazala, da je razumela. Mike je nepremično stal, toda ko ga je tovarišica dregnila, se je premaknil. Povzpela sta se v vagon.

Naglo je pogledal po hodniku. Vagon je imel lesene klopi, napol so ga zasedli meščani, ki so drug čez drugega jadjokovali nad svojimi težavami. Gledal je okoli sebe in iskal sovražnike ali tuje obraze. Ko sta se usedla na klop z dvema sedežema, se ni nihče več zmenil zanju.

Mike je sedel poleg okna in ga je poskusil odpreti. Delovalo je v redu.

Srce mu je začelo burno biti, ko se je vlak premaknil in zapustil postajo. Lisa se je izogibala pogovoru z Mikom, celo pogledati ga ni hotela. Vendar je lahko čutila, kako je vznemirjen. Njegove dani so bila vlažna, ko ga je peljala k vlaku. Upala je, da se bo vse izteklo po programu. Ta njegova vznemirjenost bi utegnila zvesti njene načrte.

Gledala je skozi okno mimo Mika. Pokrajina je hitela mimo.

Komaj je vlak povečal hitrost, že se je ustavil v naslednji vasi, potem spet v naslednji... in še in še. Vagon je bil še natrpano poln. Ljudje so sedeli sredi prehoda na kovačkih.

Postanek... odhod... postanek... odhod... postanek... odhod...

Polagoma je napetost v Miku nekoliko popustila. Nabasal si je pipo in jo prižgal. Vonj je Lisi ugajal. Njen oče je kadil tobak prav tako močne arome. Obudil so se ji spomini na srečne dni...

da se Lisa premika, in vedel je, da je budna in se pretvarja, da spi.

Dokumentel je zalajal Italijan. Mike je mrzlično iskal po žepih, roke so se mu tresle. Lisa je bila takoj budna.

Njena roka je smuknila v Mikov notranji žep in potegnila ven potno dovoljenje. Vstala je, se pretegnila in se potrepjala po razmršenih laseh.

— Vasil, svojih stvari nikdar ne spraviš na isto mesto. Saj sem ti rekla, da jih daj meni, je rekla božajoč Mika po licu, nato ga je še poljubila na lice. Dovoljenje je dala Italijanu:

— Oh, tako je, če imaš za moža univerzitetnega profesorja! Vedno je tam nekje na luni.

Lisa se jima je nasmehnila. Tak nasme je bil namenjen za to, da bi očaral moške. Strogo uradni Italijan pa se ni dal zapeljati.

— Vasil, daj najina listka tem gospodom, ne pušči jih čakati.

Italijana v smešnih dvoroglastih napoleonskih klobukih sta izmenoma ogledovala Mika in njegovo dovoljenje. Lisa se je spogledala s sprevednikom.

Mikova roka je tipala za pištolo. Okrenil se je in opazoval pokrajino. Vlak se je jel ustavljati.

— Vi! Vstanite! Odprite zavoj!

Mike je ubogal brez naglice.

— Dajmo, no, je zastokal sprevednik. Vlak je na bit, dela imamo za vso noč. Pojdimo dalje, tako bomo lahko končali partijo kart.

Italijan je še prebral hrbtno stran dovoljenja, še enkrat pogledal Mika, nato mu je vrnil dokumente in šel k naslednjemu oddelku.

Vlak je začel hitreje voziti.

Preteklo je nekaj časa, preden se je Mike pomiril.

Bil je v hudi zadregi in sram ga je bilo. Gotovo

68 sta Helena in sprevednik vedela, kaj delata. Sprostil se je šele, ko so kontrolorji zapustili vagon.

— Dajte mi cigareto, je rekel.

Dala mu je zavojček.

— Hočem vašo pištolo! mu je oblastno zašepetala.

— O tem nočem niti slišati.

— Nehajte govoriti angleško, idiot! ljudje naju gledajo. Še eno tako nerodnost in znašla se bova v Averofu. Dajte mi jo zdaj. S tem orožjem ne bova nikdar prišla iz vlaka.

Mike je škrtal z zobmi, ugovarjal kot pobit, potem ji je nerad skrivaj izročil orožje. Kakor hitro ga ni več imel, se je počutil kot gol. Lisa ga je naglo viaknila v torbico in odšla na hodnik.

Cez nekaj časa se je vrnila na svoj prostor.

Kaj ste storili z njo?

— Je tam nekje med Amfiso in Levadeio.

— Ste jezni name, kaj?

Seveda je bila, a ni odgovorila.

— Koliko časa se bova še vozila?

— Prišlo bova šele jutri zjutraj.

— Dobro, poizkusite še nekoliko spati.

— Spite, če hočete; jaz bom bedela, je odvrnila in nedvoumno namignila na njegovo očitno znehanost.

Lisa se je nenadoma vrgla v njegovo naročje in ga poljubila na lice. Takoj je sprevedil, da je ta predstava veljala Italijanoma, ki sta se vračala skozi vagon.

Potem na vsej poti nista več spregovorila.

Bila je štiri zjutraj, ko je vlak pripeljal na atensko postajo Larissis.

26

S tramvajem sta se odpeljala v predmestje Chalandri, kak ducat kilometrov od središča. Tu je bilo področje sadovnjakov in nasadov povrtine.

Lisa je peljala Mika po stezi do koč iz deska, zavila ostro na desno na drugo stezo, ki je peljala skozi nasad limon. Sredi njega se je prikazala majhna samotna koč.

Odprla je vrata, stopila naprej in prižgala petrolejko. Vonj po plesnobi jima je udaril v obraz. Čeprav je bilo sredi dneva, je bila notri tema: edina odprtina je bila majhna zamrežena lina prav na vrhu. V koči sta bili dve ležišči, miza in stol na tleh iz phane zemlje. Svetilka je bila na mizi s kanto petroleja. Mikovo pozornost je pritegnil kak ducat knjig na eni izmed postelj.

Ko je vlak prispel v Atene, je mnogo potnikov skušalo zbežati kontroli skozi okna. Večino so skoraj takoj polovili. Mike in Lisa sta prebila štiri ure v strahu, ko sta čakala na pregled. Ko pa sta prišla na vrsto, nista imela nobenih težav.

— Slednjič doma, je rekel Mike in spustil svojo culo na mizo.

Lisa je stala pred njim ponosno kot kip: — Lastnik te kmetije Lazarus je eden izmed naših zaupnikov. Naročeno mu je, naj se izogiba temu kraju in naj ne skuša priti v stik z vami. Saj si predstavljate, kaj bi bilo, če bi zagrešil najmanjšo indiscretitost.

— Gotovo, gospa.

— Vsak dan po sončnem zahodu boste dobili pred vrata položeno hrano. Ob koči je utica iz vej, uporabiti jo smete samo v temi. V nobenem primeru ne smete stran iz koč.

— Je to vse?

— Ni treba biti hudoben. Sem smo vas privedli za ceno velikih stroškov in velikega tveganja.

Mike je sedel na eno od ležišč, ki je začelal pod njegovo težo. Ogledoval si je naslove knjig... Shakespeare, Shaw, Wilde, Goldsmith in več manj znanih

69

pisateljev in pesnikov. Bila je katoliška zbirka. Na drugi vrsti knjižic je prebral imena Aristotela, Sokrata in Platona.

— Kaže, da bom moral prebrati obvezno čtivo. Kaj nimate morda nekaj dobrih ameriških kavbojskih romanov? Rad imam raznolikost v čitvi...

Ta poizkus humorja se je izjalovil.

— Obrnite mi hrbet! je ukazala Lisa.

Mike je zaslišal šumenje spodnjega perila in krpil je povsem naravno željo, da bi pokukal nazaj.

— Zdaj se lahko obrnete.

V eni roki je držala njegovo pištolo, v drugi pa njegov zvitek drahem. Oboje je položila na mizo:

— V prihodnje bodite bolj razsodni, preden sežete po pištoli.

Zdaj je bil Mike docela poražen.

— Kdaj bom lahko videl doktorja Thackeryja?

— Brž ko bo pripravljen, da vas sprejme.

Mike je vstal, ko je Lisa krenila k vratom:

— Gospodična...

Obrnila se je.

— Cujte, Helena, gospa Papadopoulos ali kakorkoli vam je ime. To je bilo za vas le vsakdanji posel, vendar se vam moram zahvaliti.

— Ni potrebno.

— Močno se bojim, da je. Kadar kdo napravi kaj dobrega, po mojem mnenju mora sprejeti zahvalo. Vam lahko izrazim svojo hvalnost za moje življenje, kaj?

Lisa se je zasmejala, njen glas je izgubil nekoliko svoje hladnosti:

— Oba sva se drug proti drugemu pokazala zopna. Menim, da je bilo glede na okoliščine naravno.

— Zelite vedeti? Niti za trenutek ne niste premotili.

SADJE NA DNU SKLEDE

William Acton se je zavaljal. Ura na kamninu je udarila polnoč. Pogledal je svoje prste, se ozrl po prostorni sobi in se zagledal v človeka na tleh, ki je tam ležal mrtev in odslej ne bo več mogel ne govoriti ne počenjati surovosti. William Acton, ki je s prsti navadno udarjal po tipkah pisalnega stroja, ljubkaval, ali pa si za zgodnji zajtrk cvrli slanino z jajci, je bil z istimi desetimi členkastimi prsti pravkar umoril človeka.

Nikdar se ni imel za kiparja, vendar je v tem trenutku — ko je med rokama gledal na truplo na zloščnem parketu — ugotavljal, da je bil človeško glino tega moža, Arthur Huxley imenovanega, pregnetel in preoblikoval ter mu spremenil podobo, ki je zdaj bila zmošnejša.

Prej vedno rožnate in čutne ustnice so ziale, da so se videli konjski zobje; rumena sekala, od tobaka porjavela podočnjaka, v zlato oblečena kočnika. Nos, poprej tudi rožnat, je postal marogast, blede, brezbarven in uhliji prav taki. Huxleyevi roki sta ležali na tleh razprti in prvič neboljani namesto ukazovalni.

William Acton je pogledal svoje prste.

Storjeno je. Zdal ni več poti nazaj. Je kdo slišal? Zunanjo so se nadaljevali običajni glasovi zakasnelega cestnega prometa. Hišna vrata niso lupotala; ni bilo slišati, da bi kdo poskušal vlomiti vhodna vrata, noben glas ni sprasoval, če sme vstopiti. Umor — predelava glinice iz tople v hladno — je bil opravljen, in tega ni vedel nihče.

Kaj zdaj? Ura je udarila polnoč. Vsi nagoni so ga histerično gnali proti vratom. Ven, proč, teci, nikdar nazaj, na vlak, s takšijem, izgini, pojdi, teci, hodi, plazi se, samo proč od tod!

Roki sta mu peslali pred očmi, omahovali sta in se obračali.

Zložno tuhtajoč ju je obrnil; bili sta kot brez teže, peresno lahki. Zakaj tako bulji vanju, se je vprašal. Mar je zdaj po končanem davljenju na njih kaj tako zelo zanimivega, da

z robcem obriše vsako ploskev, na kateri so morda prstni odtisi, pa se tu ali tam nevede dotakne stene in si s takim mikroskopsko majhnim vijugastim znakom zapečati usodo. S tem bi tako rekoč podpisal svoj umor. Podobno kot so nekdanji tisti stari voščeni pečati overjali šelesteče zvitke, ko so z barvastimi črnili popisali papirus, ga potresli s peskom, da se je osušil, potlej pa spodaj odtisnili z vročo, vpijočo rdečo maso premazan pečatnik. Enako bi bilo, če pusti na kraju umora *le en sam, en sam prstni odtis*. Ni ravno treba, da potrdi umor, ki ga je storil, tako očitno, kakor bi ga s tistim voščnim pečatom.

Se in še predali. Bodi miren, natančen, previden, si je govoril.

Na dnu petinosemdesetega predala je našel rokavice.

»O moj bog, moj bog!« je zdihovaje pohitel v delovno sobo. Pomerjal si je rokavice, si jih nataknil, jih ponosno pregibal in zapel. Bile so mehke, sive, tanke, nepropustne. Zdal lahko z rokami počenja, kar ga je volja, nobenih sledov ne bo več. Pritisnil se je z nosom na zrcalo in si posejkal skozi zobe.

»Ne!« je kričnil Huxley.

Kako zloben je bil ta načrt!

Huxley se je bil nalašč zvalil na tla! O, kako zlohotno pameten je bil ta Huxley! Na parket se je zvrnil Huxley — z Williamom Actonom na sebi. Valjala in rvala in davila sta se po tleh ter vseprek pritisakala svoje podvijane prste. Huxley se je izmuznil, pa je Acton planil nanj, se ga oklenil za vrat in stiskal, dokler mu ni iztisnil življenja kot paste iz tube!

Acton se je orokavičen vrnil v sobo, pokleknil in začel divje drgniti vsako parketno deščico posebej — vsake se je bil nemara dotaknil. Ped za pedjo, ped za pedjo, že je malodane razločil v parketu svoj potni, zavzeti obraz. Nato se je lotil mize: obrisal ji je stoljalo, sledilo je okorno okrasje na robah in vrhnja ploskev in potem skleda z voščnim sadjem, ki je bila na mizi. Zgledil je skledo iz filigranskega srebra, potem pa je z vrha posamič jemal voščene sadeže in jih zloščil. Sadeže bolj na dnu je pustil neobrisane.

»Prepričan sem, da se ga sploh nisem dotaknil.«

Ko je opravlil pri mizi, se je obrnil k okviru slike nad njo.

»Tega se gotovo nisem dotaknil,« si je rekel, ko ga je ogledoval.

Osknil je s pogledom vse vhode v sobo. Skozi katere vrata je sinoči prišel? Ni se mogel spomniti. »Obrisi torej vsa!« Začel je pri kjuhkah; zdrgnil jih je, da so se bleščale, potem pa je od vrha do tal obrisal vsa vrata, ne da bi se na karkoli zanašal. Nato se je lotil pohištva v sobi; zdrgnil je naslonjala stolov in še posebej otrli tabo na njih.

»Stol pod tabo, Acton, je starina v stilu Ludvika XIV. Samo potipaj to blago!« je rekel Huxley.

»Nisem se prišel pogovarjat o pohištvu, Huxley! Zaradi Lily sem tu.«

»Lily? Oh, pustiva to! Saj menda ne misliš tako resno! Ne ljubi te, sam veš. Pravi, da gre prihodnji mesec z mano v Mexico City.«

»Ti pa tvoj denar in tvoje prekleto pohištvo!«

»To je krasno pohištvo, Acton! Bodi dober gost pa si ga oglej!«

Prstni odtisi so po vsej opremlj.

»Huxley! William Acton je strmel v truplo. »Si mar vedel, da sem te prišel ubiti? Si slutil tako kot jaz? Ti je slutnja velela, da si me napeljeval, da sem se dotikal, božal knjige, posodo, vrata, stole? Si bil mar tako bistriroven in tako podelj?«

Z zmekanim robcem je natančno zdrgnil stole. Nenadoma se je domislil trupa — s tem ni temeljito opravil. Znova se je lotil, obračal ga je zdaj sem, zdaj tja in ga vsega zbrisal. Celotno čevlje mu je osnažil. Medtem ko mu je loščil čevlje, mu je obraz trzil od groze. Zavaljal se je in stopil k mizi.

Iz skleda je vzel voščeno sadje, ki je ležalo na dnu, in ga zbrisal.

Zbliza je gledal svojo roko in stensko tapeto. Čez ramo se je ozrl v sosednjo sobo. »Tjaka! moram in obrisati najvažnejše,« si je rekel, toda roka se ni ločila od stene — kot da bi se mu prilepila. Obraz mu je otrpnil.

Brez pomislekov je začel drgniti po steni, gor in dol, levo, desno, gor in dol, kot je segel visoko pa do tal, kjer je bilo mogoče.

Enkrat samkrat je postal z rokama v bok.

»Smešno, moj bog, kako smešno.«

Toda moraš biti dosleden, mu je dopovedovala pamet.

»Da, dosleden moraš biti,« si je ponovil.

»Moraš biti dosleden.«

In že je spet gladil in drgnil.

Opravil je pri eni steni in potem...

Potem se je spravil k naslednji.

»Koliko je ura?« se je suho vprašal.

Pogledal je na uro na kamninu. Ena ura je bila pretekla. Pet minut čez eno je.

Ponovno se je obrnil k steni, ki je še ni bil obrisal.

»Neumnost,« je rekel. »Nesmisel. Niti dotaknil se je ne bom.« Zasukal se je.

S koščkom očesa je opazil majhne pajčevinaste mreže. Ko je bil obrnjen stran, so pajkci prilezli iz razpok v opažu in neslišno spredali mreže iz krhkih, komaj vidnih nitk. Ne po steni na njegovi levi — to je bil pravkar obrisal, ampak na tistih treh, ki jih še ni. Vsakokrat, ko se je obrnil naravnost proti pajkcem, so smuknili med opaž in spet prilezli, če se je obrnil proč. »Te stene so v redute si je zatrjeval, skoraj kriče. »Nočem se jih niti dotakniti!«

Sel je k pisalni mizi, za katero je nekdanji sedel Huxley. Odprl je predal in vzel, kar je iskal. Majhno povečevalno steklo, ki ga je Huxley rabil pri branju. Skozenj si je od blizu nemirno ogledal steno.

Prstni odtisi.

»Toda moji niso!« Negotovo se je zasmel. »Tu se pač nisem pritisnil! Priprčan sem, da ne; morda se je gospodinja.«

Po steni jih je bilo vse polno.

»Tegale si poglej,« je rekel. Ozek in podolgovat, kot da je ženski — stavim, da je ženski.

»Mislili, da je zares?«

»Zares!«

»Si prepričan?«

»Dale!«

»Resnično?«

»No, sem.«

»Popolnoma prepričan?«

»No, prekleto, sem.«

»Zbrisi ga vendar že enkrat!«

»Zaboga. — Tako.«

»Proč s temi prekletimi znamenji, kajne, Acton?«

»Tale, tule, je pa od kakšnega debeluha,« se je Acton posmehnil.

»Si prepričan?«

»Ne začenjam znova!« je izdaval in ga zbrisal. Zatem si je snel rokavice in si podržal roko v siju luči.

»Poglej si jih, idiot! Vidiš, kako čisto drugače so zvijugani? Le poglej!«

»S tem ničesar ne dokazuješ!«

»Oh, naj bo!« Besno je začel brisati zid, v rokavicah, gor pa dol, sem in tja — v potu, med stoki in kletvicami se je stegoval in sklanjal.

Svoj suknič je odložil na stol.

»Dve,« je rekel, ko je končal na stenah.

Sel je k skledi, pobral ven voščeno sadje in obrisal tisto z dna, ga spet zložil v skledo in obrisal okvir slike.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

Pogledal je navzgor na lestene.

»Rad bi ti razkazal hišo, Acton,« je rekel Huxley. »Pridi...« In obrisal je vso posodo, pokromane pipe in vse skleda — zdaj ni več razlikoval, česa se je bil dotaknil in česa ne. Tu v kuhinji sta se s Huxleyem dlje mudila; Huxley, ki je z bahanjem ob svojih zbirkah priklaval nemir zaradi bližine bodočega morila, je morda želel ostati v bližini nožev, — za primer, da bi jih potreboval. Prestopala sta se, se dotaknila zdaj tega, zdaj onega, potem česa drugega — česa, je v spominu zbledelo; v kuhinji je končal in prišel po veži do sobe, kjer je ležal Huxley.

Strašen krik se mu je iztrgal.

Poprej je pozabil očistiti še četrto steno. In medtem ko je bil iz sobe, so iz te neobrisane prilezli pajkci in gomazeli po že osnaženih stenah, da so bile spet v neradi! Na stropu, z lestence, po kotih, po tleh je ob njegovi kriku zanihalo milijon majhnih vretenastih mrež! Drobne, drobne mreže, nič večje kot (kakšna ironija!) tvoj — prst!

Divje, divje je drgnil po tleh. Prevrazil je mrljica — vpil je nanj, medtem ko ga je snal; dvignil se je, se prestopil in začel brisati voščeno sadje. Nato je pod lestene postavil stol, stopil nanj in obrisal vsakega od majhnih nanizanih steklenih biserov posebej; zvončkljali so kot stekleni tamburini, dokler ni lestene zanihal kot zvon. Skočil je s stola in zdrgnil kljuko na vratih; vzpenja se s stolov višje in višje je obrisal stene, kolikor je dosegel visoko; zdrvel je v kuhinjo, se vrnil z metlo ter ometel pajčevine na stropu vrnil z osnažili truplo in kljuko na vratih in srebrnino in se znašel ob stopniščni ograji, ob kateri se je, sproti ko jo je čistil, pomikal navzgor.

Tril! Vseposvdo so kot podvijani stroji silovito udarjale ure. Spodaj je bilo dvanaest prostorov, zgoraj osem.

Predstavljaj si je to površino, meter za metrom površine, in cenil, koliko

časa bi potreboval. Sto stolov, šest zof, sedem

indvajset miz, šest radijskih aparatov. Od spoda

navzgor in od zgoraj navzdol. Odmaknil je

pohištvo od sten in sopihajoč odstranil nesna-

go, ki se je v letih nabrala, se opotekal in se

med brisanjem stopniščne ograje vlekkel ob

njeje navzgor; gladil je, brisal, drgnil, loščil,

če bi pustil za sabo en sam majcen odtis, bi

ga lahko posneli in ga milijonkrat razmnožili!

In zato mora še enkrat vse od kraja, in zdaj

je ura štiri!

STO IN EN NASVET ZA ZIMO

● Za začetek si pripravite zvrhan koš dobre volje, da boste vsi zimo v najboljši formi in z malo ljubavni mrazu. Mraz je zelo poživljen, treba pa se je nanj privaditi in ga prenašati. Ne bodo vas utrudila topla oblaka — ta vas bodo le ščitila — začeti morate pri sebi znotraj, če nečete občutiti mraza z zunaj.

● Takoj ko vstanete, oblecite domačo haljo, ki bo zadržala v sebi nekoliko prijetne toplote. Če se kopate ali umivate s toplo vodo, je zelo priporočljivo, da se po tej topli kopeli na hitro mrzlo stuširate in osvežite se s kolonjsko ali kakšno drugo vodo. Potem se vam mraz ne bo treba več tako bati. Še boljše bi bilo seveda, če bi pred toaletko opraviš pet ali deset minutno jutranjo telovadbo: vendar priznajte po pravici — koliko izmed vas to dela?

● Ker je čas pajčolanov že zdavnaj minil, je vaš obraz nezaščiteno izpostavljen neusmiljenemu zimskemu vetru in mrazu. Treba ga je obvarovati, kar velja za vse žene in zato, dekleta, ne mislite, da je že sama svežina vašega tena tudi zagotovilo njegovega zdravlja. Prepričite nepotrebne poškodbe s kremo ali losionom (tiste, ki ga sicer uporabljate), zapomnite pa si, da morate vedno uporabljati isto sredstvo in ga nikoli zamenjati, posebno, kadar zdržna temperatura pod ničlo.

● Tistim, ki se ličite, še nasvet ali dva. Predvsem vedite, da koži v slabem stanju lahko nikakor ne pristaja. Osnova le pote je zdrava koža. Pomnite tudi, da moderno lčenje ne skriva, temveč poudarja. Na hitro zmršene make-up bo le redko uspel in vendar, katere moderna žena ima časa dovolj, da bi se vsako jutro dovolj mudila pred zrcalom? Če pa si enkrat za vselej ali pa vsaj vsako sezono osvojite stalni, osebni način ličenja, vam bo vsakodnevno opravilo bolj uspešno.

● Ličenje in njegovo odstranjevanje zahteva enak način.

Ko na obraz nanašate kremo, ličila, rdečila in sredstva za njihovo odstranjevanje, delajte to zelo skrbno in pazite, da kože ne razvlečete. Dobro je, da z eno roko držite obraz, z drugo pa delate. Sploh pa se kremo, ličila in celo puder lažje nanašajo na kožo, ki je še nekoliko vlažna od umivanja. Razumljivo je, da je treba kožo vsak dan tudi osvoboditi vseh teh pripomočkov in umazanih, ki jo nanese na obraz mestni prah, dim ali megla. Čistite toliko časa, dokler ne bo material, ki ga uporabljate (vata, krpa za umivanje, goba), popolnoma čist. Koža mora dihati. Podobno je z demaskiranjem oči; če še tako dobro vidite, jih ne smete utrujati. Pri odstranjevanju ličila ne ravnajte pregrubo s vekami. Ob prvih znakih utrujenosti napravite oblogo iz zavrtih kamilic ali plavik, ki zelo blago delujejo na oko.

● Zimski veter je brezobziren in s posebnim veseljem kuštra lepo urejene pričeske. Klobuki se več ne nosijo — pri modernih astronautskih čepicah ne igra nobene vloge — zato je edina rešitev lak za lase. Glavica bo imela urejen videz in lasje ne bodo frčali kot naleptrežni. Zvečer zadostuje nekaj potegov s krtačo in imeli boste dolgo noč, da se prezračijo.

● V začetku zime in spomladi, se pravi vsaj dvakrat na leto, pomislite malo na vaše zobe. Majhna neboleča in nevidna luknjica ima lahko, če je ne odkrijete pravočasno, katastrofalne posledice — saj jih poznate. Zato se opogumite in žrtvujte nekaj časa zobozdravniku.

● Zelite imeti lažjodij vrat? Se zavedate, da vaš vrat izdaja vašo starost prav tako ali pa še bolj kot obraz? Zato ga temu primerno tudi negujte. Prehitro staranje bodo preprečile kreme, masiranje in kroženje z glavo. Ne pozabite: vrat je lahko izdajalski, lahko pa prav očarljivi.

● Zdi se, da psst! prsi. Ne zardevajte; tudi ta, še kako vidna del vašega telesa, mora ostati mlada. Vsek dan se osvežite pod hladno prho. Predvsem pa pazite, da boste kupovali dobre, čvrste in prilagojene se nedrčke. (Velja tudi za mlade deklice, da o športnicah ne govorimo).

● Pod pretvezo, da svojega dela ne morejo pošteno opraviti, se pazimo na roke, jih mnoge žene zanemarjajo. Ne posnemajte jih in negujte svoje roke redno, s posebno skrbjo pa pozimi, ker je koža na rokah ravno tako občutljiva kot koža na obrazu. Pred sodo jih ščitite s plastičnimi ali gumijastimi rokavicami, masirajte jih ter uporabljajte kakšno lepotilno mleko ali kremo za roke. Ob vsakem umivanju je roka oropana zaščitne plasti, zato je ne pozabite nikoli, bodisi doma bodisi v službi, ponovno namazati. Le tako bo koža ostala voljna in mehka.

● Negovati roke pomeni tudi negovati nohte: jih oblikovati, piliti, urediti okoli in postrigli kožico. Če to delate sami, si vedno vzemite dovolj časa. Nikoli tudi ne pustite na njih okrušenega laka. Če imate krhke in lomljive nohte, jih mraz še bolj osuši. Lomljenje boste preprečili s tem, da boste vsakodnevno namazali kožico pri korenu nohta s kremo ali s kakim oljem. Ko odstranite lak, dobro masirajte ves noht s kremo ali oljem in pustite deset minut, da se bo mastna substanca dobro vrla. Šele potem lakirajte. Kričim nohtom tudi ne dajte predolge in preveč osiljene oblike.

● Naslednji nasvet se tiče morda bolj delikatne stvari, a mnenja smo, da je koristno, če tudi to veste. Odvečne diake na obrazu, rokah in nogah so sila neprijeten pojav in vzbujajo, čeprav po krivici, videz zanemarjenosti. Posebno odbijajoče učinkujejo na obrazu. Če odstranite, ne na rokah in nogah so kar dobi dobi. Kupite v naših drogerijah. Vendar ne pretiravajte, posebno če gre le za puh; v takem primeru diake obhitite z oksidirano vodo.

● Vaša silhueta, vaša linija, vaša gibčnost, vaše obnašanje, so neizpodbitni znaki mladosti in svežine. Najbrž ni treba poudarjati, da odvečna teža ne le ne prikriva vaš rojstni datum, temveč mu le še doda nekaj let. Če se nečete zrediti, pazite na zmerno prehrano. Izogibajte se, vsaj od časa do časa, tečnim in izdatnim jedem in se omejite na zelenjavo in jedila, pečena na žaru. To še ni shujševalna kura, je le neke vrste preventiva. Po-

leg tega lahka prehrana blagodejno deluje na vašo polt. Zelo učinkovito sredstvo proti debelosti je vsakodnevno tehtanje. Seveda jih je malo med nami, ki imajo tehtnico. Se pa splošno, če se redno tehtate, ste na tekočem o vašem — ne zamerite — volumentu, tehtnica vas ne preostane opozarja in kile odpadajo. Drugače je, če ste vitki. Potem smete mame duše vsako jutro pojedli kos kruha, namazan s maslom, kar debelosti škam odsvetujemo, vam pa se na teži ne bo poznalo in vas bo, če ste zmazljivi, ogrelo.

● Ali znate spati? Čudno vprašanje, a morda ne popolnoma neumestno. Tudi spati je treba znati. Predvsem je važno, da večerja ni preobilna, da ne gledate preveč razburljivih televizijskih oddaj (kadar se kakšni le posreči, da je razburljiv) in da ne berete pozno v noč. Nikoli ne zmrzajte v postelji. Za dobro spanje morate biti dobro pokriti, seveda pa je boljše, če zaupate toploto odeljam, ne radiatorjem. Spite vedno pri odprtem oknu, pa če ste tako odeli, da vam nos kuha veni. Ko smo že pri pokrivanju, je zanimivo mnenje psihologov. Tj. pravi, da so osebe, ki na sebi kromaj, prenesle tanko odeljo, nezadovoljne, tiste pa, ki se pokrivajo s tonami posteljnine, da imajo občutek negotovosti. Kaj pravite k tej ugotovitvi?

● Pri kraju še nekaj besed o aktivnosti in počitku v našem vsakdanjem življenju. Za telesno ravnotežje je nujno potrebna kakršnakoli aktivnost, da se telo malo razgiba. Izbirajte med jutranjo telovadbo pred odprtim oknom, kakim športom ali preprosto hojo. Telo pa se mora tudi odpočiti. Počitek oziroma sprostitiv ni le beseda, je vitalna potreba, h kateri nas sili moderni tempo življenja. Telesni in duševni počitek dvakrat ali trikrat na dan, nekaj globokih vdihov vam bo pomagalo lažje prenašati vsakodnevno utrujenost.

● Končajmo zdaj z najboljšim nasvetom: na stečaj odprite vrata dobri volji! Velikokrat je to sicer težko, vendar se malo potrudimo in vedite, da je ljubek smehljaj najčudovitejša skrivnost lepote. Uporabljajte jo!

D. Z.

BRALKE SVETUJEJO

IZBRANO PECIVO

Gobice: 13 dkg olupljenih, zribanih mandeljnov ali orehov zmešamo s 13 dkg sladkorja v prahu in enim beljakom. Narežemo enakomerne kosčke v velikosti debelega lešnika. Polovico jih oblikujemo kot kocen pri gobi ter jih postavimo na pekač. Iz druge polovice napravimo kroglice in vanje vtisnemo luknjico s prstom ter povežemo na pecelj. Sušimo jih na zraku v kuhinji, kar traja nekaj dni. Za glazuro skuhamo dve rebri čokolade s tremi žlicami vode. Ko so gobice suhe, pomakemo glave v to maso in tako dobimo ljubke jurčke, ki jih ponovno sušimo.

Orehovo pecivo: 34 dkg moke, 28 dkg masla ali 20 dkg masti, 3 dkg zmletih orehov, 20 dkg sladkorja, cimet, vanilin sladkor, 1 jajce. Napravi testo, debelo razvaljaj, zreži poljubne oblike in speci v precej vroči peči.

Surove kroglice: 10 dkg zmletih orehov, 10 dkg čokolade v prahu, 10 dkg sladkorja v prahu, limonina lupina, 1 jajce. Vse zmešaj, napravi kroglice in jih povaljaj v sladkorju ali belo glaziraj.

Breskve: 1/8 olja, 1/8 mleka, 1/8 sladkorja v prahu, 1 celo jajce, 2 rumenjaka, 3 žlice moke in pecilni prašek. Vse to zmešajmo in pustimo počivati tri ure. Nato dodamo 1 liter moke, zgetemo testo in oblikujemo iz njega enakomerne, za oreh velike kroglice ter jih spečemo. Pečene previdno izdobljemo in napolnimo z naslednjim nadevom: zmešaj ostanke izdobljenih kroglic, nekaj zmletih orehov, malo kakaa, rumo in mleka. Po dve kroglici stisnemo in povaljamo v malinovu ali kristalnem sladkorju. Breskve bodo bolj naravne, če povaljamo polovico v malinovu, drugo polovico pa v kavi.

Vodovni poljubi: 5 beljakov stepamo nad posodo vroče vode, sneg mora biti zelo trd. Nato hitro primešamo 28 dkg presejanega sladkorja, 20 dkg zmletih orehov in 5 dkg rozin. Na pekač, ki smo ga pomazale s voskom, polagamo kupčke, ki naj se v mlačni peči boli osušijo kot spečajo. Najbolje je, da pustimo v topli peči čez noč.

Dobri jajčni konjak: 42 dkg sladkorja mešamo s 10 rumenjaki, pol ure, da dobro naraste. Počasi prilivamo 1 liter kuhanega, toda mrzlega mleka in mešamo naprej. Pridenemo 25 dkg finega špirta ali kakšno drugo dobro žganje. Pokrijemo in pustimo stati toliko časa, da se pene izgubijo, nato napolnimo steklenice. Dodamo kosček vanilija. Mešati moramo v porcelanasti skledi.

I. G. Dol. Logatec

RAZNI RECEPTI

Posiljam vam nekaj kuharskih navodil iz francoske kuhinje:

Zrezki z gorčico: Na olju ali maslu opečemo 4 lepe telečje ali svinjske zrezke. Medtem posebej segrejemo v kozici malo masla in pustimo, da se ohladi. Temu primešamo veliko žlico gorčice, malo kruhovih drobtin, ščepe belega popra, dodamo toliko dobrega belega vina, da dobimo gotovo omako, ki naj še vre približno 20 minut. Zrezke naložimo na ogret krožnik in jih oblijemo z omako. Zraven položimo dušen krompir s poljubno svežo solato.

Zelena s šunko: (Primereno za večerjo.) Očistimo lepo zeleno, narežemo jo na rezine, pokrijemo s slano vodo in malo limoninega soka, da ostane lepo svetle barve. Vre naj nekaj minut. Nato jo ocedimo in jo pokapljamo z začimjenim kisom (olje, dober kis in poper, po okusu tudi fino zdrobljen česen in zelen peteršilj). Primešamo 10 dkg sesekljane šunke z majonezo, naložimo v skodelico, oblikujemo in kupčke in okrasimo z majhnimi rezinami vložene kisle zelenjave (poljubno).

Trdo kuhana jajca z rižem: Dušimo 20 dkg dobrega riža z juho skoraj do mehkega. Pustimo, da se ohladi in ga denemo v kozico, ki smo jo prej namazali s maslom, nanj položimo polovične trdo kuhane jajce in naribamo sir, vse pokapljamo z raztopljenim maslom in pečemo pri hitrem ognju v peči še 2 minuti. Serviramo s porovo juho.

Porova juha: Srednje debel por razpolovimo po dolžini in ga očistimo, zrežemo na rezance. V kozici zarumenimo žličko drobno sesekljane čebule, dodamo narazan por, osolimo, pridenemo še strok zdrobljenega česna, sesekljan zelen peteršilj in dušimo do mehkega. Okus zboljšamo še z malo paradižnikove meze ali malo vinskega kisa in poporamo po okusu.

Majoneza: Mešamo 2 rumenjaka, pogamele dodajamo dobro olje (približno 4 skodelice za črno kavo), sol, poper, limonin sok in žlico gorčice. Mešamo, dokler se zmes ne zgosti.

Vsa navodila so preračunana za 4 do 5 oseb, preizkušena, pa še kar dobro uporabna za zimski čas in ne predrta. Pripominjam, da morajo biti jajca sveža, ne vložena.

S. B., Ljubljana

O VZGOJI

OTROCI IMAJO PRAVICO DO SVOJIH ZASEBNIH DEJEV

Nekatere matere so v resnici razumevalječe, druge pa hočejo to biti po vsej sili. Sledeči, lahko bi jih imenovali »super mame«, zahtevajo, da jim otrok do pike natančno vse pove, kajti nihče drug kot one jim ne more dati primernejše nasveta. Nasprotno pa znajo resnično razumevalječe matere čakati, da se jim bo otrok sam zaupal, »super mame« namreč pozabljajo, da je zaupljivost dar, ki ga dajo drugi, ne pa trajna pravica staršev. Razen tega moramo upoštevati, da ima slehera zaupljivost svoje meje. V vsaki starosti ima otrok pravico do privatnega psihološkega okosa, na katerem spravlja svoj osebni intimni zaklad.

V prvih letih pubertete sramežljivost naraste in otroci postanejo občutljivejši. V tej zelo delikatni dobi se ne sme razburjati, če nam zato ne bodo pravili o svoji prvi in zelo nedolžni ljubezni. O tem bodo govorili prijateljem, se zaupali svojemu dnevniku in čutili svoja čustva kot nekaj izrednega prav zato, ker jih bodo doživljali zunaj družinskega kroga.

Ne bodimo kruti z otroki. Če pričakujejo obisk in ta pride ravno takrat, ko jih ni doma, jim sporočimo to mirno, brez komentarjev, dvoumnosti in ironije, skratka normalno. Zasmehovanje otrokovih sentimentalnih kriz bo imelo ravno nasproten učinek. Branje pism in dnevnikov je klasičen primer »slabe vzgoje staršev, ki ga ne more opravičiti noben razlog, niti tisti vsaj je njemu v dobro. Tako ravnanje namreč pomeni pomanjkanje spoštovanja do privatnih zadev drugih, kar je na koncu koncev pomanjkanje spoštovanja do samega sebe.

Otroci so strašni sodniki. Intuitivno začutijo pravo zanimanje, pravo moralno oporo, spoštovanje njihove osebe in vedo, kdaj je tako ravnanje pristno, kdaj pa je narejeno in prisiljeno. Po svoje reagirajo s tem, da vzpostavijo s starši odnos spoštovanja in zaupanja, nasprotno pa se vedno bolj zapirajo v svoj svet zunaj družinskega kroga.

B. J.

ZDRAVNIŠKA POSVETOVALNICA

IZPADANJE LAS

ODGOVOR LOJZKI: Tožite, da vam že nekaj časa močno izpadajo lasje in vprašujete, če si smete pogosto umivati glavo.

Lasje izpadajo jeseni skoro vsakomur, ker pa ne izpadajo nikoli s korenino (bela bučica na koncu lasu je lasna čebulica, koreninica ostane v lasišču), zopet padejo iz starih korenin novi lasje, če je lasišče zdravo in če telesno omogočimo, da s hrano dobijo iste snovi, ki jih potrebuje za tvorbo novih las. Če snovi so predvsem v raznih prikladah (špinat, korenju, kolerabici, repi, pesi, zelju, ehrovitu, evetadi, poru, kaši itd.), v kislem mleku in v jajčnem rumenjaku. Če nam torej lasje izpadajo, moramo najprej poskrbeti za pravilno prehrano.

Lasje umivajte največ vsakih 14 dni s prekuhanim milnico. Navadno pralno milo nastrgajte v mrzlo vodo (3 dkg na pol litra vode), skuhajte, da zavre in malo ohlajeno, a še toplo milnico rabite namesto šampuna. Milnico vlijajte v majhnih množinah med mokre lase, šampunirajte (perite jo) in jo sperite iz las po vsakem šamponiranju. Šele takrat, ko se bo prišla milnica med lasmi močno omočila, ste lasje do čiste oprali, potem jih temeljito sperite v toplih vodah in nato še v ohlajeni vodi. Če ste blondinka, okrajšajte vodo s sokom polovice limone, če pa ste temnolasi, dodajte vodi žlico kisa. Lase posušite najprej prosce, nenavite, šele nato lahko potegnemo na koncih opet malo zmocite, navijete in posušite.

Ko izpadajo lasje, jih ne smemo trajno kodrati, beliti ali barvati, tudi vodno ondulacijo pri frizerju vama odsvetujem. Ujavljate si lasne doma, sami, po agoraj opisanih navodilih, pa se bodo lasje popravili in lepo rasli.

Posdravljati!

PULOVER IN DOKOLENKE ZA ZIMSKE IZLETE

Za ta mladostni pulover in dokolenke se bodo navdušila predvsem dekleta, posebno če jih rado zebe. Brez skrbi se lahko lotijo pletenja, ker vzorec ni tako težak, kot se zdi na prvi pogled. Pod pulover lahko oblečete visoko zaprt lahek puli ali pa si okrog vratu drzno zavete ruto hladne barve.

Potrebujejo: za pulover 600 g, za dokolenke 200 g srednje debele volne, pletilke št. 4 za pulover in 3½ za dokolenke.

Vzorec: število zank naj bo deljivo z 10+6

1. vrsta: * 4 desne, 2 levi, 2 desni popletemo skupaj, 1 ovoj, 2 levi. Od * ponavljamo in končamo s 4 desnimi in robno zanko. 2. vrsta in vse vrste na hrbtni strani: robna zanka, * 4 leve, dve desni, 2 levi, 2 desni. Od * ponavljamo in končamo s 4 levimi, robno zanko. 3. vrsta: robna zanka, * 4 desne, 2 levi, 1 ovoj, 2 zanki popletemo eno čez drugo (= 1 zanko snamemo, eno zanko desno popletemo in sneto zanko potegnemo čeznjo), 2 levi. Od * ponavljamo in končamo s 4 desnimi, robno zanko. 5. vrsta: robna zanka, * 4 zanke prekrizamo (= 2 zanki damo na pomožno pletilko pred pletenjem, naslednji 2 desno popletemo, zatem pa popletemo desno zanko s pomožno pletilko), 2 levi, 2 desni popletemo skupaj, 1 ovoj, 2 levi. Od * ponavljamo in končamo s 4 desno prekrizanimi,

robno zanko. 7. vrsta: kot 3. vrsta. 9. vrsta: kot 5. vrsta. 11. vrsta: kot 3. vrsta. 13. vrsta: kot 1. vrsta. 15. vrsta: kot 3. vrsta. 17. vrsta: kot 1. vrsta. Od 1. do 18. vrste ponavljamo.

Poskus za vzorec: 20 zank in 26 vrst = 10 x 10 cm (sane desne). — 19 zank in 27 vrst = 10 x 10 cm (vzorec).

Sprejdi del: nasumjejo 96 zank in pletemo 5 cm 1 levo, 1 desno. Naprej pletemo vzorec. Po 35 cm vzorca snamemo na obeh straneh v vsaki 2. vrsti za rokavni izrez 1 x 3, 3 x 2, 1 x 1, zanko. Hkrati pa za končasti vratni izrez popletemo srednji dve zanki desno (tudi na nepravni strani) in v vsaki 2. vrsti na obeh straneh 4 krat popletemo desno še po eno zanko. Ko zadnjikrat snamemo za rokavni izrez, v sredini pletenja razdelimo, in sklonamo naprej levo polovico. Za rob ob vratnem izrezu pletemo še naprej na pravi in nepravni strani same desne in delo začnemo ožiti, s tem da desno popletemo skupaj 2 zanki pred robom ob vratnem izrezu. To ponovimo še 11-krat v vsaki 4. vrsti. Ko je rokavni izrez visok 9 cm, snamemo v vsaki 2. vrsti za ramo 3 x 7 zank. Na notranji strani nam ostane še 5 zank, ki jim dosujemo še eno zanko za šiv, in preko 6 zank pletemo še 9 cm same desne, nato jih nataknejo na varnostno zaponko. Desno polovico sklonamo na isti način, le da ob vratnem izrezu snamemo zanko tako da prvo snamemo, drugo desno popletemo in sneto zanko potegnemo čeznjo.

Hrbet: Nasumjejo 96 zank in 5 cm pletemo 1 levo in 1 desno. Nato pletemo dalje, na licu desne, na nepravni strani levo. V 1. vrsti porazdeljeno dodamo 4 zanke = 100 zank. Po 35 cm od patenta dalje snamemo na obeh straneh za rokavni izrez v vsaki 2. vrsti 1 x 3, 2 x 2, 3 x 1 zanko. Pletemo naprej preko 80 zank, da doseže rokavni izrez 19 cm. Za ramo snamemo na obeh straneh v vsaki 2. vrsti 2 x 7 in 1 x 8 zank. Preostalih 36 zank snamemo hkrati.

Rokavi: nasumjejo 46 zank in pletemo 5 cm 1 levo, 1 desno. Nato pletemo na lice desne, na nepravni strani levo. V 1. vrsti porazdeljeno dodamo 4 zanke = 50 zank. Da se rokav lepo širi, dodamo na obeh straneh v vsaki 6. vrsti 11 x 1 zanko = 72 zank. Po 29 cm od patenta snamemo za ramo na obeh straneh v vsaki 2. vrsti 2 x 3, 9 x 2, 1 x 3 zanke, preostalih 18 pa snamemo hkrati. Izdelava: sešijemo robove, sešijemo zadaj oba robova ob vratu in obrubo prišijemo na zadnji del vratnega izreza.

Dokolenke: nasumjejo 58 zank in pletemo 5 cm 1 levo, 1 desno, nato pa začnemo z vzorčkom. (Ne smemo pozabiti naplesti luknjice za elastiko). Ko smo napletli 12 cm od patenta, snamemo vsake 3 cm na obeh straneh 3 x 1 zanko = 52 zank. Po 32 cm od patenta damo na obeh straneh na varnostni zaponki po 9 zank. Za stopalo pletemo vzorec naprej preko srednjih 34 zank, pri čemer na obeh straneh sprednje kile v vsaki 4. vrsti snamemo 4 x 1 zanko = 26 zank. Po 21 cm (ali razelini dolžini) snamemo na obeh straneh v vsaki 2. vrsti 2 x 1, 4 x 2 zank in damo preostalih šest zank na varnostno zaponko. Sedaj pa damo dvakrat 9 zank (ki smo jih bili dali na varnostni zaponki) na pletilki, dodamo na obeh zunanjih straneh po 1 zanko za šiv in preko 20 zank pletemo za peto 6 cm same gladke (na licu desne, na nepravni levo).

Naprej pletemo: 5 desnih, 2 zanki desno skupaj popletemo, 6 desnih, 2 potegnemo eno čez drugo, 5 desnih. Snemamo na obeh straneh srednjih 6 zank ponovito še 4-krat v vsaki 2. vrsti. K preostalih 10 zankam dodamo iz zadnjih desetih vrst za peto po 5 zank. Peto 20 zank pletemo še 15 cm za podplat (ali izdelano dolžino). Nato na obeh straneh snamemo v vsaki 2. vrsti 3 x 1, 2 x 2 zanki. Preostalih 6 zank prišijemo k stopalu. Skodl gornji rob potegnemo elastiko.

TT PLAČA VSE VAŠE MESEČNE IZDATKE

SREČNA DRUŽINA

1. KOLO

SREČNA DRUŽINA — 1 KUPON Četrtega kola

Ime in priimek:

Točen naslov:

Prvo vprašanje: Kaj je največja težava v vašem kraju?

V tej številki začnemo četrto kolo naše nagradne igre »Srečna družina«. Za tiste, ki še niso sodelovali v njej, povejmo, da je igra nadvse preprosta. Treba je samo shranjevati kupone in jih ob koncu kola — se pravi ob koncu meseca — izpolnjene z odgovori odposlati v naše uredništvo, kjer izžrebamo eno kuverto, torej »srečno družino«. Tej družini plača naše uredništvo vse gospodinjске izdatke za tekoči mesec, od stanovanjske najemnine, hrane, elektrike, plina do vstopnic za kino in gledališče.

Danes imate pred seboj prvi kupon za ta mesec. Shranite ga!

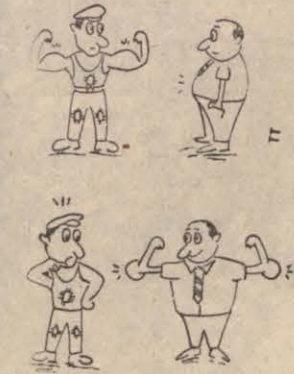
SOLATA ZA ZIMO

Kilogram zelenih paradižnikov, velika kumara, 20 paprik, 2 korena, 2 glavi zelja, 1 kg čebule, 2 žlici soli, 3/4 vinskega kisa, 1/4 vode, 1/8 l olja, 2 kocki sladkorja, cel poper, lovorjev list in 10 gorčični zrn. Vso zelenjavo zrežemo na rezance, koren nastrežemo, potresemo s soljo in pustimo čez noč. Nato zavremo kis, vodo in olje z vsemi dišavami, vložimo vanj ožeto zelenjavo in prevremo. Še toplo denemo v kozarce. Ohlajene zavežemo.

MERIMA TOALETNA MILA

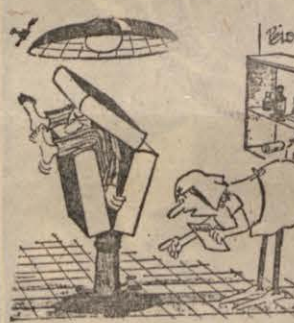
— Odprite, policija!

Brez besed

— Angina se me je lotila ravno za Novo leto, ko tako ni pouka!

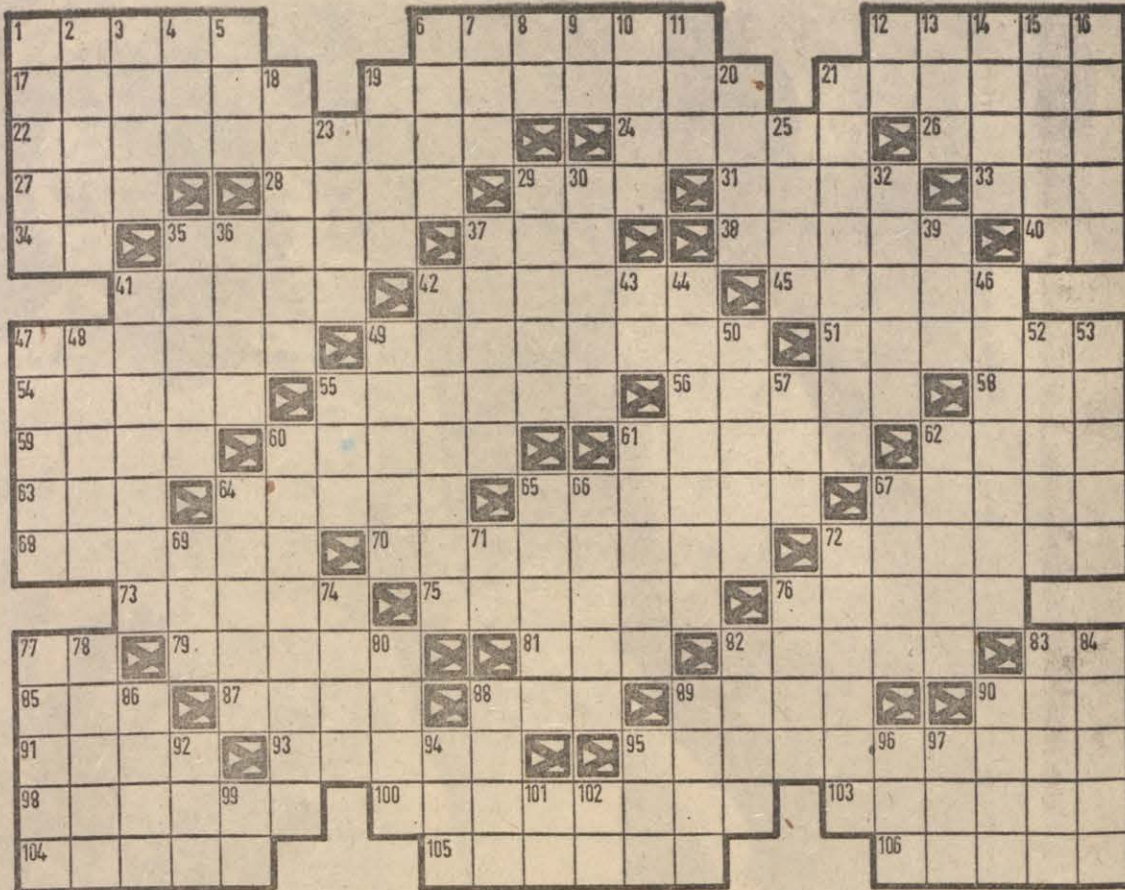
— Ne, tole ni prav... Ponovimo torej: vzvod B — dvig, vzvod C...

— Ta naš presneti fant! Le kdaj se nama je spet izmuznil!

TEDNIK
TT

Izda in tiska: Časopisno podjetje "Delo" v Ljubljani — Odgovorni urednik: Zoran Jerin — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva 3/11, p. p. 130-111, tel.: 23-522 do 23-525 — Prodajni oddelki: Ljubljana, Titova 1, tel. 20-463. Naročnina: celoletna N. din 38. — ali din 3.600, polletna N. din 18. — ali din 1.800, četrtletna N. din 9. — ali din 900, mesečna N. din 3. — ali din 300. Za inozemstvo plačana v Jugoslaviji letna N. din 60. — ali din 6.000, mesečna N. din 5. — ali din 500, plačana v tuji — celoletna: v USA dolarjih 6,4 dolarja, v britanskih funtih 2 funta 3 šilinga, v zahodnonemških markah 26 mark, v švedskih kronah 33,5 krona, v italijanskih lirah 4.000 lir — Oglašni oddelki: Ljubljana, Žirova, tel.: 21-896, štev. žiro računa NB 501-1-167 — Rokopisov ne vračamo.

VODORAVNO:

1. strupena kača tropskih krajev z ovalno glavo, nsočarka, 6. viadukt, 12. list, nato drevo, ki daje žolod, 17. vitezov služabnik, pomočnik, 19. razbojnik, 20. otok na katerem leži del New Yorka z 1,5 milijona prebivalcev, 24. sodnik žirije, ki živi v pragozdovih ekvatorialne Afrike, je zelo redek, 26. značilna primorska pokrajina z mnogimi podzemnimi jamami, 27. makedonsko kolo, 28. poseben položaj,

MERIMA TOALETNA MILA

drža, narejen obraz, 29. čebelji proizvod, 31. dobeseden prevod, povzetek, posnetek, 33. glina, ilovica, 34. avtomobilska oznaka za okraj Sarajevo, 35. pletena naprava za lovljenje rib, 37. številko na tretji potenci, 38. tuje moško ime, 40. kratka za pripis na pismih, 41. ptica s hreščočim glasom, 42. kralj, samovladar, cesar, 45. dirkalni konj, 47. nadarjenost, bistroumnost, 49. razlaga, obrazložitev, pojasnilo, 51. sol solitne kisline v kemiji, 54. ime slovenske slikarice Kobalice, 55. kraljica na francoski Rivieri ob Ligurskem morju, 56. nenasičnost, 58. znamenit ameriški pesnik, znan po svojih fantastičnih povestih (Edgar Allan), 59. glavno mesto južnoameriške države, 60. železov kršec, važna surovina v kemijski industriji, 61. žepni nožiček, 62. rdečast planet našega sončnega sistema, 63. reka v južni Rusiji, zaliva se v Azovsko morje, 64. karta pri taroku, 65. zmletlo kamenje, kamenje na meliščih, 67. britansko pomorščakovo oporišče v Sredozemskem morju, 68. osnovna surovina pri proizvodnji barv, 70. tragedija velikega angleškega dramatika Williama Shakespeara, 72. naš

največji slovenski pisatelj (Ivan), 73. čarovnica na otoku Ajaji, ki je ljudi spreminjala v svinje, 75. okrogla vrtna greda, 76. žensko ime, 77. kazalni znamenje, 79. vstopnica, listek, 81. pripadnik nemškega plemena, 82. denarni zavod ali ustanova, 83. grška črka, 85. nekdanji turški velposesnik, mogotec, 87. zlahalni plin, ki se uporablja v svetilkah za reklamne napise, 88. domača pernatá žival, naziv za žensko, ki se pretirano namizno vede, 89. bogocastje, češčenje, 90. okrasna ptica kmečkih dvoršč, 91. mesto v francoskem departmaju Pas-de-Calais z rudnikom premoga, 93. pražival menjačnice, 95. znan italijanski kompozitor, posebno po harmoniji in orkestralnih skladbah (Claudio), 98. švedsko ime, imenovano sezam, kazalo, 100. žgana glina, lončarski izdelki, 103. velik francoski impresionistični slikar, odličen v slikanju pejsažev (Auguste), 104. glavna oseba iz Nexojovega romana (Sirota...), 105. rimski filozof stoicizma, učitelj cesarja Nerona, 106. ime mlade slovenske pevke Levstikove.

NAVPIČNO:

1. gigant, velikan, 2. predmet ali stvar na katero se lahko naslonimo, 3. glavno mesto Slovaške v CSSR, 4. tovarna koles v Ljubljani, 5. skrajšano moško ime, 6. ime ameriškega filmskega igralca Andrews, 7. veletoč v Prednji Indiji, v Pakistanu, 8. začetnici mesta na Primorskem, 9. najvišja igralna karta, 10. cent, teža stotih kilogramov, 11. lahkoletna disciplina, 12. različna soglasnika, 13. določeni časovni termin, 14. mesto v južni Italiji, blizu Barija, 15. indijanska trofej, z glave potegnjena kosa, 16. grški otok v Egejskem morju, 18. zunanja podoba, videz, oblika, 19. povoj, sterilna poveza za na rano, 20. mlinski žleb, 21. desertno štajersko vino, 23. poseben prostor v gledališču z več sedeži in posebnim vhodom, 25. zelen nasad v mestu, 29. močan in trenutni udarec, dregljaj, 30. svetovno znamenito letovišče in zdravilišče pri Padovi, 32. sestavni del zraka, zelo važen za življenje, 35. ko-

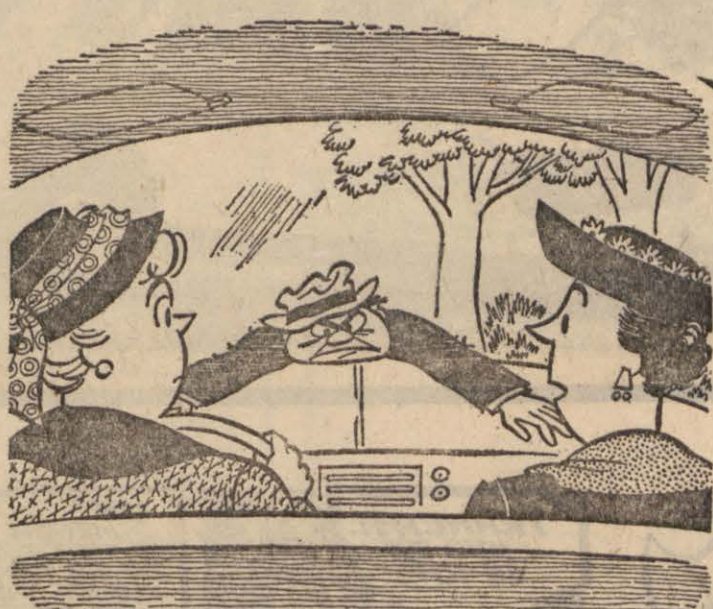
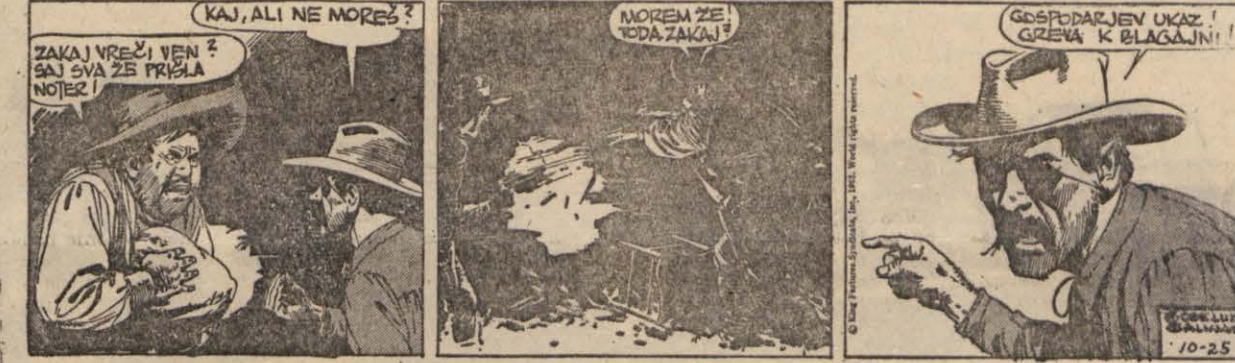
žica, opna, membrana, 36. manjša telesna poškodba, 37. del konjske opreme, 39. ime umrlega ameriškega peva zabavne glasbe Colea, 41. lahko poletno pokrivalo, 42. rečna oklopna ladja, 43. oster konec polotoka, 44. slaven kartazanski vojskovodja, ki je bil premagan leta 202 pri Zami, 46. sessalka, tlačilka, zgoščevalka, 47. vijuga kot znamenje ponavljanja v slovarjih, 48. letalo, aeroplan, 49. element boje, 50. znan vrtičkar, impresionist (Ilija), 52. žila utripalnice, odvodnica, 53. obrtnik lesne stroke, 55. znamenje ruskih letal, 57. črna tekočina, preostanek pri suhi destilaciji premoaga, katran, 60. medicinski izraz za trebušno slinavko, 61. slovenski športni list, 62. velika riba tropskih morij, imenovana morski vrage, 64. slovensko obmorsko letovišče, 65. na pol divji pes, ki živi v puščinah Avstralije, 66. grški otok ob jugozahodni obali Male Azije, 67. ime slavnega ameriškega pisatelja Twaina, 69. podoba, slika, 71. grška črka, 72. središče, sredina, 74. sestavni del molekule, 76. pripadnik baltske države, 77. tovarna alkoholnih pijač v Mariboru, 78. tajni odposlanec, oglednik, 80. francoski pisatelj 20. stoletja s pravim imenom Jean Schopier (Claude), 82. vrsta sintetičnega kavčuka, 83. radioaktivna kemična prvina, 84. prepreka, bariera, 86. visoko gorstvo v Južni Ameriki, 88. ročni voz na dveh kolesih, 89. izmerjena višinska točka na zemljevidu, 90. šibje, dračje, 92. sanje, spa-

MERIMA TOALETNA MILA

nje, 94. huda jeza, srditost, 95. raztopina, v kateri se kaj namaka, 96. stoletje, epoha, era, 97. števec, 99. avtomobilska oznaka za okraj Karlovac, 101. začetnik slavnega švedskega kemika, izumitelja dinamita, 102. začetnici primika in imena predsednika Zvezne skupščine. (KAM)

PUSTOLOVŠČINE

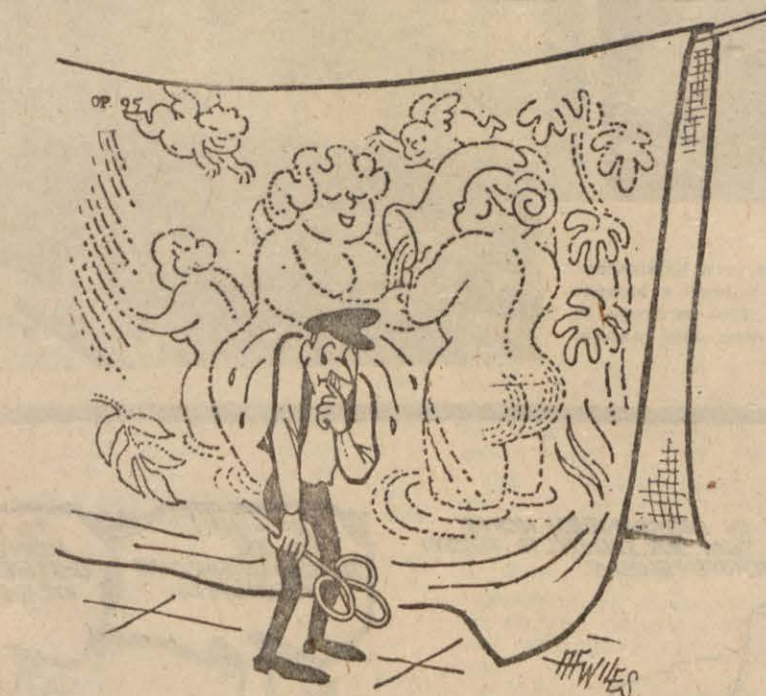
KILA

— Ali ta pravzaprav spada tja?

— Zelo me veseli, da si se s to komplirano tehnično igralko tako hitro naučil ravnanja!

Brez besed

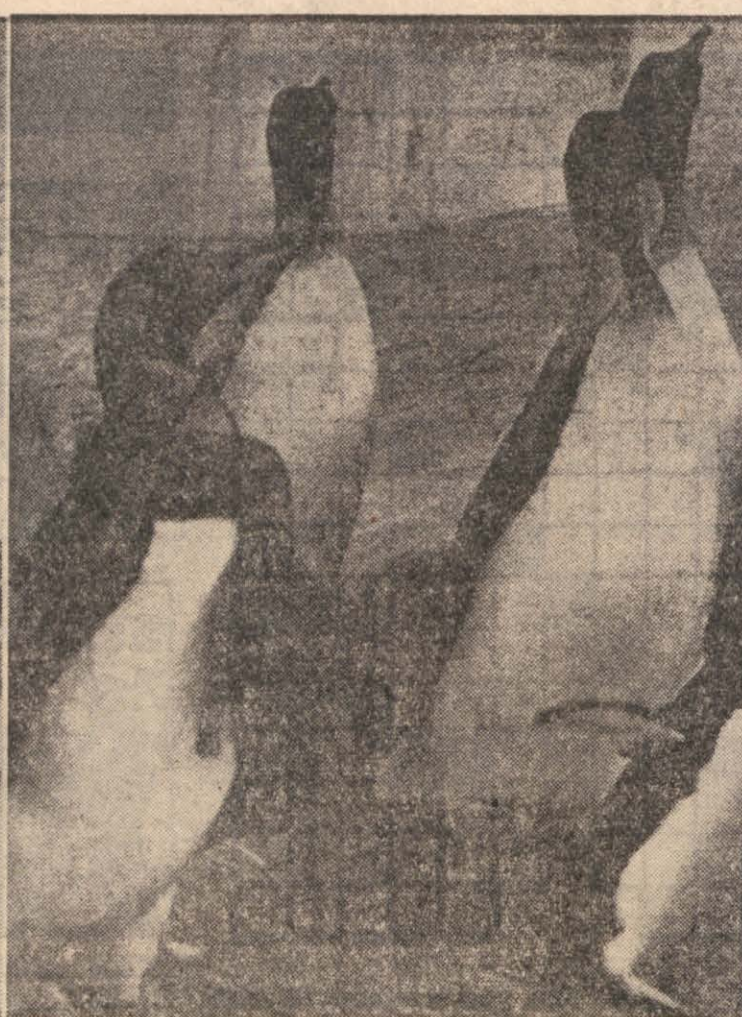
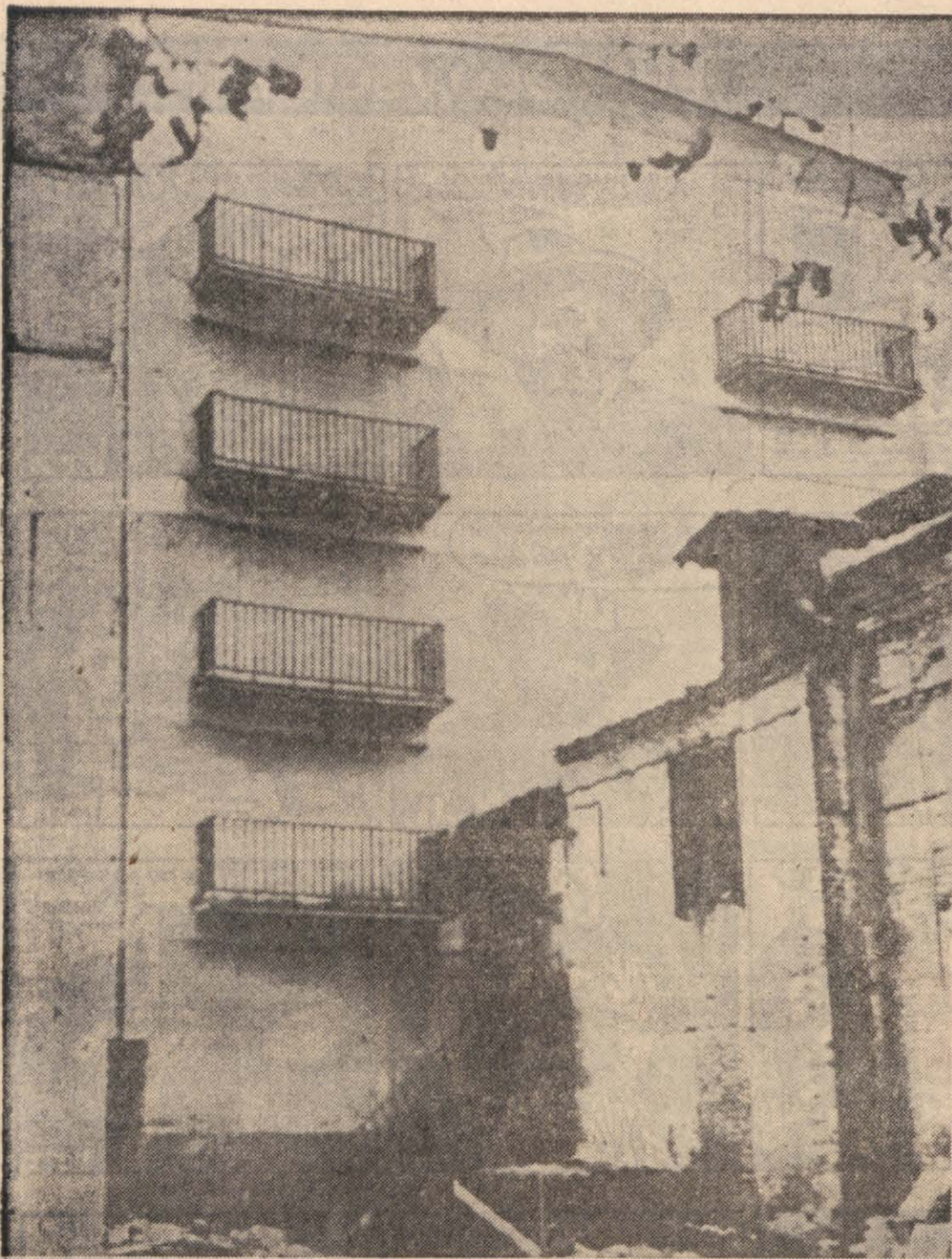
— Kaj naj to pomeni? Moja slivovka, moje cigarete in moj električni tok?

— Ali naj vam prinesem dežnik na dom?

— Pred desetim minutami smo nehali snemati!

TUDI pingvin se lahko prehladi, in ko se to zgodi v danskem živalskem vrtu, seveda takoj dobi šal. Fotografija je iz Københavna.

VRL arhitekt in še bolj vrli gradbeniki so poskrbeli za nenavadno turistično posebnost Moskve. Fotografija skoraj da ne potrebuje komentarja: hiša sicer ima balkone na "eni, toda prav nobenih vrat ali oken.

MARIA GRACIA BUCELLA je ogorčena. Pravi, da producentje kar nočejo odkriti njenih pravih odlik, se pravi igralskih, in da izrabljajo samo njeno telesnost. »Gina je bila samo Miss Rima,« opozarja, »jaz pa sem bila Miss Italije.« In potem sprašuje: »Zakaj ne bi bila tudi boljša igralka?«

NI PODATKOV

O tem, kako se počutijo angleški mornarji, ko jih pregleduje poročnik dr. Valerie Marvin, pa tudi ne, kaj si misli zdravnica, ko kar ni konca mimohoda do pasu slečenih mornarjev. Dejstvo je le, da je 28-letna Valerie ena izmed osmih zdravnic, ki imajo častniški čin v britanski mornarici.

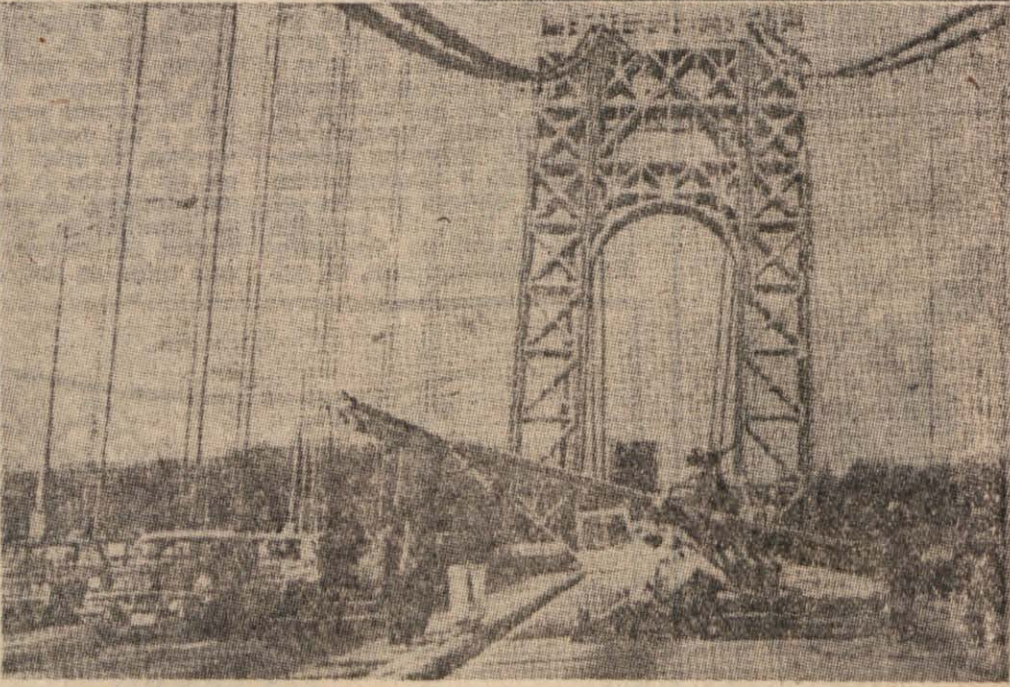
LETALSKI motor se je pokvaril, in pilot bi moral spustiti letalo na reko Hudson. Toda v zadnjem hipu mu je potnik Joseph Brennan povedal, da ne zna plavati. Izbire ni bilo: pilot Phillip Ippolito je pristal sredi mostu Georgea Washingtona v New Yorku.

FIAT bo sicer žrtvoval nekaj deset milijonov, toda zato bodo njegovi strokovnjaki vsaj vedeli, kako se pravzaprav avtomobili te tovarne vedejo med različnimi trčenji. Fotografija zgoraj: iz helikopterja snemajo trčenje »fiata 850« in »fiata 1300«, do katerega bo prišlo čez desetinko sekunde (hitrost 100 kilometrov na uro). Spodaj: trčenje dveh »fiatov 1100«.

DEKLE sicer nastopa v filmu »Milijon let pred Kristusom«, se pravi v takem, ki naj bi nas ponesel v kameno dobo. Toda zgodovinska verodostojnost je eno, film pa drugo, in zato ni nič čudnega, če obraz dekleta iz kamene dobe nastaja v kozmetičnem salonu.

MIKI MUSTER

